

Antwoordnota

Bij de ontwerpen voor de Actualisatie 2025 van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de
Omgevingsverordening Zeeland

Antwoordnota

Bij de ontwerpen voor de Actualisatie 2025 van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland

Datum: 25 november 2025

Auteur: Provincie Zeeland

Versienummer: 2.0

Inhoud

1.	INLEIDING.....	5
2.	REACTIES OP ONTWERPEN	6
2.1	VEELVOORKOMENDE ONDERDELEN EN BEANTWOORDING	6
2.1.1.	<i>Zeeuwsbreed afwegingskader logiesaccommodaties en wijziging regeling kleinschalig kamperen.....</i>	<i>6</i>
2.1.2.	<i>Versterken kwaliteit landelijk gebied.....</i>	<i>7</i>
2.2	OVERZICHT VAN INDIVIDUELE ZIENSWIJZEN EN BEANTWOORDING.....	9
1.	ERIK VAN DEN BOS ARCHITECT V.O.F.	10
2.	GEMEENTE KAPELLE.....	11
3.	GEMEENTE MIDDELBURG.....	15
4.	GEMEENTE REIMERSWAAL.....	17
5.	PRORAIL.....	25
6.	INTERGAMMA B.V.....	27
7.	VEKABO / IN HET GROEN ZEELAND	28
8.	ERFGOED ZEELAND	29
9.	GEMEENTE NOORD-BEVELAND	31
10.	ZMF	41
11.	GEMEENTE THOLEN	44
12.	CUMELA	46
13.	GEMEENTE SLUIS.....	47
14.	GEMEENTE SCHOUWEN-DUIVELAND	49
15.	STICHTING PRO MEDIA AMBIENTE.....	55
16.	INDIENER 16	56
17.	INDIENER 17	57
18.	INDIENER 18	58
19.	INDIENER 19	59
20.	INDIENERS 20.....	60
21.	INDIENER 21	61
22.	INDIENER 22	62
23.	INDIENER 23	63
24.	ZLTO AGRARISCH WEST ZEEUWS-VLAANDEREN	64
25.	INDIENER 25	67
26.	INDIENER 26	68
27.	GEMEENTE BORSELE	69
28.	INDIENER 28	72
29.	STICHTING DUINBEHOUD	73
30.	E-CONNECTION.....	75
31.	STEDIN	76
32.	LSNED	78
33.	KAAN TSF B.V.....	80
34.	GEMEENTE VEERE	81
35.	GEMEENTE GOES	85
36.	GEMEENTE HULST	90
3.	AMBTSHALVE WIJZIGINGEN	93

4.	CONCLUSIES NAAR AANLEIDING VAN INSPRAAKREACTIES	93
----	---	----

1. Inleiding

Procedure

Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben op 8 juli 2025 de ontwerpbesluiten tot actualisatie van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak.

De ontwerpbesluiten lagen vanaf 29 juli 2025 tot en met 8 september 2025 ter inzage op het provinciehuis, Abdij 6 te Middelburg. Daarnaast waren de stukken digitaal te raadplegen via het omgevingsloket en werd hiernaar verwezen via www.zeeland.nl. Gedurende de termijn van terinzagelegging kon eenieder mondeling of schriftelijk zienswijzen indienen bij Gedeputeerde Staten van Zeeland.

Gedeputeerde Staten hebben in totaal 37 zienswijzen ontvangen. In deze Antwoordnota wordt een overzicht gegeven van de zienswijzen, worden de zienswijzen inhoudelijk behandeld en wordt aangegeven welke gevolgen deze reacties hebben voor de definitief vast te stellen Actualisatie 2025 van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland.

In paragraaf 2 is een weergave van alle ontvangen zienswijzen opgenomen met daarbij de overwegingen van Gedeputeerde Staten en conclusies over eventuele wijzigingen die daaruit volgen. In paragraaf 2.1 wordt ingegaan op twee veelvoorkomende onderdelen uit de zienswijzen. In paragraaf 2.2 zijn alle zienswijzen per onderdeel samengevat en in een tabel opgenomen.

Ontvankelijkheid

36 zienswijzen zijn binnen de termijn ingediend en daarmee ontvankelijk. 1 zienswijze is niet tijdig ingediend en daarmee niet ontvankelijk. Deze zienswijze is om die reden niet opgenomen in deze antwoordnota. Deze zienswijze is wel ambtelijk bekeken. Inhoudelijk komt de zienswijze overeen met de tijdig ingediende zienswijzen. Volledigheidshalve zijn alle, ook de niet tijdig ingediende zienswijze, als bijlagen bij de statenvoorstellen gevoegd.

Conclusies

De zienswijzen leiden tot een aantal aanpassingen van de ontwerpbesluiten tot actualisatie van de Zeeuwse Omgevingsvisie en van de Omgevingsverordening Zeeland zoals die aan Provinciale Staten worden aangeboden ter bespreking en vaststelling.

2. Reacties op ontwerpen

2.1 Veelvoorkomende onderdelen en beantwoording

Hieronder worden twee veelvoorkomende onderdelen uit de zienswijzen opgesomd met de bijbehorende overwegingen vanuit de provincie. Daarnaast wordt aangegeven wat er naar aanleiding van de zienswijzen wijzigt. De individuele zienswijzen zijn in de tabel in paragraaf 2.2 per onderwerp samengevat.

2.1.1. Zeeuwsbreed afwegingskader logiesaccommodaties en wijziging regeling kleinschalig kamperen

CONTEXT: PROCES ZEEUWSBREED AFWEGINGSKADER LOGIESACCOMMODATIES

Het opstellen van een nieuw afwegingskader voor logiesaccommodaties is een afspraak uit het coalitieakkoord 'Met Zeeland, voor Zeeland!'. Dit komt voort uit Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030, en de evaluatie van de Zeeuwse kustvisie. Het afwegingskader heeft betrekking op verschillende deelsectoren (regulier, niet-regulier en particulier aanbod).

Er is maar één bestemming Zeeland, en die maken we samen. Het gezamenlijk belang om te werken aan een toekomstbestendig logiesaanbod binnen die context, is groter dan lokale en sectorale belangen binnen Zeeland. De logiesaccommodaties die nu gerealiseerd worden bepalen immers het aanzicht van (verblijf in) Zeeland voor de komende decennia. Het Zeeuwsbreed afwegingskader wil daarom meer regie mogelijk maken op verblijfsrecreatieve ontwikkelingen door middel van balans op de volgende onderdelen (Fase 1 – rapport Twynstra-Gudde):

- a. Ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap; economische uitvoerbaarheid en ondernemerschap; leefbaarheid: sociaal maatschappelijke bijdrage en impact; en milieu en duurzaamheid (hoofdwwaarden),
- b. Ontwikkelruimte van diverse deelsectoren,
- c. Ontwikkelingen in gebieden buiten en binnen de kustzone,
- d. Provinciale kaders en gemeentelijke autonomie.

In een tweede fase zijn stappen gemaakt om bovengenoemde balans uit te werken tot verschillende bouwstenen van dat afwegingskader. Aanvankelijk was dit gericht op implementatie per 2026. Vanuit gemeenten is gevraagd om meer tijd.

We zetten nu in op implementatie van een afwegingskader in de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland per 1 januari 2027 en zien hierbij 2 sporen, die nauw samenhangen met de instemming van (een meerderheid van) de gemeenten met het vervolgproces.

1. Gemeenten onderling en Provincie samen
 - a. Stemmen verder af over ruimtelijk-kwantitatieve en kwalitatieve regels om beoogde doelen en balans te behalen, en
 - b. Maken afspraken over wijze van toetsen en samenwerking, inclusief mogelijke inzet extra (ruimtelijk) instrumentarium om onwenselijke ontwikkelingen te voorkomen (waaronder bijvoorbeeld verstening, verstorend woningmarkt, gemeentegrens overstijgende impact van ontwikkelingen). Een deel daarvan heeft betrekking op gemeentelijke bevoegdheden zoals nu onder meer t.a.v. particuliere verhuur en B&B 's; pensions en hotels in stedelijke context.
2. Provincie bepaalt alleen – volgens eigen bevoegdheid - welke wijzigingen in de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland worden doorgevoerd. Dit betreffen zowel ruimtelijk-kwantitatieve als kwalitatieve regels om beoogde doelstellingen te bereiken.

De voorkeur gaat vanzelfsprekend uit naar een gezamenlijke en integrale aanpak volgens het eerste spoor, gericht op de implementatie van het kader per 1 januari 2027, waarbij gezamenlijke afstemming tussen provinciale en lokale overheden voor het totaal, uitgangspunt is. Echter, in het geval wij niet tot overeenstemming komen voor het geheel met de gemeenten, realiseren we als Provincie in ieder geval het tweede spoor zodat we tegemoetkomen aan de afspraken uit het coalitieakkoord.

Tot op heden is er samen met gemeenten, sector en maatschappelijke organisaties al een aantal onderdelen van het totale afwegingskader uitgewerkt, waaronder het met draagvlak wijzigen van de Omgevingsverordening Zeeland op een aantal punten, zoals het toevoegen van kwalitatieve voorwaarden aan de mogelijkheid van een logiesaccommodatie als Nieuwe Economische Drager en aan de regeling kleinschalig kamperen.

Amendement Kleinschalig kamperen

Tijdens de commissievergadering van 23 september 2022 is door Vekabo een verzoek gedaan tot uitbreidingsmogelijkheden op kleinschalige kampeerterreinen bij agrariërs, t.b.v. verduurzaming van hun bedrijf. Naar aanleiding daarvan werd tijdens de Statenvergadering van 7 oktober 2022 een amendement aangenomen voor uitbreidingsmogelijkheden voor kleinschalig kamperen tot 35 kampeermiddelen. De politieke onderbouwing hiervan was voornamelijk gekoppeld aan compenseren verstening door (betaalbaar) kamperen bij de boer.

De Omgevingsverordening Zeeland is hiermee gewijzigd met de uitbreidingsmogelijkheid tot 35 kampeermiddelen, zonder nadere voorwaarden. Gelet op het voorgaande vinden we het belangrijk alsnog voorwaarden te verbinden aan het gebruik maken van deze uitbreidingsmogelijkheden. Dit onderbouwen we hieronder. In deze wijziging van de Omgevingsverordening Zeeland beperken we ons tot het toevoegen van kwalitatieve voorwaarden.

In de context van het Zeeuwsbrede afwegingskader, zoals hierboven genoemd, zal per 1 januari 2027 in ruimtelijk-kwantitatieve zin ook tot een aantal aanscherpingen worden overgegaan, in lijn met de reguliere en particuliere sector, zodat een eerlijker speelveld ontstaat en meer regie mogelijk wordt op (on)gewenste ontwikkelingen.

2.1.2. Versterken kwaliteit landelijk gebied

In de Zeeuwse Omgevingsvisie is aangekondigd een evaluatie te doen naar de mogelijkheden die in de Zeeuwse omgevingsverordening worden geboden om kleinschalige woningbouw in het landelijk gebied te realiseren, te weten de rood-voor-rood regeling, de ruimte voor ruimte regeling en de rood-voor-groenregeling, ook wel 'landgoederenregeling'. Rho Adviseurs heeft in opdracht van Provincie Zeeland deze evaluatie uitgevoerd vanaf 2023 tot 2025. Het resultaat van deze evaluatie is voor de zomer van 2025 aan Provinciale Staten gestuurd. Het [rapport](#) en [de begeleidende brief](#) zijn te downloaden. In het rapport van Rho Adviseurs zijn diverse aanbevelingen gedaan om de doelen van de regelingen te bereiken, het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Er zijn enkele zienswijzen ingebracht over de veranderingen die zijn voorgesteld voor de drie regelingen. De twee vragen die het meest voorkwamen zijn hieronder weergegeven:

Beëindiging van de Rood voor groen/landgoederenregeling

Binnen de beleidsevaluatie komt naar voren dat de huidige rood-voor-groenregeling in zijn huidige vorm niet doeltreffend en doelmatig is. De regeling is bedoeld om natuur en landschap te versterken door het toestaan van beperkte woningbouw als tegenprestatie voor investeringen in landschapskwaliteit. In de praktijk blijkt echter dat het accent te veel is komen te liggen op vastgoedontwikkeling, terwijl het beoogde publieke doel, het verbeteren van natuur- en landschapswaarden, ondergeschikt is geraakt. Rho adviseurs doen daarom voorstellen om, als de regeling in stand moet blijven, de regeling zodanig aan te passen dat deze weer in lijn komt met het oorspronkelijke doel. Er is echter gekozen om de rood-voor-groenregeling te beëindigen omdat er geen vertrouwen is dat de voorgestelde aanpassingen de effectiviteit van de regeling voldoende vergroot. Het gaat hierbij met name om:

A: De doeltreffendheid van de regeling:

- De regeling is bedoeld om natuur- en landschapsontwikkeling te stimuleren, en niet om meer landgoederen te realiseren. Ook met de voorgestelde wijzigingen zal dit onvoldoende bijdragen aan het versterken van natuur en landschap in Zeeland. Daarbij geldt dat de provinciale instrumenten om aan landschap- en natuurontwikkelingsdoelen te werken verhoudingsgewijs meer impact hebben (zoals de Subsidieregeling bos en houtige elementen buiten het Natuurnetwerk Zeeland, regelingen landschapselementen/GBDA via o.a. SLZ, particulier natuurbeheer etc).
- Er geen waardevolle bijdrage aan de woningbouwopgave en volkshuisvestelijke doelen te verwachten zijn.

B: De doelmatigheid: de verhouding tussen de publieke investering (bijvoorbeeld in ambtelijke inzet en beleidsontwikkeling) en de feitelijke opbrengst (verbetering van de ruimtelijke kwaliteit) blijft naar verwachting zwak. Zeker als de regeling leidt tot complexe, kleinschalige initiatieven met relatief hoge uitvoeringskosten.

Aanpassen sloopnorm Ruimte-voor-ruimte regeling

Bij de ruimte-voor-ruimte regeling wordt het mogelijk gemaakt om overtollige agrarische bebouwing te slopen in ruil voor de bouw van een woning. De regeling draagt bij aan het tegengaan van verrommeling en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. Sinds 2012 geldt een sloopnorm van 500 m² schuur of 0,5 hectare kas per compensatiewoning. Uit de recente beleidsevaluatie blijkt dat deze norm niet langer in verhouding staat tot de waarde van een bouwtitel.

De evaluatie laat zien dat de huidige sloopinspanning relatief gering is ten opzichte van de economische waarde van een woning. Door de gestegen woningprijzen levert de regeling voor initiatiefnemers meer voordeel op dan destijds beoogd, waardoor het evenwicht tussen inspanning en beloning is verdwenen.

Om het evenwicht tussen inspanning en beloning te herstellen en de ruimtelijke kwaliteit beter te borgen, wordt voorgesteld de sloopnorm te verhogen naar 850 m² schuur of 0,85 hectare kas. Uit de door Rho Adviseurs uitgevoerde analyse blijkt dat bij deze maat in de meeste gevallen in Zeeland sprake is van een haalbare businesscase. De regeling blijft daarmee uitvoerbaar en aantrekkelijk, maar voorkomt dat te eenvoudig bouwtitels worden verkregen.

De verhoging van de sloopnorm sluit aan bij de landelijke praktijk en draagt niet alleen bij aan het herstel van evenwicht in de regeling, maar ook aan het behoud van de openheid van het Zeeuwse landschap. Door een hogere sloopinspanning te vragen, neemt het aantal nieuwe woningen in het landelijk gebied af, waardoor ongewenste verstening wordt voorkomen. Daarmee wordt tevens beperkt dat burgerwoningen in agrarisch gebied leiden tot beperkingen of belemmeringen voor omliggende agrarische bedrijven.

De maat zorgt voor een evenwichtige en realistische tegenprestatie en draagt bij aan een verantwoorde toepassing van woningbouw in het buitengebied, gericht op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, het behouden van de landschappelijke openheid en het voorkomen van ongewenste beperkingen voor de landbouw.

2.2 Overzicht van individuele zienswijzen en beantwoording

Onderstaande zienswijzen zijn in willekeurige volgorde in het overzicht opgenomen. Formeel kunnen alleen zienswijzen worden ingediend tegen concrete wijzigingsteksten in de ontwerpbesluiten die ter inzage hebben gelegen. In de ontvangen zienswijzen wordt echter ook ingegaan op onderdelen die geen concrete wijzigingen in de actualisatie dit jaar betreffen. In de tabellen is dit als volgt verduidelijkt; onderdelen uit de zienswijzen die geen onderdeel uitmaken van de actualisatie dit jaar zijn door middel van een grijze kleur weergegeven en onderdelen uit de zienswijzen die wel onderdeel uitmaken van de actualisatie dit jaar zijn door middel van een blauwe kleur weergegeven.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
1. Erik van den Bos architect v.o.f.	Periode terinzagelegging Erik van den Bos architect v.o.f. geeft aan dat het plan grotendeels in de vakantieperiode ter inzage ligt net zoals dit bij meerdere grote belangrijke beleidsstukken het geval is. Mogelijk heeft dit te maken met de behandeling binnen het provinciale apparaat, maar Erik van den Bos architect v.o.f. vraagt zich af of het mogelijk is om belangrijke stukken buiten de vakantieperioden kenbaar te maken aan de inwoners.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Tijdens de Actualisatie 2024 is dit punt meermaals naar voren gekomen in de zienswijzen. Naar aanleiding daarvan heeft een evaluatie plaatsgevonden en is onderzocht welke andere opties voor de periode van terinzagelegging er waren. Geconcludeerd is dat het huidige proces, dus met gedeeltelijke terinzagelegging tijdens de zomerperiode, de meest geschikte optie is vanwege het bestuurlijke besluitvormingsproces. Zo kunnen wijzigingen steeds op 1 januari in werking treden. Afgesproken is wel om betrokken partijen en stakeholders beter te informeren via de Ambtelijke en Bestuurlijke integratiegroep en via het relatiebeheer – en voor zover mogelijk – vroegtijdig te voorzien van concept ontwerp teksten.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Vervallen artikel 5.17 Landgoederenregeling Erik van den Bos architect v.o.f. geeft aan dat de mogelijkheid om nieuwe landgoederen in het landelijk gebied te realiseren vanaf 1 januari 2026 vervalt. Artikel 5.17 wonen nieuwe bebouwing vervalt: rood voor groen, waarin de realisatie van nieuwe landgoederen of buitenplaatsen mogelijk wordt gemaakt. Erik van den Bos architecten v.o.f. geeft aan dat dit jammer is. Hij is dan ook benieuwd naar de motivatie van de provincie hiervoor en waarom dit zo abrupt geschiedt. Als het ontwerp wordt vastgesteld verdwijnt de regel per 1 januari 2026, hij vraagt zich af of dit recht doet aan de inwoners van Zeeland. Daarnaast wijst Erik van den Bos architecten v.o.f. erop dat deze regel door het Rijk is bedacht om naast agrarische gebouwen ook wonen mogelijk te maken in het buitengebied. Volgens hem fungeert de regeling al jaren goed en zijn er bijna geen excessen bekend die zijn ontstaan na gebruik te maken van de regels voor nieuwe landgoederen. Hij geeft aan dat de provincie altijd meekijkt bij het vestigen van nieuwe landgoederen en dus ook zo kan voorkomen dat er excessen ontstaan. Erik van den Bos architect v.o.f. stelt in de zienswijze het volgende: 1. Hoe om te gaan met lopende initiatieven of initiatieven die nog in 2025 gaan spelen en gebruik willen maken van artikel 5.17? 2. De mooie landgoederenregeling verdwijnt, wat komt hiervoor in de plaats? Volgens Erik van den Bos architect v.o.f. zijn er geen tot nauwelijks excessen bekend, waarom wordt een regel geschrapt als deze geen overlast veroorzaakt? Volgens hem is er goed gemonitord waar zich problemen voordoen en hij vraagt zich af of deze problemen alleen met het schrappen van deze regel zijn op te lossen of dat de regel ook worden aangepast? Er zou alleen een regel geschrapt moeten worden als er problemen zijn of als deze overbodig is en er geen gebruik van wordt gemaakt. 3. Bij het realiseren van een landgoed was in het verleden 5ha grond nodig, dit is enkele jaren geleden teruggebracht tot 1.5ha. Nu wordt de hele regel geschrapt, is dit consistent? Een ruimtelijke ordeningsprocedure - een herziening van het bestemmingsplan/omgevingsplan - duurt minimaal 5 jaar, waarom zo abrupt stoppen? Erik van den Bos architect v.o.f. is van mening dat hierdoor mensen gedupeerd worden die al jaren bezig zijn met een landgoed en al vele duizenden euro's aan onderzoeken hebben uitgegeven. Geadviseerd wordt om deze regel (indien deze regel tot excessen leidt) geleidelijk af te bouwen/om te bouwen. In eerste instantie kan gedacht worden aan het schrappen van de mogelijkheid om op 1.5ha een landgoed te realiseren. Vervolgens zou goed gemonitord moeten worden waar er vanwege de landgoederenregeling problemen ontstaan, op basis daarvan kan bijgestuurd worden. 4. Wat ligt ten grondslag aan het schrappen van de landgoederenregeling en is er ook onderzocht of aanpassingen van de regeling tot het gewenste einddoel leidt?	Omgevingsverordening Zeeland	1. De wijzigingen zullen na vaststelling door Provinciale Staten op 1 januari 2026 in werking treden. Tot die tijd blijft artikel 5.17 van de huidige Omgevingsverordening Zeeland van toepassing en kan het omgevingsplan van de gemeente nog in deze mogelijkheid voorzien. 2. Zie de overwegingen in paragraaf 2.1.2. 3. Er is geen mogelijkheid om het beëindigen van een regeling in de omgevingsverordening gradueel te laten verlopen. Wel is het mogelijk om mede-overheden mee te nemen in het proces van de evaluatie. Wij menen dat wij dit afdoende hebben gedaan. Ten eerste hebben wij de evaluatie van deze regeling in de Zeeuwse Omgevingsvisie aangekondigd als actie in 2021. Ten tweede hebben wij bij de begeleiding van het onderzoek (eind 2023-begin 2025) gebruik gemaakt van een externe klankbordgroep om mee te denken over de opdracht, de onderzoeksresultaten en hoe de voorstellen voor aanpassing van de omgevingsverordening eruit zien. Deze zijn ook zoveel mogelijk ambtelijk gedeeld met de Zeeuwse gemeenten. 4. Zie de overwegingen in paragraaf 2.1.2.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
2. Gemeente Kapelle	Deel A, paragraaf 3.3, onder 'Watersysteem' De gemeente Kapelle doet het voorstel om een zin toe te voegen in het kader van waterbeheer. De nieuwe voorgestelde zin gaat als volgt: <i>"Gemeenten zorgen voor het stedelijk waterbeheer in het kader van de afvalwater-hemelwater- en grondwatertaken als in artikel 2.16 van de omgevingswet is bedoeld"</i> .	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. De provincie Zeeland is gestart met het traject om te komen tot een nieuw Regionaal Waterprogramma 2028-2033, in dit kader zullen, nadat dit programma is uitgewerkt, 'Water' gerelateerde hoofdstukken van de visie worden geëvalueerd en waar nodig worden aangescherpt.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Deel A, paragraaf 5.3, onder 'Klimaatadaptatie' Gemeente Kapelle geeft aan dat terecht wordt gesteld dat de aanpak van hittestress voor de gemeenten vooral een opgave is in het stedelijk gebied. En dat meer groen zorgt voor natuurlijke verkoeling, schaduw en goed is voor biodiversiteit en leefbaarheid. In deel B, paragraaf 6.2, onder 'Huidige situatie' wordt ingegaan op de noodzaak van zorgvuldig ruimtegebruik en inbreiding. In de laatste zin van de tekst onder 'Uitbreiding' staat: <i>'In de groeiende stad kan inbreiding zorgen voor het sparen van groen en landschap, omdat de ruimte in de stad beter benut wordt en uitbreiding niet of minder noodzakelijk is'</i> . Gemeente Kapelle stelt dat er een grens is aan de mogelijkheden voor inbreiding, gelet op de opgaven van klimaatadaptatie en hittestress. Met de behoefte aan woningen en de ambitie voor groei, is uitbreiding van dorpen en steden noodzakelijk. Aandacht voor klimaatadaptatie, voldoende groen en voorkomen van hittestress is nodig in zowel bestaand stedelijk gebied als in uitbreidingen van het stedelijk gebied.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen' De gemeente Kapelle verwijst naar paragraaf 19.2 waarin staat dat de programmeringen regelmatig geactualiseerd dienen te worden. Gemeente Kapelle stelt voor om als termijn twee jaarlijks op te nemen. Eerder in de alinea wordt tenslotte ook concreet genoemd dat de prognose iedere vier jaar wordt opgesteld. En door de termijn van twee jaar op te nemen, wordt dit gelijk getrokken met de tekst in de omgevingsverordening. Zie ook de samenvatting van deze zienswijze bij artikel 5.1 Bedrijven van de omgevingsverordening.	Zeeuwse Omgevingsvisie	We zijn het eens met het voorstel om de tekst aan te passen. De nieuwe tekst wordt: 'De programmering wordt tweejaarlijks geactualiseerd om in te spelen op veranderingen in de markt.'	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. De tekst zal worden aangepast naar: 'De programmering wordt tweejaarlijks geactualiseerd om in te spelen op veranderingen in de markt.'

Nummer en in- diener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
	Deel B, paragraaf 21.2, onder 'Trends en ontwikkelingen' In deze paragraaf staat (net als in de actualisatie van 2024) dat Provincie Zeeland, North Sea Port en Smart Delta Resources een haalbaarheidsonderzoek naar de aanleg van een ammoniakbuisleiding zijn gestart. In de eerdere zienswijze van gemeente Kapelle op de actualisatie 2024 van de Zeeuwse Omgevingsvisie, heeft de gemeente gevraagd om de gemeente Kapelle te betrekken bij het haalbaarheidsonderzoek naar de aanleg van een ammoniakbuisleiding. Het antwoord van Provincie Zeeland hierop was: "De gemeente Kapelle zal worden benaderd als stakeholder, mochten er vervolgstappen of -onderzoeken plaatsvinden. Dit geldt ook voor andere stakeholders". Gemeente Kapelle geeft aan in het afgelopen jaar niet benaderd te zijn en stelt de vraag of de gemeente daaruit moet concluderen dat er geen vervolgstappen of -onderzoeken hebben plaatsgevonden. Graag verneemt gemeente Kapelle wat de stand van zaken is van dit onderzoek en wanneer de gemeente Kapelle betrokken wordt.	Zeeuwse Omgevings- visie	Op dit moment loopt een vervolgonderzoek naar de haalbaarheid van een ammoniakleiding. Het betreft enerzijds een herijking van het eerder uitgevoerd onderzoek aan de hand van gewijzigde inzichten in te verwachten volumes, kosten en technische- en veiligheidseisen. Vanwege het op de lange baan schuiven van de aanleg van een ammoniakleiding in de Delta Rhine Corridor wordt in dit vervolgonderzoek daarnaast ook gekeken naar de verschillende transportmogelijkheden van ammoniak via Antwerpen naar het achterland. De uitkomst van dit vervolgonderzoek wordt eind 2025 verwacht. Vanwege de insteek van het onderzoek is de gemeente Kapelle hier niet bij betrokken. Eerder dit jaar is in opdracht van de provincie een Omgevingsverkenning uitgevoerd. Hierin zijn de effecten onderzocht op milieu en externe veiligheid van op- en overslag en verwerking en transport van waterstofdragers, waaronder ook transport van ammoniak naar het achterland. Bij dit onderzoek is de gemeente Kapelle wel betrokken geweest. In de klankbordgroep die voor dit onderzoek is ingesteld hadden een drietal gemeenten zitting (als vertegenwoordiging van alle Zeeuwse gemeenten).	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
	Artikel 5.1 Bedrijven Gemeente Kapelle is verheugd dat er met de voorgestelde wijzigingen in artikel 5.1 Bedrijven aandacht is voor het belang van voldoende aanbod van bedrijfskavels in de provincie Zeeland. De mogelijkheid voor het aanwijken van een kleinschalig-plus bedrijventerrein ziet de gemeente Kapelle als een gewenste ontwikkeling. Daarnaast acht gemeente Kapelle de bedrijventerreinenprogramma's als bouwstenen voor een (nog te ontwikkelen) provinciale economische visie en andersom de visie als bouwsteen voor de gevraagde actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering. Zorgen voor eenduidigheid in deze programma's vindt de gemeente Kapelle een goede ontwikkeling. Daarnaast wijst gemeente Kapelle in haar zienswijze op de volgende aandachtspunten: 1. In lid 7b wordt een opsomming gegeven met de onderwerpen welke in ieder geval terug dienen te komen in bedrijventerreinenprogramma's. Volgens gemeente Kapelle is deze opsomming niet compleet. In de toelichting wordt dezelfde opsomming gegeven, maar hier worden twee onderwerpen toegevoegd: afspraken over de economische ambitie en inzet op de bestaande bedrijventerreinenvoorraad (verduurzaming, herstructurering en beter benutten). Gemeente Kapelle vindt dit wezenlijke onderwerpen voor een bedrijventerreinenprogramma en geeft aan dat deze horen in de opsomming van lid 7b, zodat duidelijk is dat deze onderwerpen verplicht terug moeten komen in de bedrijventerreinprogramma's. 2. In lid 8 staat dat een omgevingsplan alleen een bedrijventerreinontwikkeling toelaat als deze is opgenomen in de regionale programmering. Ter verduidelijking merkt gemeente Kapelle op dat dit alleen gaat om uitbreiding van een kleinschalig-plus bedrijventerrein en een grootschalig bedrijventerrein. Volgens gemeente Kapelle valt het onder de bevoegdheid van een individuele gemeente om gebruik te maken van de kleinschalige beperkte afronding. Deze kleinschalige afrondingen hoeven dan ook niet, ook niet met terugwerkende kracht, terug te komen in de regionale bedrijventerreinprogrammering. 3. In lid 9 staat dat er vooruitlopend op de actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering toch al een beperkte uitbreiding van een kleinschalig bedrijventerrein mogelijk is mits regiogemeenten hun zienswijze hebben gegeven en gedeputeerde staten instemmen met de ontwikkeling. In navolging van de opmerking hierboven neemt gemeente Kapelle aan dat hier een uitbreiding van een kleinschalig-plus bedrijventerrein bedoeld wordt en dit ook als dusdanig beschreven dient te worden. 4. In lid 10 staat dat een bedrijventerreinprogrammering tweejaarlijks geactualiseerd dient te worden. In de toelichting staat echter dat de bedrijventerreinprogrammering jaarlijks geactualiseerd dient te worden. Gemeente Kapelle stelt voor deze termijnen uniform te maken en hierbij de tweejaarlijks termijn aan te houden. Dit vanwege de arbeid die ligt in het goed actualiseren van de programmering.	Omgevingsverordening Zeeland	1. De zin in artikel 5.1, lid 7 onder b "Dit betreft in ieder geval een overzicht van alle plannen voor bedrijventerreinen met onderscheid naar planstatus en beoogde realisatie." aanpassen naar: "Om op het beleid aan te sluiten moet een aantal onderwerpen minimaal terugkomen in de regionale bedrijventerreinenprogramma's: afspraken over de economische ambitie, plannen en inzet op de bestaande bedrijventerreinenvoorraad (verduurzaming, herstructurering en beter benutten) en een overzicht van alle plannen voor nieuwe bedrijventerreinen met onderscheid naar planstatus en beoogde realisatie." 2. Niet aanpassen. Ook uitbreiding van kleinschalige bedrijventerreinen dient in het regionale bedrijventerreinenprogramma te zijn opgenomen. 3. Niet aanpassen. Zie punt 2. 4. De zin in de toelichting bij artikel 5.1 "Regionale bedrijventerrein afspraken moeten uiterlijk binnen één jaar na de provinciale bedrijventerreinenprognose tot stand zijn gekomen en worden vervolgens jaarlijks geactualiseerd." aanpassen naar: "Regionale bedrijventerrein afspraken moeten uiterlijk binnen één jaar na de provinciale bedrijventerreinenprognose tot stand zijn gekomen en worden vervolgens tweejaarlijks geactualiseerd."	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. 1. De zin in artikel 5.1, lid 7 onder b zal worden aangepast zoals aangegeven. 4. De zin in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.1 zal worden aangepast zoals aangegeven.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
	Artikel 5.21 tweede lid, toevoegen van een sub f Pilot Agri PV Gemeente Kapelle verwijst naar hun zienswijze op de actualisatie 2024 waarin zij hebben gevraagd om de mogelijkheid voor een pilot met Agri PV op te nemen in de omgevingsverordening. Het antwoord van Provincie Zeeland daarop was <i>“Over Agri-PV is momenteel nog veel onduidelijkheid. Bij de Universiteit Wageningen loopt momenteel een onderzoek naar de effecten van zonnepanelen boven gewassen. Tussentijdse resultaten geven nog geen eenduidig beeld. Samen met de andere provincies volgen de Provincie dit onderzoek. Ook de eventuele landschappelijke effecten zullen bij toepassing van Agri-PV aandacht moeten krijgen. In de voorliggende wijziging van de Omgevingsverordening Zeeland heeft de Provincie daarom nu nog geen regeling hiervoor opgenomen. Wanneer het onderzoek daartoe aanleiding geeft zal de Provincie in een volgende wijziging met een voorstel komen.”</i> Gemeente Kapelle merkt op dat volgens de website van de Wageningen Universiteit het onderzoek, met projectcode BO-43-127- 044, op 31 oktober 2024 is afgerond. In de actualisatie 2025 ziet gemeente Kapelle echter niets terug van een mogelijkheid voor (een pilot) met Agri-PV. Graag verneemt gemeente Kapelle de reden dat deze mogelijkheid opnieuw niet is opgenomen - en mocht het rapport van de WUR daar aanleiding toe geven - om deze mogelijkheid alsnog op te nemen.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het onderwerp kan mogelijkerwijs wel in beeld komen voor de verwerking in de Omgevingsverordening. Daarvoor dient het op de inventarisatielijst te worden geplaatst. Het is aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om te besluiten of het onderwerp dan verder wordt onderzocht en uitgewerkt.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
3. Gemeente Middelburg	Begrip 'aansluitend aan' Gemeente Middelburg merkt op dat in de verordening de term 'aansluitend aan' diverse malen wordt gebruikt, bijvoorbeeld in artikel 5.14 lid 1, sub b en artikel 5.1 lid 2. De term 'aansluitend' wordt in de toelichting gedefinieerd: 'Met aansluitend wordt bedoeld niet doorsneden door doorgaande wegen, waterwegen, spoorwegen of waterlopen of oppervlaktewaterlichamen waarvoor een peilbesluit geldt.' Gemeente Middelburg vindt deze definitie onwerkbaar en is van mening dat het college de afgelopen jaren niet conform deze definitie gehandeld heeft. Zij verwijzen naar Bedrijvenpark Deltaweg bij Goes dat van Bedrijventerrein De Poel wordt gescheiden door de A256. Daarbij geeft gemeente Middelburg aan dat een waterloop niet wordt gedefinieerd in de verordening. Bij een toets door de bestuursrechter of RvS worden dergelijke formuleringen letterlijk geïnterpreteerd. Het woord 'waterloop' kan betekenen 'watergang' of 'sloot'. Dat zou betekenen dat uitbreiding aan de overzijde van een sloot of watergang als niet aansluitend kan worden gezien. Gemeente Middelburg verwijst hierbij naar de uitspraak van de RvS over Bestemmingsplan Bedrijventerrein Trekdijs, waar de RvS een letterlijke interpretatie heeft gegeven aan het begrip aansluitend. Gemeente Middelburg geeft aan dat bovenstaande eveneens geldt voor het begrip 'doorgaande wegen'. De gemeenteraad heeft de locaties Poppenroede, Sint-Laurens oost en het zonnepark Mortiere aangewezen als nieuwe woningbouwlocaties, alle aansluitend aan bestaand bebouwd gebied. Tussen het bestaand bebouwd gebied en de beoogde uitbreiding lopen echter wegen, die afhankelijk van de uitleg die aan dat begrip gegeven wordt, beschouwd zouden kunnen worden als een 'doorgaande weg' (Walcherseweg, Noordweg en Torenweg). Gemeente Middelburg ziet niet in waarom het oversteken van een waterloop, spoorweg of doorgaande weg per definitie leidt tot strijdigheid met het concentratieprincipe, als de nieuwe woningbouw- of bedrijventerreinontwikkeling op korte afstand van bestaand bebouwd gebied ligt en goed wordt ontsloten. Als aan die voorwaarden wordt voldaan, maken zowel de sloot of (spoor)weg als de nieuwe ontwikkeling logisch onderdeel uit van het stedelijk gebied. In Zeeland zijn tal van voorbeelden aan te wijzen waar doorgaande wegen, kanalen en sloten door steden en dorpen lopen en onderdeel vormen van het stedelijk gebied. Een waterloop, spoor of doorgaande weg zijn volgens gemeente Middelburg zeker niet altijd een logische definitieve grens van het stedelijk gebied. Gelet op de woningbouwopgave en daaraan gekoppeld de vraag naar meer ruimte voor bedrijvigheid, is het noodzakelijk dat stadsuitbreidingen niet worden verhinderd door artikelen 5.1 en 5.14. Gemeente Middelburg dringt erop aan dat deze toelichting of de betreffende artikelen worden aangepast.	Omgevingsverordening Zeeland	De term "aansluitend" is dit jaar in de toelichting nader verduidelijkt. De toelichting op dit begrip definitie sluit aan bij de reeds gangbare indeling. Het College heeft ook steeds volgens deze indeling gehandeld. Het voorbeeld van Bedrijvenpark Deltaweg toont dit ook aan, al vond dit plaats meer dan tien jaar voor de formulering van de toelichting. De term waterloop is nauwkeurig gedefinieerd, namelijk als waterlopen of oppervlaktewaterlichamen waarvoor een peilbesluit geldt. Dit is een verwijzing naar een afgebakende verzameling waterlopen, die bevat zijn in de peilbesluiten van het waterschap. Wat betreft de constatering dat een uitbreiding aan de overzijde van een waterloop of doorgaande weg als niet aansluitend kan worden gezien, klopt. Desalniettemin, nieuwe ontwikkelingen worden niet gehinderd door artikel 5.1, de toevoeging van de uitleg van 'aansluitend' doet hieraan niet af maar draagt bij aan meer helderheid over de betekenis van de instructieregels inzake bedrijven. Ingevolge artikel 5.1 Bedrijven met de bijbehorende toelichting zoals opgenomen in het ontwerp van de herziening van de Omgevingsverordening Zeeland sluit het één het ander niet uit. Bedrijvigheid mag worden toegelaten op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen, met in acht neming van de kaders van de ladder duurzame verstedelijking en daarnaast dat het overgrote deel van de nieuw te ontwikkelen bedrijvigheid wordt geclusterd op of aansluitend aan grootschalige bedrijventerreinen. Als uitwerking van een toezegging aan PS is ter verheldering in de toelichting op artikel 5.1 een extra uitleg opgenomen in de ontwerp-herziening van de omgevingsverordening die aangeeft wat wordt verstaan onder aansluitend. De aanwijzing in de verordening als 'grootschalig bedrijventerrein' is gebaseerd op de door de regio's opgestelde bedrijventerreinenprogramma's. Daarnaast sluit ook de ontwerp-herziening van de omgevingsverordening, in aanvulling op bovengenoemde bestaande grootschalige bedrijventerreinen de nieuwvestiging van nieuwe (grootschalige) bedrijventerreinen niet uit, indien voldaan wordt aan de daarvoor geldende eisen. Het voorbeeld van de realisatie van Bedrijvenpark Deltaweg	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
			toont slechts aan dat grootschalige terreinen ook gerealiseerd kunnen worden als deze niet aansluiten aan een bestaand grootschalig terrein.	
	Kaart begrenzing bestaand stedelijk gebied Gemeente Middelburg wijst in haar zienswijze erop dat eerder ambtelijk is afgestemd over de kaart met de begrenzing van het bestaand stedelijk gebied. Op het verzoek van gemeente Middelburg om Kleverskerke als bestaand stedelijk gebied in te tekenen is negatief gereageerd, omdat dit geen dorp zou betreffen maar een buurtschap. Gemeente Middelburg geeft aan dat een buurtschap doorgaans echter wordt beschouwd als een verzameling huizen zonder voorzieningen. Gemeente Middelburg is van mening dat Kleverskerke meer is dan dat. In haar Omgevingsvisie is Kleverskerke benoemd als een van de vijf kernen. In de zienswijze wordt aangegeven dat het immers gaat om een plaats met een eigen kerk (de Dorpskerk) en een nog functionerende begraafplaats. Het gebied ten oosten van de N57 (Ramsburg Oost) dient ook binnen de begrenzing van het bestaande stedelijk gebied gebracht te worden. Dit gebied heeft nog steeds een bedrijfsbestemming. Gemeente Middelburg verzoekt om de bedoelde kaart aan te passen.	Omgevingsverordening Zeeland	Kleverskerke is een buurtschap van te geringe omvang om als onderdeel te worden beschouwd van het stedelijk gebied, de aanwezigheid van de functies kerk en functionerende begraafplaats zijn niet van zodanige importantie dat deze tot een ander oordeel leiden. Alleen als er sprake is van een duidelijke mate van menging met een substantieel percentage andere stedelijke functies functioneert het als stedelijk gebied. Het als bedrijventerrein bestemde gebied ten oosten van de N57 valt niet binnen de begrenzing van het stedelijk gebied. Het sluit hier immers niet op aan door de doorsnijding door de N57. Dat hoeft de ontwikkeling van dit terrein, wat reeds als zodanig bestemd is niet in de weg te staan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Windenergie, zon op land In Bijlage XIV van de Omgevingsverordening zijn de windenergielocaties globaal aangeduid, waarbij de getekende cirkel ook over het energielandschap van gemeente Middelburg valt. De gemeente concludeert daarmee dat dat het energielandschap zoals aangeduid op de ontwikkelingskaart in de Omgevingsvisie Middelburg 2050 binnen deze locaties valt. Gemeente Middelburg geeft aan dat zon op land voor het behalen van de afspraken uit de RES noodzakelijk is. Gemeente Middelburg heeft daarvoor recent een voormalige stortplaats aangewezen. Maar dergelijke locaties en de mogelijkheden voor zon op dak zijn niet groot genoeg om voldoende duurzame opwek in de gemeente te realiseren. Gemeente Middelburg heeft daarom een locatie voor een energielandschap aangewezen op één van de in de omgevingsverordening aangewezen windenergielocaties. In haar zienswijze geeft de gemeente aan dat dit energielandschap een bijdrage levert aan het verminderen van de netcongestie. Daarbij denkt de gemeente aan energieopslag in combinatie met elektrisch laden in de omgeving van het energielandschap. Gemeente Middelburg verzoekt om de tekst van de verordening zodanig aan te passen, dat hier ook zon op land mogelijk is.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Bijlage XIV betreft een indicatieve aanwijzingenkaart voor ontwikkellocaties windturbines. Hierdoor kunnen aan de contouren van de cirkels geen rechten worden ontleend. In de Omgevingsverordening Zeeland zijn met artikel 5.21 lid 2 via de Actualisatie 2024 aangescherpte kaders vastgesteld waar we vanuit provinciaal belang het toelaatbaar achten om een opstelling voor zonne-energie te realiseren. Deze kaders zijn geformuleerd aan de hand van het principe van de zonneladder; primair in stedelijk gebied en dan bij voorkeur op daken. Wij vinden het daarbij van belang dat agrarische gronden zorgvuldig dienen te worden gebruikt (evenwichtige toedeling van functies aan locaties) en er niet zondermeer overal ruimte is voor opstellingen zonne-energie. Gemeenten zijn momenteel bezig met het opstellen van beleid met betrekking tot energieopslag. Provincie Zeeland is daarbij betrokken. In dit nieuwe beleid komt duidelijkheid over wie en wanneer het bevoegd gezag is op het gebied van vermogen, ruimtelijke inpassing, milieu en veiligheid. Mogelijk dat dit in een volgende actualisatie van de verordening aan bod komt, mits noodzaak is tot het instellen van instructieregels.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
4. Gemeente Reimerswaal	Wonen: omgevingsvisie 3-regelingen In de omgevingsvisie worden de bestaande regelingen 'rood-voor rood' en 'ruimte-voor ruimte' toegelicht, maar de mogelijkheden voor bouwen in bebouwingslinten en aangrenzend/aansluitend aan stedelijk gebied zoals genoemd in de verordening, worden in de visie niet toegelicht. Hiermee ontstaat volgens de gemeente onduidelijkheid en voorzien zij discussies in de toekomst met zowel de PZ als met initiatiefnemers. De gemeente heeft behoefte aan duidelijke kaders die toetsbaar en uitlegbaar zijn.	Zeeuwse Omgevingsvisie	De Zeeuwse Omgevingsvisie is zelfbindend. De juridische regels die voor mede-overheden, burgers en bedrijven bindend zijn, zijn opgenomen in de Omgevingsverordening Zeeland. De regels in de Omgevingsverordening Zeeland zijn voorzien van een toelichting. Zo zijn onze regels ook duidelijk zonder de omgevingsvisie te lezen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Wonen: omgevingsvisie KWOZ Er wordt in de omgevingsvisie verwezen naar het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) van 2019, dat moet volgens de gemeente 2025 zijn. Verder mist de gemeente de definitie van 'levensloopgeschikt'/'levensloopbestendig' (pagina 36). Deze is niet opgenomen in de begrippenlijst. Omdat het wel als doel wordt opgenomen, lijkt het zinvol dat de definitie daarvan is opgenomen.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het stuk over de kwalitatieve match is inderdaad niet up to date, deze zal worden aangepast naar de nieuwste informatie uit het KWOZ 2025.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. 'kwoz 2019' wordt gewijzigd in 'kwoz 2025'. Daarnaast worden de cijfers geüpdatet. De nieuwe tekstuele aanpassingen luiden als volgt: "[...] Met name de vraag naar betaalbaar en levensloopgeschikte woningen nemen toe. Deze woningtype zijn nu nog onvoldoende in de bestaande woningvoorraad van de provincie aanwezig. Aan de woonwensen van ouderen kan de huidige woningmarkt nog slecht voldoen. De woningvoorraad bestaat immers voor het grootste deel uit reguliere grondgebonden woningen die niet levensloopgeschikt zijn. Kwantitatief is de provincie met haar woningbouwplannen al goed op weg om in haar behoefte te voorzien, maar kwalitatief ligt er nog een opgave; juist aan het invullen van de vraag naar betaalbaar en levensloopgeschikt wonen wordt nu nog onvoldoende voldaan. (bron: Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) 2025)."

	Bedrijven: Regionale reactie omgevingsvisie Op pagina 83 van de omgevingsvisie wordt ook weer ingegaan op de bedrijventerreinprogrammeringen van de afzonderlijke regio's. Hier staat dat de programmeringen regelmatig geactualiseerd dienen te worden. De gemeente stelt voor om ook hier de termijn tweejaarlijks te benoemen. Eerder in de alinea wordt tenslotte ook concreet genoemd dat de prognose iedere vier jaar wordt opgesteld.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdeel "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'".	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdeel "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'".
	Duurzame energie: omgevingsvisie De gemeente vindt dat de gewijzigde tekst onder het onderdeel "Duurzame Energie" erg technisch is omschreven waardoor het voor leken op dit thema onleesbaar is. De alinea's (van met name paragrafen doelstellingen en huidige situatie) suggereren dat het overgrote deel van de opwekcapaciteit van zonenergie vanuit de daken en aanvullend op land en water is gerealiseerd. In werkelijkheid ligt dat anders. Het overgrote deel van de opwekcapaciteit aan zonenergie, wat al is gerealiseerd, betreft namelijk zonopstellingen op land. De gemeente adviseert hierin transparant te zijn en te verwijzen naar de voortgangrapportage van de regionale energiestrategie Zeeland. Ten aanzien van de ambities voor het verder behalen van de doelstellingen voor zonenergie naar 2030 is het evident dat primair het bebouwd gebied aangewezen wordt voor zonopstellingen en aanvullend op land en water. Voor dat laatste acht de gemeente meervoudig ruimtegebruik en de koppeling met andere belangrijke functies of opgaven essentieel. Dit is in lijn met de basisprincipes uit de nationale omgevingsvisie en is ook als afwegingsfactor voor de uitvoering opgenomen in paragraaf 23.4. In de paragraaf "huidige situatie wind op land" acht de gemeente de alinea over de aanlanding van wind op zee niet relevant, hetgeen zelfs als verwarrend kan worden geïnterpreteerd. Daarnaast is het zo dat "wind op zee" in het geheel niet meetelt in het behalen van onze Zeeuwse RES doelen. In de paragraaf "huidige situatie zonne-energie" omschrijft u in het geheel niet de huidige situatie maar meer het potentieel op de daken, hetgeen wel een streven betreft, echter voor beschrijving van de huidige situatie niet relevant is.	Zeeuwse Omgevingsvisie	In de tekst in paragraaf 23.1 zijn juist de geactualiseerde voortgangscijfers vanuit de monitoring RES 2.0 verwerkt. Dit is een technische beschrijving van de huidige situatie. De ambities om te voldoen aan de doelstellingen zijn ook overgenomen uit de RES 2.0. Het is voorstelbaar dat dit stuk tekst van wind op zee als verwarrend overkomt. Dit zal in deze paragraaf op een andere plek worden gezet. Ook wordt daarin aangepast dat de productie van wind op zee geen onderdeel uitmaakt van de RES-doelstelling. De constatering dat er hier geen sprake is van een beschrijving huidige situatie klopt. Echter, onder paragraaf 23.1 Doelstelling 2030 staat dat er al 700 mw aan zon op land is gerealiseerd. Deze tekst zal in paragraaf 23.2 ook worden opgenomen, met de aanvulling dat ca. 440 mw op land en ca. 260 mw op dak is gerealiseerd.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. De tekst in paragraaf 23.1 over doelstellingen zon op land zullen ook worden opgenomen in paragraaf 23.2, met de aanvulling dat circa 440 megawatt op het land en circa 260 megawatt op het dak is gerealiseerd.
	Energietransitie: Omgevingsvisie In paragraaf 24 Energietransitie mist de gemeente een belangrijke actie om te zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem voor alle energiedragers. Het zorgdragen voor een robuust en passend energiesysteem is essentieel om de gestelde ambities en doelen voor de energietransitie te behalen. De netbeheerders spelen hierin een cruciale rol. In de omgevingsvisie is opgenomen dat er ruimte wordt geboden aan nevenactiviteiten en vervolgcactiviteiten op agrarische bedrijven in het buitengebied (Nieuwe Economische Dragere en nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied). Wij vinden het belangrijk dat ook ruimte geboden wordt aan dergelijke activiteiten die aansluiten bij het (energetisch) verduurzamen en toekomstbestendig houden van onze lokale economie en aansluiten bij de lokale behoeften. Voor sommige bedrijven in het buitengebied zijn vaak alleen slimme	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. De gemeente Reimerswaal gaat niet specifiek in op een deel van de tekst van paragraaf 24 die onderdeel is van de voorgenomen wijziging. De opmerking nemen we voor kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	maatwerkoplossingen voorhanden. Als decentrale overheden hebben we afgesproken dat we hiervoor ruimte willen bieden. Dit is afgesproken in de Energievisie Zeeland.			
	Circulaire Economie: Omgevingsvisie In de visie staat dat circulariteit belangrijk is. Dit komt terug in de visie op woningbouw, waarbij het doel is dat minimaal 50% van de nieuwbouw woningvoorraad circulair gebouwd moet worden. Echter ontbreken in de visie de acties die ervoor zorgen dat deze doelen worden gehaald. De gemeente merkt in relatie tot de woningbouw op dat zij in 2025 het meerjarenprogramma "Zeeland Circulair 2025 - 2028" heeft vastgesteld. Hierbij is een oplegnotitie toegevoegd die de wens van de raad weerspiegelt dat het meer circulair maken van de nieuwbouwopgave voor onze inwoners/kopers/huurders niet in de basis kostenverhogend mag zijn. De gemeente zou graag van de provincie vernemen op welke manier zij het meer circulair maken van de woningbouwopgave voor de inwoners/kopers/huurders kostenneutraal wil laten verlopen. De woningbouw is echter niet het enige onderwerp waar circulariteit een grote rol speelt. De gemeente zou graag zien dat circulariteit, in overeenstemming met het Zeeuws brede meerjarenprogramma "Zeeland Circulair 2025 - 2028" circulariteit op alle relevante onderdelen benoemd wordt, daar doelen op worden gesteld die overeenkomstig zijn met Zeeland Circulair, en daar ook de benodigde acties aan gekoppeld worden.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het punt van kostenneutraliteit is te specifiek voor de Omgevingsvisie die op hoofdlijnen is geformuleerd. De Omgevingsvisie is uitgewerkt in de Economische Uitvoeringsagenda 2024-2028 waar de Provincie Zeeland door het stimuleren van schaalvergroting de kostprijs van circulaire bouwmaterialen tracht te reduceren. De Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland vinden elkaar in de uiteindelijke doelstellingen voor de Circulaire Economie, namelijk 100% circulair in 2050. De Provincie heeft wel een andere verbindende rol dan de Zeeuwse gemeenten bij het stimuleren van de circulaire economie. De Provincie Zeeland waardeert het zeer dat de Zeeuwse gemeenten gezamenlijk het meerjarenprogramma "Zeeland Circulair 2025-2028" hebben opgesteld en nu uitvoeren. Waar mogelijk blijft de Provincie Zeeland de Zeeuwse gemeenten daarbij ondersteunen. Er zijn echter specifiek gemeentelijke taken waar de Provincie Zeeland niet over gaat zoals het opstellen van gemeentelijke omgevingsplannen en taken op het gebied van afval. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland een andere gemeente- of provinciegrensoverschrijdende rol dan de gemeenten zoals bijvoorbeeld het faciliteren van de oprichting van het Kennis & Innovatie Netwerk Circulair Bouwen Zeeland waar de Zeeuwse gemeenten nu lid van zijn en kennis en ervaring uitwisselen. Of het faciliteren van (gemeente- en provinciegrensoverstijgende) ketenprojecten waar ook Europa een rol in kan spelen. We zien dus als Provincie Zeeland meer een ondersteunende en aanvullende rol ten opzichte van de gemeenten.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

			Samenwerking staat voorop met onderkenning van ieders rol en verantwoordelijkheid.	
	Begrenzing stedelijk gebied Gemeente Reimerswaal vindt het goed dat visueel is gemaakt wat de provincie ziet als stedelijk gebied en landelijk gebied. In de begrippenlijst is ook een koppeling gemaakt met de kaartbeelden. Gemeente Reimerswaal kan zich hierin vinden en danken de provincie dat 'hun' grenzen van het stedelijk gebied één op één zijn overgenomen. De bedrijventerreinen Nishoek (Kruiningen) en De Poort (Rilland) vallen niet onder de definitie stedelijk gebied. Gemeente Reimerswaal is van mening dat de bestaande bedrijventerreinen Nishoek en De Poort ook tot het bestaand stedelijk gebied moeten worden gerekend. Voor het bedrijventerrein Olzendepolder bij Yerseke wordt dit namelijk wel gedaan. Volgens de gemeente Reimerswaal is het enige verschil dat Nishoek en De Poort niet aansluitend aan de kernen Kruiningen en Rilland zijn gelegen. Gemeente Reimerswaal geeft aan dat deze terreinen evenwel expliciet een samenspel zijn van bedrijfsfuncties die stedelijk zijn te noemen.	Omgevingsverordening Zeeland	In de begrippenlijst is voor stedelijk gebied de volgende definitie opgenomen: <i>"in een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen; De begrenzing van het stedelijk gebied is opgenomen in de Geo Viewer van de Provincie Zeeland en te raadplegen op https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz."</i> Omdat hier gesproken wordt over een samenstel van functies betekent dit dat bedrijventerreinen die als monofunctioneel terrein niet aansluitend aan andere functies gelegen zijn niet tot het stedelijk gebied behoren. Hiertoe behoren in Reimerswaal enkele van de kleinere bedrijventerreinen in de uensector in het buitengebied, maar ook de beide terreinen Nishoek en De Poort, juist omdat deze niet aansluiten bij andere stedelijke functies. Alleen als er sprake is van een duidelijke mate van menging met een substantieel percentage andere stedelijke functies functioneert het als stedelijk gebied. Desalniettemin, nieuwe ontwikkelingen worden hier niet door gehinderd. De grens stedelijk draagt bij aan meer helderheid over de betekenis van de instructieregels.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Wonen Gemeente Reimerswaal verwijst naar artikel 5.47 lid 2 en geeft aan dat in de eerdere verordening de realisatie van één woning werd gecompenseerd door 500 m2 schuur, 0,5 ha glas of andere bebouwing van een vergelijkbare grootte. Er wordt nu gesproken over een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie (maximaal drie woningen). Volgens de gemeente betekent dat voor het nieuw bouwen van één woning buiten stedelijk gebied de te slopen bebouwing veel groter is dan in de eerdere verordening. Gemeente Reimerswaal ziet dit liever getrapd: voor één woning 500 m2 en voor twee en drie woningen 850 m2. <u>Begrip bebouwingslint</u> Voor het realiseren van woningen buiten het stedelijk gebied is meer ruimte. Gemeente Reimerswaal is voorstander van het bieden van meer ruimte voor het realiseren van woningen en heeft in haar reactie op de actualisatie van de visie en verordening in 2024 ook gepleit voor maatwerk als dit de ruimtelijke kwaliteit verbetert. Dit is voor de gemeente de reden geweest om juist het bestaande bebouwingslint aan de Zandweg in Kruiningen, de Grintweg in Yerseke, de Verlengde Noordweg in Krabbendijke en de Kapucijnenweg in Rilland als stedelijk gebied te zien, evenals de kleinere kernen Stationsbuurt en Bath. In goed overleg met Provincie Zeeland is dit nu ook opgenomen in de actualisatie van de verordening 2025. Gemeente Reimerswaal vraagt zich wel af of hetgeen nu wordt voorgesteld in de verordening -	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Sloopnorm</u> Verwezen wordt naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2. <u>Begrip bebouwingslint</u> Het begrip 'gat in een bebouwingslint' is nog niet gedefinieerd, waardoor dit inderdaad verwarring en ongewenste situaties kan opleveren. Met het 'opvullen van een gat in een bebouwingslint' is de situatie voor ogen gehouden waarbij door het toevoegen van woningen een in stedenbouwkundig en landschappelijk logische opvulling plaatsvindt. Een voorbeeld hiervan is het toevoegen van drie geschakelde rijwoningen waardoor twee bebouwingslinten met geschakelde	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In de toelichting bij artikel 5.14 wordt de tekst gewijzigd in: "Bij het bouwen van maximaal drie woningen waarmee een gat in een bebouwingslint volledig wordt gevuld" en wordt hierna toegevoegd: <i>"en die qua stedenbouwkundige structuur passen bij het bebouwingslint"</i>. De zin eindigt verder met: "... is geen sprake van het toevoegen van een woning buiten stedelijk gebied."

	naast de begrenzing van het stedelijk gebied - heldere kaders meegedeelt aan gemeenten en daarmee voor gemeenten uitlegbaar is aan initiatiefnemers. Volgens gemeente Reimerswaal wordt in artikel 5.47 wordt de term 'bebouwingslint' aangehaald. Vervolgens wordt hier geen begripsbepaling aan gekoppeld, alleen een toelichting op pagina 76. De toelichting op 'bebouwingslint' is voor gemeente Reimerswaal niet concreet genoeg om plannen aan te toetsen. Gemeente Reimerswaal wijst op hetgeen staat in pagina 75: 'Bij het bouwen van maximaal drie woningen waarmee een gat volledig in een bebouwingslint wordt gevuld, is geen sprake van het toevoegen van een woning buiten stedelijk gebied'. Gemeente Reimerswaal stelt de volgende vragen: Wat is de definitie van een 'gat'? En waar komt de voorwaarde van maximaal 3 woningen vandaan? <u>Aansluitend aan</u> Onder artikel 5.14 (onder b en 1c Locatie en inpassing) wordt gesteld dat woningbouwontwikkelingen buiten stedelijk gebied alleen aansluitend op het stedelijk gebied kunnen worden gerealiseerd. Met 'aansluitend aan' wordt bedoeld: 'niet doorsneden door doorgaande wegen, waterwegen, spoorwegen of waterlopen of oppervlaktewaterlichamen waarvoor een peilbesluit geldt'. Gemeente Reimerswaal geeft aan graag concretere regels (of kaarten) te hebben om initiatieven aan te toetsen. Gemeente Reimerswaal gaat graag in overleg met Provincie Zeeland om vooraf de kaders te bepalen, zoals dat ook eerder in maart 2025 is gedaan.		rijwoningen een logisch geheel vormen. Het is dus belangrijk dat de woningen die een gat vullen dezelfde 'stedenbouwkundige korrel' hebben als de woningen die er al staan. Om landschappelijke redenen kan een gemeente ervoor kiezen dit niet te doen, in verband met het belang van 'doorkijkjes' naar het landschap van af de weg. De tekst hierover zal daarom worden aangepast zodat duidelijker wordt wat hiermee bedoeld wordt. Het maximum van 3 woningen is bepaald per amendement bij de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie in 2024. <u>Aansluitend aan</u> De uitleg van het begrip aansluitend aan is in deze aanpassing van de verordening opgenomen om duidelijkheid te scheppen. Het gebruik van een kaartbeeld om dit verder te verduidelijken is niet overwogen, maar is voor een volgende actualisatie het overwegen waard. We verwelkomen de suggestie om in een overleg de kaders te bespreken.	
	Bedrijven Gemeente Reimerswaal heeft voor het onderdeel 'bedrijven' een gezamenlijke reactie vanuit de regio De Bevelanden, met daarnaast een gemeentelijke reactie in aanvulling daarop. <u>Regionale reactie</u> Gemeente Reimerswaal geeft aan verheugd te zijn dat er, met de voorgestelde wijzigingen in artikel 5.1 Bedrijven, aandacht is voor het belang van voldoende aanbod van bedrijfskavels in de provincie Zeeland. De mogelijkheid voor het aanwijzen van een kleinschalig-plus bedrijventerrein wordt als een gewenste ontwikkeling gezien. Daarnaast acht gemeente Reimerswaal de bedrijventerreinenprogramma's als bouwstenen voor een (nog te ontwikkelen) provinciale economische visie en andersom de visie als bouwsteen voor de gevraagde actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering. Zorgen voor eenduidigheid in deze programma's vindt de gemeente Reimerswaal een goede ontwikkeling. Daarnaast wijst de gemeente Reimerswaal in haar zienswijze op de volgende aandachtspunten: 1. In lid 7b (pagina 18) wordt een opsomming gegeven met de onderwerpen welke in ieder geval terug dienen te komen in het bedrijventerreinenprogramma's. Volgens gemeente Reimerswaal is deze opsomming niet compleet. In de toelichting (pagina 72) wordt dezelfde opsomming gegeven, maar hier worden twee onderwerpen toegevoegd: afspraken over de economische ambitie en inzet op de bestaande bedrijventerreinenvoorraad (verduurzaming, herstructurering en beter benutten). Gemeente Reimerswaal vindt dit wezenlijke onderwerpen voor een bedrijventerreinenprogramma, deze horen in de opsomming van lid 7b, zodat duidelijk is dat deze onderwerpen verplicht terug moeten komen in de bedrijventerreinprogramma's. 2. In lid 8 (pagina 18) staat dat een omgevingsplan alleen een bedrijventerreinontwikkeling toelaat als deze is opgenomen in de regionale programmering. Ter verduidelijking ziet gemeente Reimerswaal hier graag opgemerkt dat dit alleen gaat om de uitbreidingen van een kleinschalig-plus bedrijventerreinen en een grootschalig bedrijventerrein. Volgens gemeente Reimerswaal valt het onder de be-	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Regionale reactie</u> Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar bij de zienswijze van de gemeente Kapelle, onderdeel "Artikel 5.1 Bedrijven".	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar bij de zienswijze van de gemeente Kapelle, onderdeel " Artikel 5.1 Bedrijven ".

	voegdheid van een individuele gemeente om gebruik te maken van de kleinschalige beperkte afronding. Deze kleinschalige afrondingen hoeven volgens de gemeente dan ook niet, ook niet met terugwerkende kracht, terug te komen in de regionale bedrijventerreinprogrammering. 3. In lid 9 (pagina 18) staat dat er vooruitlopend op de actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering toch al een beperkte uitbreiding van een kleinschalig bedrijventerrein mogelijk is mits regiogemeenten hun zienswijze hebben gegeven en Gedeputeerde Staten instemmen met de ontwikkeling. In navolging van de opmerking hierboven neemt gemeente Reimerswaal aan dat hier een uitbreiding van een kleinschalig-plus bedrijventerrein bedoeld wordt en dit ook als dusdanig beschreven dient te worden. 4. In lid 10 (pagina 18) staat dat een bedrijventerreinprogrammering tweejaarlijks geactualiseerd dient te worden. In de toelichting (pagina 71) staat echter dat de bedrijventerreinprogrammering jaarlijks geactualiseerd dient te worden. Gemeente Reimerswaal stelt voor deze termijnen uniform te maken en hierbij de tweejaarlijks termijn aan te houden. Dit vanwege de arbeid die ligt in het goed actualiseren van de programmering. <u>Reactie gemeente Reimerswaal</u> Gemeente Reimerswaal geeft aan dat het afgelopen jaar, in navolging van de provinciale behoefteprognose voor bedrijventerreinen, binnen de regio De Bevelanden hard gewerkt is om te komen tot een regionaal bedrijventerreinenprogramma. Provincie Zeeland is actief betrokken geweest bij de totstandkoming ervan. Gemeente Reimerswaal geeft aan dat alle opmerkingen die tussentijds zijn gemaakt van de kant van de provincie en ook de opmerkingen op het eindconcept zijn verwerkt. Enige tijd geleden is het programma door alle gemeenten geaccordeerd en voor een definitieve instemming aan het college van Gedeputeerde Staten voorgelegd. Gemeente Reimerswaal kijkt terug op een prettige samenwerking binnen de regio en een goed overleg via de regio maar ook rechtstreeks. In het regionale programma is nadrukkelijk aandacht besteed aan het verzoek om het bedrijventerrein De Poort in Rilland als grootschalig bedrijventerrein aan te merken. Er is na overleg met de provincie een speciale bijlage toegevoegd aan dit programma, waarin een en ander is onderbouwd. Reimerswaal constateert dat de toekenning van het grootschalig bedrijventerrein voor De Poort nog niet heeft plaatsgevonden. De gemeente is van mening dat dit in de wijziging van de verordening kan worden meegenomen, met name nu voor de uitbreiding van dat bedrijventerrein inmiddels ook een concept omgevingsplan is opgesteld. In de nu voorgestelde wijziging van de omgevingsverordening wordt het belang van regionale afstemming nog verder benadrukt en wordt een rechtstreekse koppeling gelegd tussen een individuele uitbreiding van bedrijventerreinen en het regionale programma. Een uitbreiding is uitsluitend aan de orde als deze past binnen het regionale programma. Bovendien dient dit regelmatig in navolging van de periodieke aanpassing van het provinciale programma te worden geactualiseerd. Gemeente Reimerswaal is voorstander van een gecoördineerde benadering, maar ziet ook voor haar gemeente kansen om tot versnelling van nieuwe bedrijventerreinen te komen. Gemeente Reimerswaal heeft de indruk dat de behoeftevraag nog steeds de boventoon vormt, terwijl vanwege de bekende omstandigheden zoals de stikstofproblematiek en de netcongestie eerder de uitdaging zou moeten zoeken om de actuele behoefte juist het hoofd te bieden. Gemeente Reimerswaal neemt met instemming kennis van uitspraken vanuit de provincie om de vlucht naar voren te maken. De gemeente vindt dat de benadering van het aspect nieuwe bedrijventerreinen te voorzichtig is op dat punt. Gemeente Reimerswaal stemt van harte in met het streven naar kwaliteit en duurzaamheid op de bedrijventerreinen. Vooral voor de bestaande bedrijventerreinen zijn hiervoor veel inspanningen nodig. Gemeente Reimerswaal hoopt te mogen rekenen op steun van Provincie Zeeland in de vorm van een (financiële) bijdrage en in ondersteuning anderszins.		In haar reactie verzoekt de gemeente Reimerswaal om de voorgenomen aanwijzing van bedrijventerrein de Poort bij Rilland onderdeel te maken van deze aanpassing van de verordening. Dit is echter pas mogelijk nadat Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het geactualiseerde regionale bedrijventerreinenprogramma De Bevelanden. Dit heeft nog niet plaatsgevonden.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
--	---	--	---	--

	Toerisme en recreatie Er wordt onderscheid gemaakt tussen de kustzone en het gebied buiten de kustzone. Nieuwvestiging en uitbreiding van een verblijfsrecreatieterrein buiten stedelijk gebied kan uitsluitend als wordt voldaan aan hetgeen daarover is bepaald in Bijlage IV onder 3, onder b tot en met d respectievelijk in Bijlage IV onder 3, onder a tot en met d. Voor het kleinschalig kamperen wordt een onderscheid gemaakt tussen kamperen bij een in werking zijnde agrarisch bedrijf waar maximaal 35 eenheden mogen komen en een andere locatie bijvoorbeeld een woning een bedrijf of een voormalig agrarisch bedrijf waar maximaal 25 eenheden mogen komen. Gemeente Reimerswaal geeft aan geen reden te zien voor een dergelijk onderscheid. Bovendien is het volgens de gemeente altijd erg discutabel of een agrarisch bedrijf nu wel of niet in werking is. Gemeente Reimerswaal pleit voor het laten vervallen van het onderscheid en voor kleinschalig kamperen de grens te bepalen op maximaal 35 eenheden. Ook hier geldt dat dient te worden voldaan aan het bepaalde in Bijlage IV onder 3, onder a tot en met d. Gemeente Reimerswaal waardeert dat er voorwaarden worden gesteld voor een goede kwaliteit van de verblijfsrecreatieterreinen en de terreinen voor het kleinschalig kamperen. Echter, vindt de gemeente het wel ver gaan dat de voorwaarden voor de (grotere) verblijfsrecreatieve terreinen gelijk worden gesteld met die voor kleinschalig kamperen. Vooral de aanscherping van de voorwaarde onder C (milieu en duurzaamheid), in vergelijking met de huidige tekst, vindt de gemeente Reimerswaal te ver gaan voor de kleinschalige kampeerterreinen. Zeker in vergelijking met de huidige voorwaarde onder C. Gemeente Reimerswaal stelt voor de laatste alinea 'Investerings dienen zo veel mogelijk gebruik te maken van de Best Beschikbare Technieken (BBT) in het duurzaam gebruik van energie en materialen en de uitstraling van licht' voor de kleinschalige kampeerterreinen te laten vervallen.	Omgevingsverordening Zeeland	Er wordt inderdaad onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfsrecreatieterreinen binnen en buiten de kustzone. Voorwaarden buiten de kustzone zijn echter vervat in Bijlage IV onder 3 en 4 (correctie). Dit vormt geen onderdeel van de actualisatie van de Omgevingsverordening Zeeland. <u>Kleinschalig kamperen</u> Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen. In het proces van de ontwikkeling van een nieuw Zeeuwsbreed afwegingskader voor logies is een breed gedeeld uitgangspunt dat er een eenduidig kwaliteitsniveau voor de verschillende vormen van logies moet zijn. Daartoe zijn 4 hoofdwaarden bepaald, door overheden, sector en natuurorganisaties samen: ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap; economische uitvoerbaarheid en ondernemerschap; leefbaarheid: sociaal maatschappelijke bijdrage en impact; en milieu en duurzaamheid. In de context van deze laatste zorgen Best Beschikbare Technieken ervoor dat bedrijven hun activiteiten op een milieubewuste manier uitvoeren door de meest effectieve en haalbare milieumaatregelen te implementeren, t.b.v. een toekomstbestendige sector. De invulling van de diverse criteria is afhankelijk van de schaal/grootte en type ontwikkeling en zal er voor een minicamping anders uitzien dan bij een vakantiepark.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Waterkeringen Gemeente Reimerswaal verwijst naar de wijziging in bijlage XIII Regionale Waterkeringen. De regionale waterkeringen rondom de Spuikom (of Spuiboezem) bij Bath staan volgens de gemeente wel op de kaart in één van de ontwerpversies (Einde inzage: onbekend), niet op de "in werking"-versie. Volgens de interactieve kaarten van het Waterschap zijn dit regionale waterkeringen. Gemeente Reimerswaal geeft aan dat het niet duidelijk is of de status van deze keringen veranderd is en zo ja, waarom. Een eventuele wijziging is niet toegelicht. Gemeente Reimerswaal wenst een toelichting op en/of uitleg van deze aanpassing.	Omgevingsverordening Zeeland	Het ontwerpbesluit tot aanpassing van de omgevingsverordening in 2025 omvat geen voorstel tot wijziging van de ligging van regionale waterkeringen of normatieve gegevens van regionale waterkeringen ten opzichte van de huidige omgevingsverordening die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking is getreden. Dat is ook niet beoogd. Wel zijn enkele onvolkomenheden in deze gegevens geconstateerd. Deze zullen in de actualisatie van volgend jaar als technische aanpassing worden gecorrigeerd/gerepareerd.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Duurzame energie Gemeente Reimerswaal vindt het belangrijk dat bij de bedrijventerreinen voldoende aandacht bestaat voor energieopwekking en -management. Het is volgens de gemeente een gegeven dat in de gehele provincie Zeeland sprake is van netcongestie op afname van elektriciteit. Dat betekent dat er verkenning moet plaatsvinden naar alternatieve mogelijkheden om bedrijventerreinen en glastuinbouw volledig of zoveel mogelijk energetisch te verduurzamen. Daarvoor is slim management nodig van duurzaam opgewekte energie en is ook ruimte nodig om hierin te kunnen voorzien. Deze voorzieningen zijn	Omgevingsverordening Zeeland	De instructieregels van de Omgevingsverordening Zeeland bieden ruimte voor de opwek van duurzame energie (paragraaf 5.1.4), zowel binnen het stedelijk als buiten het stedelijk gebied. Deze verdeling is gemaakt op basis van de zonneladder. De instructieregels moeten voldoende ruimte bieden voor gemeenten om, los van een bruto/netto-discussie, te kunnen voorzien in de lokale opwek van duurzame energie.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	aanvullend op de netto behoefte aan bedrijventerreinen en dienen volgens de gemeente dan ook onderdeel te zijn van de bruto invulling van bedrijventerreinen en glastuinbouwcomplexen. Gemeente Reimerswaal verzoekt om in de omgevingsverordening op te nemen dat extra ruimte, die noodzakelijk is voor energieopwekking en -behoud om te voorzien in een alternatieve vorm van energiebehoefte, niet ten koste gaat van de netto taakstelling voor bedrijventerreinen in de gemeente. Daarnaast vraagt gemeente Reimerswaal om bij bestaande glastuinbouw mogelijkheden te bieden voor alternatieve energieopwekking. In artikel 5.1, lid 5b dient uitbreiding niet alleen bedoeld te zijn voor groei, maar juist ook voor verduurzaming van de lokale economische bedrijvigheid.		Bestaande glastuinbouwbedrijven vallen niet in de categorie van kleinschalige bedrijventerreinen. De regels voor glastuinbouwbedrijven zijn opgenomen in artikel 5.33 en worden met deze actualisatie niet gewijzigd.	
--	--	--	--	--

Nummer en in-dien	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
5. ProRail	Algemeen ProRail heeft waardering voor de ambitie en de visie en de keuzes om in de schaarse ruimte binnen de provincie, de grote opgaven en kansen op het terrein van bereikbaarheid, klimaat, wonen, werken en energie in samenhang te realiseren. ProRail vraagt aandacht voor haar belangen en betrokkenheid bij de uitwerking van de visie in de omgevingsverordening en concrete projectbesluiten. In de provincie ligt een groot spoornetwerk. Het spoornetwerk heeft ruimte nodig om nu en in de toekomst te functioneren en de effecten op de omgeving te beperken.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Over het belang van het spoornetwerk zijn wij het eens. Wij willen dat het bestaande spoor optimaal wordt benut en waar nodig verder uitbreiden. Altijd in balans met de omgeving.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Bescherming van het spoornetwerk en haar omgeving ProRail ziet bereikbaarheid van steden als een samenspel tussen ruimtelijke keuzes en het mobiliteitssysteem. Ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk kunnen de bereikbaarheid van woningen en werklocaties versterken. Echter, soms kunnen ontwikkelingen en spoor elkaar belemmeren. Om dit te voorkomen denkt ProRail graag vroegtijdig mee bij ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk. Het behoeden van de staat en werking voor nadelige gevolgen van activiteiten op de hoofdspoorweginfrastructuur is een taak die neergelegd is bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (art 2.19 lid 3 onder a sub 2 van de Omgevingswet). Als concessiehouder voor het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur vraagt ProRail om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en rekening te houden met negatieve gevolgen voor zowel het spoor als eigen projecten. Dit kan door het houden van de juiste afstand tot het spoor en door een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp bij de te onderzoeken varianten in de milieueffectrapportage. Rondom de hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) ligt een zogenaamd beperkingengebied (Omgevingsbesluit, artikel 3.5), ongeveer tot 11 meter buiten de HSWI. Doel van dit beperkingengebied is om het huidige functioneren en de veiligheid op het spoornetwerk zeker te stellen. ProRail verzoekt u om in de planfase rekening te houden met het beperkingengebied. ProRail wenst voor het vervolg betrokken te worden indien door het project (negatieve) gevolgen te verwachten zijn voor de staat en instandhouding van de hoofdspoorweginfrastructuur of haar eigendommen. Voor de visie betekent dit dat bij het ontwikkelen van nieuwe woon- en werklocaties naast het spoor ruimte moet blijven voor toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk en de omgevingseffecten op de woon- en werklocaties te verminderen.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Wij zijn het volledig eens met het doel van ProRail om de ontwikkeling van het spoornetwerk goed aan te laten sluiten bij de ontwikkeling van woon- en werklocaties. Dat vraagt zorgvuldige afweging van alle belangen en het zoeken naar de grootste maatschappelijke meerwaarde. De provincie zet zich daarvoor in op (inter)nationaal en regionaal niveau en de gemeente is de aangewezen partij om bij concrete plannen de brede afweging te maken binnen de wettelijke kaders.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Concrete voorbeelden Bouwen boven of op de Hoofdspoorweginfrastructuur is vergunningplichtig. Aan vergunning en toestemming worden voorschriften verbonden met het oog op het voorkomen van nadelige gevolgen voor de staat en werking van de hoofdspoorwegen en uitbreiding daarvan. ProRail noemt een aantal voorbeelden: <i>Klimaatadaptatie (par 5.3) – ProRail voert klimaatstresstesten uit maar vraagt klimaatmaatregelen vanuit de klimaatpak rondom het spoor af te stemmen met ProRail.</i> <i>RES Zeeland (par 5.3) – ProRail verzoekt projecten die voortvloeien uit de RES en invloed hebben op het spoornetwerk tijdig met ProRail af te stemmen. Als concreet voorbeeld wordt de interferentie tussen hoogspanningsleidingen en bovenleidingen van het spoornetwerk genoemd.</i> <i>Waterveiligheid (par 5.3) – ProRail vraagt om werkzaamheden aan de kustverdediging met mogelijke gevolgen voor het spoornetwerk tijdig met ProRail af te stemmen.</i>	Zeeuwse Omgevingsvisie	Het algemene uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is om alle betrokken belangen te verkennen en tegen elkaar af te wegen. Effecten van ontwikkelingen op hoofdspoorwegen vallen daar vanzelfsprekend ook onder. In de genoemde situaties zal de gemeente, TenneT of het waterschap de initiatiefnemer zijn waar u mee in overleg kunt gaan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Zaken die aandacht vragen 1. Het combineren van functies dicht op het spoor in combinatie met het aanwezige goederenvervoer. Dit goederenvervoer kent afstandsbeperkingen en regels op basis van Basisnet. Het duidelijk opnemen van	Zeeuwse Omgevingsvisie	1. Wij zijn bekend met de voorwaarden die vanuit het basisnet gelden en de knelpunten die dit oplevert. In onze Omgevingsvisie geven wij aan hoe wij hier mee omgaan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	deze regels bij de ruimtelijke keuzes in uw provincie is volgens ProRail nodig om de verwachtingen richting de omgeving en betrokkenen te beheersen. 2. ProRail verzoekt duidelijk te maken welke rol de treinstations spelen bij de mobiliteitshubs en deze relaties toe te voegen aan hoofdstuk 3. 3. ProRail kan aangeven waar die restcapaciteit op het spoornetwerk zit. Het verzoek is de restcapaciteit op het spoornetwerk en de stations sturend te maken voor de locatiekeuzes en dit uit te werken in hoofdstuk 6. 4. ProRail vraagt duidelijk te maken hoe het transport van waterstof (en het aan waterstof gerelateerde ammoniak) over het spoor wordt geprioriteerd ten opzichte van andere modaliteiten, tussen welke locaties dit speelt, hoe dit samenhangt met een mogelijke waterstoffabriek in Terneuzen en of dit wel voldoet aan het toetsingskader omtrent externe veiligheid. 5. ProRail vraagt in par 21.1 uit te leggen wat wordt bedoeld met multimodale transportcorridor. 6. ProRail vraagt bij par. 21.1 toe te voegen dat er geen besluit is genomen dat de spoorlijn Gent-Terneuzen in 2030 is gerealiseerd. 7. ProRail vraagt om de tekst over een mogelijke directe spoorverbinding tussen Zeeland en Antwerpen aan te passen, omdat deze niet wordt ondersteund door het ministerie van I&W. 8. ProRail stelt voor de tijdelijke directe treinverbinding tussen Vlissingen en Brabant vanaf 2026 toe te voegen. 9. ProRail vraagt om de tekst over aansluiting op de hogesnelheidslijn naar Amsterdam aan te passen, omdat er nog geen besluit over is genomen.		2. Binnen de oost-west hoofdstructuur vormen de negen NS-stations logische en natuurlijke knooppunten. De meeste stations worden in de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS) beschouwd als reguliere hubs, met uitzondering van Vlissingen, Middelburg en Goes, die als stationshubs zijn benoemd. Provincie en gemeenten streven ernaar om op deze locaties een passend voorzieningenniveau te realiseren, in lijn met de RMS en in samenwerking met de relevante stakeholders waaronder ProRail en NS. Op de 3 stationshubs wordt al gewerkt aan (plannen voor) herontwikkeling van deze locaties, waarbij ProRail en NS actief betrokken worden als grondeigenaren en stakeholders. Op de overige treinstations betreffen de hubontwikkelingen vaak kleine ingrepen die grotendeels gericht zijn op de bus en fijnmazige mobiliteit, waarbij de afstemming met ProRail (en NS) momenteel op ad hoc-basis plaatsvindt. 3. Het algemene uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is om alle betrokken belangen te verkennen en tegen elkaar af te wegen. Bij de uitwerking zullen daarom ook in het kader van restcapaciteit de belangen van ProRail meegewogen worden. Echter zijn er meer belangen en kunnen we de restcapaciteit niet per definitie sturend laten zijn in de locatiekeuzes. 4. Zowel in het nationale als provinciale beleid is de voorkeur voor transport als volgt: per buisleiding, binnenvaart, spoor en tenslotte over de weg. 5. Met multimodale transportcorridor wordt bedoeld een provinciaal netwerk van verschillende (duurzame) modaliteiten die aansluiten op nationale en internationale transportnetwerken, zoals de TEN-T netwerken. 6. Op korte termijn wordt ook aan Nederlandse zijde gestart met de verkenningen voor Rail Gent-Terneuzen. Er zijn geen veranderingen geweest die aanleiding geven om de tekst op dit moment aan te passen. 7. Wij zijn in gesprek met het ministerie om het nationale beleid in lijn te brengen met onze visie. 8. Er zijn geen veranderingen geweest die aanleiding geven om de tekst aan te passen. Wij streven voor een verbeterde verbinding tussen Zeeland en de rest van Nederland en zijn blij met de directe treinverbinding tussen Vlissingen en Brabant als onderdeel van het Wind in de Zeilen maatregelenpakket	
--	--	--	--	--

Nummer en indier	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
6. Inter-gamma B.V.	Grootschalige detailhandel Intergamma en haar franchisenemers in Zeeland maken zich zorgen over het feit dat de bestaande, fijnmazige structuur van perifere en grootschalige detailhandel in Zeeland onder druk staat. De ontwerpactualisatie legt de nadruk op clustering, herstructurering en functiemenging van winkelgebieden, en stimuleert de transformatie van leegstaande panden naar onder meer wonen om leegstand te voorkomen. Intergamma onderschrijft deze inzet van de provincie om leefbaarheid en vitale kernen te stimuleren. Echter wordt een belangrijk punt vergeten; de positie van de perifere en grootschalige detailhandel (PDV/GDV). Precies dit ontbreken van borging vormt voor Intergamma en haar Zeeuwse franchisenemers de aanleiding om deze zienswijze in te dienen. Zonder duidelijke verankering in de Omgevingsvisie- en verordening bestaat het risico dat goed functionerende PDV/GDV-locaties door andere ruimteclaims worden verdrongen of zelfs verdwijnen. Dat zou leiden tot een blijvende aantasting van de fijnmazige structuur, met negatieve gevolgen voor bewoners, ondernemers en de provinciale doelen op het gebied van leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Een gezonde detailhandelsstructuur is van groot belang voor een goed voorzieningenniveau. In de Zeeuwse Omgevingsvisie is dit erkend en in de omgevingsverordening zijn regels opgenomen om een gezonde detailhandelsstructuur te verzekeren. Perifere en grootschalige detailhandel komen daarbij specifiek aan bod. In deze actualisatie zijn geen wijzigingen in de beleid en de bijbehorende regels opgenomen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Belang behoudt fijnmazige detailhandelsstructuur De bestaande PDV/GDV-structuren hebben zich ontwikkeld tot belangrijke regionale voorzieningen. Bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels zijn aanvullend op binnensteden en wijkwinkelcentra, trekken bezoekers uit lokale gemeenten, en dragen bij aan het voorzieningenniveau, de werkgelegenheid, economische vitaliteit en de leefbaarheid. Wanneer deze structuren niet expliciet worden geborgd, ontstaat het risico van verschraling van het aanbod, langere reisafstanden voor consumenten en blijvende aantasting van de huidige, fijnmazige detailhandelsstructuur. Dit ondermijnt niet alleen de provinciale inzet op vitale en leefbare kernen, maar heeft ook negatieve gevolgen voor de provinciale doelstellingen op het gebied van bereikbaarheid en duurzaamheid. Daarnaast schuilt er ook een risico in ongewenste toevoeging van nieuwe PDV/GDV-functies in de bestaande structuur. Nieuwe toetreders kunnen de huidige balans verstoren en bestaande lokale ondernemers onder druk zetten. Dit is des te relevanter omdat de provincie zelf in deze (actualisatie 2025) Zeeuwse Omgevingsvisie het belang van een sterk midden- en kleinbedrijf (MKB) benadrukt. Wanneer de fijnmazige structuur wordt uitgebreid zonder duidelijke regie, komt juist de lokale ondernemer in het gedrang.	Zeeuwse Omgevingsvisie	De locaties voor grootschalige en perifere detailhandel zijn in de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland benoemd. Met dit beleid ondersteunen wij het voorzieningenniveau en de leefbaarheid. Uitbreiding en aanwijzing van nieuwe locaties is alleen mogelijk als de gemeente dat goed onderbouwd en afstemt in de regio. Wij hebben geen signalen dat dit beleid in de praktijk tot problemen leidt op het gebied van bereikbaarheid en duurzaamheid. Dat er ruimte is voor nieuwe detailhandelsondernemingen op de bestaande locaties geeft ruimte voor ontwikkelingen in de markt. Vestigingen worden gesloten en de vrijgekomen ruimte wordt ingevuld door nieuwe formules. De provincie wil en kan (op grond van de EU-dienstenrichtlijn) geen regels vaststellen die ondernemers beschermen tegen in hun ogen ongewenste concurrenten.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Verzoek Intergamma en haar Zeeuwse franchisenemers verzoeken daarom om in de definitieve versie van de Zeeuwse Omgevingsvisie op te nemen dat: — de bestaande PDV/GDV-structuur in Zeeland expliciet wordt erkend en beschermd vanwege haar regionale, verzorgende functie en economische waarde; — functieverlies of uitplaatsing van PDV/GDV alleen mogelijk is indien sprake is van volwaardige compensatie zonder afbreuk aan de bestaande structuur; — toevoeging van nieuwe PDV/GDV-functies alleen plaatsvindt indien er aantoonbare regionale meerwaarde en negatieve effecten op bestaande structuren zijn uitgesloten (aldus aanvullend op de bestaande voorwaarden van artikel 5.7 van de Omgevingsverordening); — en deze punten voor zoveel mogelijk te borgen in de Omgevingsverordening Zeeland. Op deze wijze wordt voorkomen dat de nadruk op herstructurering en functiemenging leidt tot het aantasten en uit balans raken van de PDV/GDV-structuur. Daarmee wordt de noodzakelijke balans geborgd tussen de woningbouwopgave, de vitaliteit van kernen en de economische functies die cruciaal zijn voor de leefbaarheid van Zeeland.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	De bestaande PDV/GDV-locaties in Zeeland zijn al lange tijd erkend en benoemd in (voorlopers van) de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland. Gemeenten geven hier in de praktijk invulling aan. Wij zien geen noodzaak voor aanvullende bescherming en/of verplichte compensatie. De gemeenten hebben voor alle centrale PDV/GDV-locaties regels in het omgevingsplan opgenomen om de locatie geschikt te houden voor perifere en grootschalige detailhandel.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
7. Vekabo / In het Groen Zeeland	Kleinschalig kamperen Vekabo In het Groen Zeeland (hierna Vekabo) spreekt in de zienswijze haar waardering uit voor het besluit van Provinciale Staten van 7 oktober 2022, waarin is ingestemd dat kleinschalig kamperen kan groeien van 25 naar maximaal 35 standplaatsen en dat dit is opgenomen in de Provinciale Verordening. Deze beleidslijn sluit volgens Vekabo goed aan bij de praktijk en ambities van veel gezinsbedrijven en biedt ondernemers perspectief om te investeren in kwaliteit, verduurzaming en onderscheidend aanbod. Vekabo geeft aan verrast en bezorgd te zijn dat in de ontwerp Actualisatie 2025 van de Omgevingsverordening Zeeland deze lijn niet wordt doorgetrokken, maar dat de uitbreiding naar 35 standplaatsen uitsluitend zou gelden voor een beperkte groep ondernemers, namelijk degenen die een actief agrarisch bedrijf uitvoeren. In de toelichting wordt als motivatie genoemd dat extra capaciteit nodig is om investeringsruimte en continuïteit te waarborgen. Vekabo is van mening dat dit argument juist breed geldt voor alle ondernemers binnen het kleinschalig kamperen. Ook de vele gezinsbedrijven die een minicamping exploiteren hebben volgens Vekabo te maken met smalle marges, investeren actief in kwaliteit en verduurzaming en leveren een waardevolle bijdrage aan de vitaliteit van Zeeland. Vekabo geeft in haar zienswijze aan dat het uitsluiten van deze groep leidt tot rechtsongelijkheid en geen recht doet aan hun maatschappelijke en economische rol. Vekabo verzoekt de in 2022 vastgestelde beleidslijn te handhaven en de maximale toelaatbaarheid van 35 standplaatsen voor alle bestaande kleinschalige kampeerbedrijven (minicampings) te behouden. Dat zorgt volgens Vekabo voor duidelijkheid, gelijke behandeling en toekomstperspectief in een sector die sterk bijdraagt aan de leefbaarheid, het landschap en de recreatieve aantrekkelijkheid van Zeeland.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
8. Erfgoed Zeeland	Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2032 Erfgoed Zeeland is positief over het feit dat de Zeeuwse Omgevingsvisie is geactualiseerd op basis van het Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2032. Wel adviseert Erfgoed Zeeland een scherpere selectie te maken tussen de doelstellingen mét en zonder ruimtelijke component uit het uitvoeringsprogramma. Met name in hoofdstuk 11.3 (Acties op doelen te realiseren), onder Subdoel 3 (Erfgoed wordt optimaal benut voor economische en sociale activiteiten), staat een aantal acties en rollen waarvan de ruimtelijke component ontbreekt. Heroverweeg of dit in de Zeeuwse Omgevingsvisie thuishoort, of alleen in het Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed. Immaterieel erfgoed kan bijvoorbeeld wel een ruimtelijke component hebben, denk aan processieroutes, maar dit onderwerp is juist niet genoemd in de ontwerptekst. In hoofdstuk 11.3 (Acties op doelen te realiseren), onder Actie 1.1, is de volgende zin toegevoegd: "(De provincie) adviseert eigenaren over subsidiemogelijkheden". Erfgoed Zeeland geeft aan dat dit vanuit bestuurlijke afspraken geen rol is van de provincie, maar voor gemeenten (eerste loketfunctie) en/of het Nationaal Restauratiefonds. Wel is de provincie het loket voor de eigen restauratiesubsidie voor rijksmonumenten, maar niet voor alle subsidiemogelijkheden.	Zeeuwse Omgevingsvisie	De genoemde activiteiten onder subdoel 3, hebben zowel direct als indirect een ruimtelijke weerslag. Activiteiten van erfgoedverenigingen die in eerste instantie niet altijd een directe link hebben met het ruimtelijk domein, zoals streekdrachten of streektaal, zijn wel toegankelijk en zichtbaar voor toeristen en andere bezoekers. Dit soort vormen van immaterieel erfgoed hebben voldoende weerslag op de zichtbaarheid van erfgoed in Zeeland, waardoor we ze wel van belang vinden om te benoemen in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Wat betreft de zin bij 11.3: de provincie adviseert eigenaren van monumenten en anderen over de verschillende subsidiemogelijkheden binnen de provincie. Dit betreft dus niet alleen de restauratiesubsidie voor rijksmonumenten. Daarnaast komt in de praktijk regelmatig voor dat gemeenten eigenaren doorsturen naar de Provincie voor advies over subsidies, restauratie en herbestemming in den brede. Hoewel de focus van de provinciale adviesverlening ligt op provinciale subsidiemogelijkheden, vinden we het belangrijk om wanneer dit relevant is, de vraagsteller een volledig beeld te geven van alle subsidiemogelijkheden, ook die van het Rijk of anders.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Wonen in het buitengebied – drie regelingen Erfgoed Zeeland geeft aan dat het evalueren en wijzigen van de drie regelingen met betrekking tot woningbouwlocaties in het buitengebied een positieve ontwikkeling is. Het bieden van meer maatwerkoplossingen binnen de rood-voor-roodregeling ziet Erfgoed Zeeland als een vooruitgang ten behoeve van de instandhouding van agrarisch erfgoed. Door de voorgestelde wijziging kan ook een ontwikkelperspectief worden geboden voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen die niet als monument beschermd zijn of op de provinciale lijst van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen staan. In de Beleidsvaluatie Kleinschalige woningbouwlocaties in het landelijk gebied wordt volgens Erfgoed Zeeland geen aanbeveling gedaan de regeling Rood voor Groen af te schaffen. In de ontwerptekst wordt deze regeling echter wel afgeschaft. In de Actualisatie Agenda 2025 wordt hiervoor geen motivatie gegeven. Erfgoed Zeeland zou graag willen weten wat hiervoor de motivatie is. In artikel 5.46 (Versterken landelijk gebied Rood-voor-Rood) wordt bij onderdeel 3 geëist dat bij een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie "alle niet-waardevolle en in onbruik geraakte bebouwing op het bouwvlak wordt gesloopt". Erfgoed Zeeland ondersteunt de ambitie om de ruimtelijke kwaliteit van het Landelijk gebied te verhogen en verloedering tegen te gaan door het slopen van verouderde, leegstaande agrarische bebouwing. Dit betekent volgens Erfgoed Zeeland echter niet dat alle 'niet waardevolle en in onbruik geraakte bebouwing' per definitie een negatieve invloed heeft op de ruimtelijke kwaliteit. Vanuit de circulariteit bekeken zou het goed zijn om ook voor deze bebouwing de mogelijkheid tot hergebruik open te houden. Erfgoed Zeeland geeft aan dat qua CO₂-uitstoot, en ook in veel gevallen qua kosten, duurzamer is dan	Omgevingsverordening Zeeland	Vervallen artikel 5.17 Landgoederenregeling Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van de heer Erik van den Bos Architect v.o.f., onderdeel "Vervallen artikel 5.17 Landgoederenregeling". <u>Artikel 5.46 Versterken landelijk gebied Rood-voor-Rood</u> Het doel van dit artikel is het versterken van de kwaliteit van het landelijk gebied door instandhouding van beeldbepalende en monumentale panden en het tegengaan van verkrotting en verpaupering van gebouwen. Om die reden is het belangrijk dat voorkomen wordt dat gebouwen zonder functie blijven staan. Wij zijn het met u eens dat er gevallen mogelijk zijn waarbij niet beeldbepalende bebouwing op erf niet per definitie een negatieve invloed heeft op de ruimtelijke kwaliteit. Om die reden vervangen wij de woorden 'niet-waardevolle' voor 'ongewenste' in het derde lid van het artikel en de bijbehorende toelichting. Hierdoor sluit het ook beter aan op de terminologie van artikel 5.47.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen.

	sloop-nieuwbouw. Hetzelfde geldt voor artikel 5.47 (Versterken landelijk gebied - Ruimte voor ruimte). Erfgoed Zeeland stelt de vraag of verbouwing van bestaande bebouwing tot woning(en) ook onder deze regeling valt? Tot slot vindt Erfgoed Zeeland het een positieve ontwikkeling dat er in verschillende artikelen meer eisen worden gesteld m.b.t. de landschappelijke inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen.			
--	---	--	--	--

Nummer en in-dien	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
9. Gemeente Noord-Beveland	Algemeen omgevingsverordening Gemeente Noord-Beveland geeft aan helaas te constateren dat verschillende artikelen door de wijzigingen met elkaar en met de Ontwerp actualisatie 2025 Omgevingsvisie conflicteren. Daarnaast zijn sommige wijzigingen naar de verwachting van de gemeente in de praktijk onrealistisch. Dit zal er volgens gemeente Noord-Beveland in de toekomst toe leiden dat veel projecten praktisch onuitvoerbaar worden, waardoor er een stilstand zal ontstaan in de Provincie Zeeland. Dit lijkt gemeente Noord-Beveland niet de bedoeling van deze actualisatie. Hieronder wordt dit nader onderbouwd door gemeente Noord-Beveland. Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat in de wijzigingen onnodig lange zinnen worden gebruikt, wat de leesbaarheid en daarmee de toegankelijkheid van de Omgevingsverordening (voor de burger) bemoeilijkt. Daarnaast geeft gemeente Noord-Beveland aan dat er onduidelijkheden zijn met betrekking tot de relatie van het besluit en de regeling. Bepaalde wijzigingen zijn wel aangegeven in het besluit, maar niet in de regeling en andersom.	Omgevingsverordening Zeeland	Wij hebben vlak na publicatie geconstateerd dat inderdaad enkele wijzigingen niet in kleur zijn gemarkeerd in het Omgevingsloket – Regels op de kaart. De wijzigingstekst zelf is wel zichtbaar. Het gaat hierbij vooral om de wijzigingen van een paar begrippen in Bijlage I en geografische informatie- objecten in Bijlage II. Helaas is dit een bekend landelijk technisch probleem waar meerdere overheden last van hebben. Dit is een externe factor in het Omgevingsloket waar wij als provincie geen invloed op hebben. In de publicatie van de ontwerp tekst in het Provinciaal blad zijn deze wijzigingen wel zichtbaar gemarkeerd in rood of groen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Artikel 5.1 Bedrijven – bedrijventerreinenprogramma's Gemeente Noord-Beveland geeft aan verheugd te zijn dat er, met de voorgestelde wijzigingen in artikel 5.1, aandacht is voor het belang van voldoende aanbod van bedrijfskavels in de provincie Zeeland. Gemeente Noord-Beveland ziet de mogelijkheid voor het aanwijzen van een kleinschalig-plus bedrijventerrein dan ook als een gewenste ontwikkeling. Daarnaast acht gemeente Noord-Beveland de bedrijventerreinenprogramma's, als bouwstenen voor een (nog te ontwikkelen) provinciale economische visie en andersom de visie als bouwsteen voor de gevraagde actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering. Zorgen voor eenduidigheid in deze programma's vindt de gemeente Noord-Beveland een goede ontwikkeling. Daarnaast wijst de gemeente Noord-Beveland in haar zienswijze op de volgende aandachtspunten: <u>Artikel 5.1 lid 7 sub a en b</u> Hier wordt een opsomming gegeven met de onderwerpen welke in ieder geval terug dienen te komen in het bedrijventerreinenprogramma's. Volgens gemeente Noord-Beveland is deze opsomming niet compleet. In de toelichting (pagina 72) wordt dezelfde opsomming gegeven, maar hier worden twee onderwerpen toegevoegd: afspraken over de economische ambitie en inzet op de bestaande bedrijventerreinenvoorraad (verduurzaming, herstructurering en beter benutten). Gemeente Noord-Beveland vindt dit wezenlijke onderwerpen voor een bedrijventerreinenprogramma, deze horen in de opsomming van lid 7b, zodat duidelijk is dat deze onderwerpen verplicht terug moeten komen in de bedrijventerreinprogramma's. <u>Artikel 5.1 lid 8</u> In dit lid staat dat een omgevingsplan alleen een bedrijventerreinontwikkeling toelaat als deze is opgenomen in de regionale programmering. Ter verduidelijking ziet gemeente Noord-Beveland hier graag opgemerkt dat dit alleen gaat om de uitbreidingen van een kleinschalig-plus bedrijventerreinen en een grootschalig bedrijventerrein. Volgens gemeente Noord-Beveland valt het onder de bevoegdheid van een individuele gemeente om gebruik te maken van de kleinschalige beperkte afronding. Deze kleinschalige afrondingen hoeven volgens de gemeente dan ook niet, ook niet met terugwerkende kracht, terug te komen in de regionale bedrijventerreinprogrammering. <u>Artikel 5.1 lid 9</u>	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdeel "Artikel 5.1 Bedrijven".	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdeel "Artikel 5.1 Bedrijven".

In lid 9 staat dat er vooruitlopend op de actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering toch al een beperkte uitbreiding van een kleinschalig bedrijventerrein mogelijk is mits regiogemeenten hun zienswijze hebben gegeven en Gedeputeerde Staten instemmen met de ontwikkeling. In navolging van de opmerking hierboven neemt gemeente Noord-Beveland aan dat hier een uitbreiding van een kleinschalig-plus bedrijventerrein bedoeld wordt en dit ook als dusdanig beschreven dient te worden. <u>Artikel 5.1 lid 10</u> In dit lid staat dat een bedrijventerreinprogrammering tweejaarlijks geactualiseerd dient te worden. In de toelichting (pagina 71) staat echter dat de bedrijventerreinprogrammering jaarlijks geactualiseerd dient te worden. Gemeente Noord-Beveland stelt voor deze termijnen uniform te maken en hierbij de tweejaarlijks termijn aan te houden. Dit vanwege de omvangrijke werkzaamheden die gepaard gaan met het actualiseren van de programmering.			
Nieuwe economische dragers (NED) <u>Artikel 5.1 lid 12</u> In lid 12 wordt het begrip 'niet-agrarische activiteit' gebruikt. Volgens gemeente Noord-Beveland is dit te breed geformuleerd en kan dit op allerlei manieren worden geïnterpreteerd. Deze formulering kan ervoor zorgen dat hieronder ook activiteiten komen te vallen die hiervoor niet bedoeld zijn. Gemeente Noord-Beveland merkt op dat dit begrip tot op heden nog niet is opgenomen in de begrippenlijst. Het opnemen van dit begrip in de begrippenlijst is zeer gewenst. <u>Artikel 5.1 lid 12 sub e</u> - Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat deze voorwaarden in het algemeen een enorme verzwaring zijn van de NED-regeling. Daarmee wordt het invullen van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) ontmoedigd. Met als gevolg verpaupering, terwijl de NED-regeling juist was bedoeld om verpaupering te voorkomen. Door het opnemen van dergelijke strikte voorwaarden voor VAB, zou gemeente Noord-Beveland aanraden om een provinciale subsidieregeling voor sloop van vrijkomende agrarische bebouwing vast te stellen.	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Artikel 5.1 lid 12</u> De term 'niet-agrarische activiteit' komt op verschillende plekken terug in artikel 5.1 van de Omgevingsverordening Zeeland. In de artikelsgewijze toelichting is daarover het volgende opgenomen: <i>"Nieuwe economische dragers leveren een bijdrage aan het behoud van de vitaliteit van het landelijk gebied. De Provincie streeft naar voldoende ruimte voor nieuwe en uitbreiding van bestaande niet-agrarische en semi-agrarische activiteiten in het landelijk gebied. Voorwaarde is dat deze activiteiten qua aard, schaal, omvang en verkeer aantrekkelijke werking passen in het landelijk gebied. Bovendien wil de Provincie onnodige versterking van het landelijk gebied tegengaan. Een nieuwe activiteit dient daarom een bijdrage te leveren aan de herbestemming of sanering van vrijkomende bebouwing en het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing."</i> <u>Artikel 5.1 lid 12 sub e</u> In het proces van de ontwikkeling van een nieuw Zeeuwsbreed afwegingskader voor logies is een breed gedeeld uitgangspunt dat er een eenduidig kwaliteitsniveau voor de verschillende vormen van logies moet zijn. Daartoe zijn 4 hoofdwaarden bepaald, door overheden, sector en natuurorganisaties samen: ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap; economische uitvoerbaarheid en ondernemerschap; leefbaarheid; sociaal maatschappelijke bijdrage en impact; en milieu en duurzaamheid. Dit betekent dat dergelijke voorwaarden ook gekoppeld worden aan Nieuwe Economische Draggers voor zover deze worden ingevuld in de vorm van logiesaccommodaties. Vanzelfsprekend dienen de kwaliteitsvoorwaarden passend te zijn bij de (omvang) van de ontwikkeling.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In de toelichting bij artikel 5.1 zal de volgende tekst worden toegevoegd: "Bij een NED is het uitgangspunt inderdaad (gebruik van) bestaande bebouwing, maar er kan ook sprake zijn van uitbreiding (onder voorwaarden) dan wel nieuwvestiging (onder voorwaarden/sanering). Afhankelijk van bestaand/nieuw/uitbreiding/sanering zal er in relatie met het omringende landschap en dichtheid/omvang bebouwing passendheid moeten worden gezocht. Passend in het landschap kan betekenen dat gebouwen wegval- len in het landschap, evenals dat er aandacht is voor de structuur en ka- rakter van het (oorspronkelijke) erf,

	- De voorwaarde dat wordt voldaan aan een goede landschappelijke inpassing en dat de dichtheid en omvang van de bebouwing passend moet zijn in het betreffende landschap lijkt volgens gemeente Noord-Beveland niet van toepassing, omdat er sprake is van al bestaande bebouwing. De gemeente geeft aan dat deze voorwaarde in de praktijk onuitvoerbaar zal zijn. - Onder e wordt er benoemd dat er hier ook getoetst moet gaan worden aan B tot D van het ontwikkelkader. Gemeente Noord-Beveland merkt op dat dit te strenge en (financieel) onuitvoerbare criteria voor dergelijke kleinschalige ontwikkelingen zijn. Ook zou het toevoegen van deze criteria zorgen voor een verhoging van de ambtelijke werkdruk, doordat men op verschillende vlakken een uitgebreide kwaliteitstoets moet gaan toepassen, inclusief onderbouwing. Voor de vestiging van een NED is dit, gelet op de kleinschaligheid van dergelijke initiatieven, volgens gemeente Noord-Beveland onnodig.		De suggestie voor een subsidieregeling nemen we ter kennisgeving aan. Zowel de tekst in artikel 5.1 lid 12 sub e als de artikelsgewijze toelichting zullen worden aangepast. Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar van de zienswijze van de gemeente Reimerswaal, onderdeel "Toerisme en recreatie". T.a.v. de werkdruk: Het Zeeuwsbrede afwegingskader wat in ontwikkeling is, zal leiden tot een (andere) meer integrale wijze van beoordeling, op basis van een aantal kwalitatieve criteria (4 hoofdwaaarden), binnen de ruimtelijk-kwantitatieve kaders. Een meer integrale beoordeling van initiatieven sluit ook aan op de nieuwe werkwijze in het kader van de Omgevingswet. Ambtelijke werkdruk is i.r.t. de betreffende beleidsafweging volgend. Om vertrouwd te raken met deze nieuwe werkwijze is bestuurlijk afgesproken dat deze manier van beoordelen de komende maanden al toegepast zal worden in een oefencontext, zowel bij gemeenten (schaduwtoetsen) als bij ondernemers (botsproeven).	voor elementen uit het (cultuurhistorisch) landschap rondom en het DNA van de leefomgeving. Artikel 5.1 lid 12 sub e wordt als volgt aangepast: "- voor zover sprake is van vestiging van verblijfsrecreatie - voldaan wordt aan de in bijlage IV, onder 1, B tot en met D (binnen de kustzone) opgenomen uitgangspunten, dan wel aan de in bijlage IV, onder 3, B tot en met D (buiten de kustzone), opgenomen uitgangspunten en dat er gezorgd wordt voor een goede landschappelijke inpassing, waarbij de dichtheid en omvang van de bebouwing passend is in het betreffende landschap.
	Artikel 5.27 <u>Artikel 5.27 lid 1</u> - De omschrijving 'agrarisch bedrijf met bedrijfsmatig grondgebruik voor het telen van gewassen dan wel veeteelt' is erg omslachtig. Gemeente Noord-Beveland vraagt zich af waarom gewoon niet 'agrarisch bedrijf' mogelijk is, aangezien in Bijlage I daarvan al een begripsomschrijving is opgenomen. - Gemeente Noord-Beveland merkt op dat in de begripsomschrijving van 'agrarisch bedrijf' in Bijlage I veeteelt c.q. veehouderij niet is genoemd. <u>Artikel 5.27 lid 2</u> Gemeente Noord-Beveland vraagt waarom ruimte wordt geboden voor een minicamping bij 'een ander bedrijf of een woning'. Volgens gemeente Noord-Beveland is dit niet (meer) wenselijk.	Omgevingsverordening Zeeland	De opmerking van de gemeente Noord-Beveland is terecht. Aangesloten zal worden bij de begrippen in de Stelselcatalogus uit de Omgevingswet. In Bijlage I Begrippen wordt het begrip agrarisch bedrijf als volgt aangepast: <i>'bedrijf voor het telen van gewassen en/of het houden van dieren;'</i> Dit wordt ook aangepast in het begrip kleinschalig kampeerterrein in Bijlage I en in de artikelsgewijze toelichting. Bij 'een ander bedrijf of een woning' Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Zie het begrip kleinschalig kampeerterrein in Bijlage I. <u>Artikel 5.27 lid 3</u> Dit wordt aangepast naar lid 2. Toetsen van nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen aan de hand van de vier hoofdwaaarden is onderdeel van het nieuwe afwegingskader wat in ontwikkeling is. Het hebben van een onderscheidend	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In Bijlage I Begrippen wordt het begrip agrarisch bedrijf als volgt aangepast: <i>'bedrijf voor het telen van gewassen en/of het houden van dieren;'</i> In het begrip kleinschalig kampeerterrein in Bijlage I en in de artikelsgewijze toelichting wordt gesproken van <u>agrarisch bedrijf</u>. <u>Artikel 5.27 lid 2 zal als volgt worden aangepast:</u> "2. In een omgevingsplan dat betrekking heeft op nieuwvestiging of uitbreiding van een kleinschalig kampeerterrein zoals bedoeld in lid 1 en 2

	<u>Artikel 5.27 lid 3</u> - Gemeente Noord-Beveland merkt op dat het te strikt is om als vereiste te stellen dat moet worden voldaan aan de criteria B tot D van bijlage IV. Dit vanwege dezelfde redenen als hiervoor is genoemd bij de NED-regeling. Ook kan volgens gemeente Noord-Beveland er logischerwijs van een minicamping niet worden verwacht dat deze een onderscheidend karakter heeft om de diversiteit van accommodaties in Zeeland te verbeteren. - Gemeente Noord-Beveland vraagt wat bedoeld wordt met het creëren van nieuw landschap bij een minicamping; en welk landschap van de minicamping moet worden onderhouden en beheerd. - Volgens gemeente Noord-Beveland is het disproportioneel om bij een minicamping te verwachten dat er moet worden gemotiveerd dat de dichtheid en omvang van de bebouwing passend is in het betreffende landschap. De gemeente merkt op dat dit beeldkwaliteit aspecten zijn waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is om deze te beoordelen. Het vanuit de Provincie stellen van deze voorwaarde is volgens gemeente Noord-Beveland niet overeenkomstig het gedachtegoed van decentralisatie.		concept is één van de criteria dat onder de hoofdwaaarde Economie en ondernemerschap valt.	wordt in de motivering aannemelijk gemaakt dat voldaan wordt aan de in bijlage IV, onder 1, B tot en met D (binnen de kustzone) opgenomen uitgangspunten, dan wel aan de in bijlage IV, onder 3, B tot en met D (buiten de kustzone), opgenomen uitgangspunten en dat er gezorgd wordt voor een goede landschappelijke inpassing, waarbij de dichtheid en omvang van de bebouwing passend is in het betreffende landschap.
	Artikel 5.47 versterken landelijk gebied – ruimte voor ruimte <u>Lid 1 sub d, onder i</u> Gemeente Noord-Beveland wenst de voorwaarde te wijzigen in 'op of direct aansluitend aan het betrokken bouwvlak'. <u>Lid 2</u> Gemeente Noord-Beveland vraagt waarom de oppervlaktenorm ineens gewijzigd is van 500m² in 850m². Hiermee wordt volgens de gemeente sanering van oude landbouwschuren niet bevorderd. Gemeente Noord-Beveland verwijst naar een citaat van de Provincie uit 2020 bij de evaluatie van de Ruimte-voor-Ruimte-regeling: "In het verleden was de verplichte saneringsmaat in Zeeland 850m², maar deze is verlaagd naar 500m². Het wederom verhogen van de verplichte vierkante metermaat zal de maatschappelijke opgave om verpaupering in het landelijk gebied en het saneren van ongewenste bebouwing niet helpen." Ook vindt gemeente Noord-Beveland bij b 0,5 ha een logischere keuze als norm.	Omgevingsverordening Zeeland	Artikel 5.47 versterken landelijk gebied – ruimte voor ruimte <u>Lid 1 sub d, onder i</u> Voor het bouwen van woningen in het kader van ruimte-voor-ruimte is in de praktijk altijd voldoende ruimte op het betrokken bouwvlak waar gesloopt wordt. De wens om deze voorwaarde te wijzigen op de voorgestelde manier is ons inziens niet noodzakelijk om ruimte-voor-ruimte projecten haalbaar te maken en het draagt niet bij aan het doel van de regeling: het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. <u>Lid 2</u> Verwezen wordt naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Bijlage I Begrippen <u>Goede landschappelijke inpassing</u> Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat dit begrip niet gemarkeerd is als wijziging in de regeling op het Omgevingsloket (wel in het besluit), terwijl het wel nieuw is toegevoegd. Daarbij merkt de gemeente op dat de begripsomschrijving krom en archaisch geformuleerd is. <u>Kampeermiddel</u> Gemeente Noord-Beveland vraagt zich af waarom niet wordt aangesloten bij de begripsomschrijving van https://begrippenomgevingswet.nl/resultaat/kampeermiddel. Dit is een landelijk aanbevolen definitie van het begrip. De gemeente Noord-Beveland verwijst naar de VNG modelverordening APV en geeft aan dat deze	Omgevingsverordening Zeeland	<i>Goede landschappelijke inpassing</i> Wij hebben vlak na publicatie geconstateerd dat enkele wijzigingen niet in kleur zijn gemarkeerd in het Omgevingsloket – Regels op de kaart. De wijzigingstekst zelf is wel zichtbaar. Helaas is dit een bekend landelijk technisch probleem waar meerdere overheden last van hebben. Dit is een externe factor in het Omgevingsloket waar wij als provincie geen invloed op hebben.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In Bijlage I worden de volgende begrippen als volgt gewijzigd: "Kampeermiddel: een tent, tentwagen, kampeerauto, caravan, tenthuisje of stacaravan of enig ander onderkomen of (ondersteunend) bouwwerk of enig ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan,

ook een definitie bevat van het begrip kampeermiddel: "onder een kampeermiddel wordt verstaan een niet-grondgebonden onderkomen of voertuig, dat bestemd of opgericht is dan wel gebruikt wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf". <u>Permanente kampeermiddelen</u> - Gemeente Noord-Beveland wijst erop dat dit begrip – terwijl het wel nieuw is toegevoegd – niet gemarkeerd is als wijziging in de regeling in het Omgevingsloket, maar wel in het besluit. - Voor de goede orde wijst gemeente Noord-Beveland erop dat het begrip in meervoud is geformuleerd, terwijl de omschrijving in enkelvoud is geformuleerd. - Verder lijkt er volgens gemeente Noord-Beveland tegenstrijdigheid te zijn wat betreft 'seizoensgebonden kampeermiddel' gezien dit onder een permanent kampeermiddel valt. Seizoensgebonden duidt per definitie op tijdelijkheid, dus niet permanent. - In de omschrijving wordt de term ondersteunend bouwwerk gebruikt. Gemeente Noord-Beveland vindt dit onduidelijk. Het wordt niet verder verduidelijkt als een begrip. Het lijkt volgens gemeente Noord-Beveland beter om de term 'fundering' te hanteren. - Verder geeft gemeente Noord-Beveland in overweging om voor de definitie van het begrip 'permanente kampeermiddelen' aan te sluiten bij de criteria volgend uit jurisprudentie van de Raad van State uitspraken ECLI:NLRVS:2015:551 en ECLI:NL:RVS:2019:4312. 1. Kan hij als één geheel worden vervoerd? 2. Wordt hij kant-en-klaar geplaatst, of wordt hij ter plaatse gebouwd of samengesteld? 3. Is hij eenvoudig verplaatsbaar? <u>Niet permanente kampeermiddelen</u> - Dit begrip is niet gemarkeerd als wijziging in de regeling op het Omgevingsloket (wel in het besluit), terwijl het wel nieuw is toegevoegd. - De modelverordening APV van de VNG kent volgens gemeente Noord-Beveland ook een definitie van het begrip kampeermiddel. De definitie luidt als volgt: onder een kampeermiddel wordt verstaan een niet-grondgebonden onderkomen of voertuig, dat bestemd of opgericht is dan wel gebruikt wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf. - Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat dit begrip in meervoud is geformuleerd, terwijl de omschrijving in enkelvoud is geformuleerd. De gemeente stelt voor hierbij de criteria aan te houden die volgen uit de uitspraken ECLI:NL:RVS:2015:551 en ECLI:NL:RVS:2019:4312 van de Raad van State zoals hierboven vermeld.		In de publicatie van de ontwerptekst in het Provinciaal blad zijn deze wijzigingen wel zichtbaar gemarkeerd in rood of groen. Voor wat betreft de formulering merken wij op dat de in-steek is geweest om een korte, maar tevens zo volledig mogelijke beschrijving van het begrip te geven. <i>Kampeermiddel</i> In het kader van het proces om te komen tot een Zeeuwsbreed afwegingskader voor logiesaccommodaties, wordt gewerkt aan een eenduidiger definitiekader. De definities rondom kampeermiddelen bieden een scherpere duiding wat wordt bedoeld, om mogelijke interpretatieverschillen te verkleinen. De door gemeente Noord-Beveland voorgestelde definities kunnen alsnog tot interpretatieverschillen zorgen, met onwenselijke ruimtelijke ontwikkelingen tot gevolg. Voor een juiste toepassing van de instructieregels door gemeenten is een duidelijke omschrijving van de begrippen belangrijk <i>Permanente en niet-permanente kampeermiddelen</i> Wat betreft de marking geldt hiervoor hetgeen wij eerder hebben aangegeven over het technisch probleem bij het landelijke systeem. Dit is een externe factor in het Omgevingsloket waar wij als provincie geen invloed op hebben. In de publicatie van de ontwerptekst in het Provinciaal blad is deze wijziging wel zichtbaar gemarkeerd. In Bijlage I worden de definities van de begrippen 'kampeermiddel', 'permanente kampeermiddelen' en 'niet permanente kampeermiddelen' inhoudelijk gewijzigd. Voor zover van toepassing wordt de formulering aangepast naar enkelvoud. We onderkennen dat het begrip 'ondersteunend bouwwerk' nog niet nader is gedefinieerd. We nemen dit mee in de volgende actualisatie.	voor zover het onderkomen of (ondersteunend) bouwwerk of voertuig geheel of ten dele blijvend is bestemd of opgericht, of wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf en waarvan de gebruikers hun hoofdverblijf elders hebben, niet zijnde een recreatiewoning. Het kan een niet-permanent kampeermiddel of permanent kampeermiddel zijn" "Niet-permanent (of mobiel) kampeermiddel: een kampeermiddel, niet zijnde een bouwwerk, zoals een tent, een tentwagen, een kampeerauto of een caravan" "Permanent (of plaatsgebonden) kampeermiddel: een eenvoudig verplaatsbaar en/of demontabel kampeermiddel, bestaande uit een lichte constructie/lichte materialen, zijnde een bouwwerk inclusief ondersteunend bouwwerk, dat jaar rond op een kampeerterrein uitsluitend op een permanente standplaats mag staan, zoals een glampingtent, yurt, tenthuis, stacaravan, trekkershut of chalet. Op een kleinschalig kampeerterrein heeft een permanent kampeermiddel een maximale oppervlakte van 55 m".
Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone <u>Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in de kustzone</u> Algemeen - Gemeente Noord-Beveland acht het in de praktijk onmogelijk om het ontwikkelkader universeel toe te passen op de verschillende soorten verblijfsrecreatie als hierboven geschetst. De verschillende soorten verblijfsrecreatie vergen ook verschillende criteria die aansluiten bij het type verblijfsrecreatie dat wordt aangeboden. De manier waarop de criteria nu worden geformuleerd en hoe deze toegepast dienen te worden, zal naar verwachting van gemeente Noord-Beveland	Omgevingsverordening Zeeland	Zie ook de eerdere antwoorden hierboven in deze tabel. In het proces van de ontwikkeling van een nieuw Zeeuwsbreed afwegingskader voor logies is een breed gedeeld uitgangspunt dat er een eenduidig kwaliteitsniveau voor de verschillende vormen van logies moet zijn. Daartoe zijn 4 hoofdwaarden bepaald, door overheden, sector en natuurorganisaties samen: ruimtelijke kwaliteit, natuur en	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen.

	juist zorgen voor erg weinig differentiatie in verblijfsrecreatief aanbod. Zo zullen alleen verblijfsrecreatieve ontwikkelingen kunnen worden toegelaten in een hoog prijsklassement, terwijl ook een van doelen is dat er een gedifferentieerd aanbod is, om bij alle lagen van de bevolking aan te sluiten. - Gemeente Noord-Beveland vraagt zich af of er überhaupt nog ontwikkelaars over kunnen gaan tot kwaliteitsverbetering als kwaliteitsverbetering moet plaatsvinden binnen de bestaande oppervlakte en eenheden van het bedrijf. Dit terwijl er juist meer vraag is naar ruim opgezette verblijfsrecreatieve eenheden. A. Ruimtelijke kwaliteit - Het wegnemen van de uitzonderingspositie van de centrale voorzieningen in de 13% uitbreidingsmogelijkheden staat volgens gemeente Noord-Beveland haaks op het doel dat er sprake moet zijn van een markt onderscheidend vermogen als uitgelegd onder punt B. Dit staat ook haaks op het doel dat de ruimtelijke kwaliteit door de uitbreiding moet worden verbeterd. Hoogwaardige en mogelijk onderscheidende centrale voorzieningen kunnen de ruimtelijke kwaliteit van het verblijfsrecreatieterrein in grote mate verbeteren. Met de voorgestelde wijzigingen wordt dit volgens gemeente Noord-Beveland niet gestimuleerd. Het is gelet op het voorgaande niet duidelijk waarom het 13% criterium is opgenomen. Bij het in stand laten van deze wijziging ontvangt gemeente Noord-Beveland graag een toelichting. <u>Ontwikkeld kader aandachtsgebieden in de kustzone</u> Ontwikkelruimte verblijfsrecreatie - Onder het kopje "Ontwikkelruimte" wordt gesproken over het oplossen van verblijfsrecreatieve knelpunten (verplaatsing, sanering) (elders) in de betreffende regio van de Zeeuwse kust. Gemeente Noord-Beveland wil weten wat wordt bedoeld met de betreffende regio en of deze knelpunten zich ook op een geheel andere locatie in de provincie kunnen bevinden. Wat is met andere woorden de reikwijdte van het bepaalde? De sanering van verblijfsrecreatieve eenheden elders in de betreffende regio van de Zeeuwse Kust is volgens gemeente Noord-Beveland in de praktijk onmogelijk. Aandachtsgebieden zijn als zodanig aangewezen omdat er sprake is van een knelpunt. Voor zowel het oplossen van een knelpunt, als het voldoen aan punt A tot D (wat		landschap; economische uitvoerbaarheid en ondernemerschap; leefbaarheid: sociaal maatschappelijke bijdrage en impact; en milieu en duurzaamheid. De zienswijze dat kwaliteit gerelateerd slechts mogelijk is bij luxe accommodaties wordt niet gedeeld. Vanzelfsprekend dient de afweging passend te zijn bij de (omvang van de) ontwikkeling; het gaat immers over kwaliteit, gerelateerd aan type accommodatie. Elke gast verdient kwaliteit, of het nu in een eenvoudige logiesvorm is of een luxueuze. Een goede kwaliteit kent vele vormen. De wijze waarop een ondernemer daar invulling aan geeft, zal afhankelijk zijn van het type accommodatie, doelgroep, etc. Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het uitgangspunt in de Provinciale Verordening is dat kwaliteitsverbetering plaatsvindt binnen bestaande oppervlakte en eenheden. Daarna(ast) volgt in diezelfde verordening een toelichting onder welke voorwaarden een beperkte uitbreiding van eenheden, dan wel een beperkte uitbreiding van oppervlakte mogelijk is. Wellicht is daar overheen gegaan. A. <i>Ruimtelijke kwaliteit</i> Omdat er in het verleden meermaals onduidelijkheid bleek te bestaan over wat er precies met de 13% wordt bedoeld, is dit in de toelichting nader uitgelegd. De centrale voorzieningen vallen buiten de 13%. Bebouwing wat één-op-één aan de eenheid is gekoppeld, zoals sanitair en berging behoort wel tot de 13%. De 13% betreft daarmee nadrukkelijk de verblijfsrecreatieve eenheden, inclusief hetgeen ten behoeve van die eenheid aanwezig is, zoals sanitair en/of bergingen die één-op-één eraan zijn gekoppeld. De centrale voorzieningen horen daar dus niet bij. We passen de tekst in Bijlage IV hierop aan zodat bovenstaande verduidelijkt wordt. In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.22 wordt een nieuw stuk tekst toegevoegd. De reikwijdte betreft de Zeeuwse kustzone, gezien de conclusie was (en is) dat er daar voldoende eenheden t.b.v. logies aanwezig zijn. De oplossing van een knelpunt bevindt zich bij voorkeur binnen de kustzone van de eigen gemeente, cf. hoe dichter bij het aandachtsgebied hoe beter (want hoe zichtbaarder de relatie). Het is van bij de vaststelling van de kustvisie en de vertaling ervan in de Omge-	In Bijlage IV komt de tekst onder A. Ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap als volgt te luiden: [...] "er sprake is van een maximale invulling van 13% van het totale uitbreidingsoppervlakte ten behoeve van verblijfsrecreatieve eenheden; en" [...] "Een uitbreiding van eenheden is mogelijk indien: [...] "er sprake is van een maximale invulling van 13% van het totale terrein ten behoeve van verblijfsrecreatieve eenheden; en" In de toelichting op artikel 5.22 wordt onder de alinea "Met de voorwaarde 'er is sprake van een integrale kwaliteitsimpuls" de volgende alinea met tekst ingevoegd: [...] "Met de voorwaarde dat 'er sprake is van een maximale invulling van 13% van het totale (uitbreidings)oppervlakte ten behoeve van verblijfsrecreatieve eenheden; en"
--	--	--	---	---

	hier wel gewenst is en aansluit op het idee van aandachtsgebieden), is het in de praktijk nodig dat er rode functies worden toegevoegd. Aangezien landschappelijke inpassing (en nu ook de ETFAL) één van de vereisten is voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor de voorgenomen ontwikkeling, is de kwaliteitsborging van de hoeveelheid en differentiatie in verblijfsrecreatief aanbod volgens gemeente Noord-Beveland al voldoende geregeld.		vingsverordening Zeeland bepaald dat een nieuwe verblijfsrecreatieve (zogenoemde rode) ontwikkeling geen vrije ontwikkelruimte betreft.		vlakten ten behoeve van verblijfsrecreatieve eenheden' in Bijlage IV, onderdeel 1, onder A, wordt bedoeld dat die 13% nadrukkelijk over de verblijfsrecreatieve eenheden gaat, inclusief hetgeen ten behoeve van die eenheden aanwezig is, zoals sanitair en/of bergingen die één-op-één eraan zijn gekoppeld. De centrale voorzieningen, zoals een gemeenschappelijk sanitair gebouw, horen daar dus bij." [...]				
	- Gemeente Noord-Beveland is het niet eens met de beschrijving dat in een aandachtsgebied over het algemeen zich een te grote concentratie en druk van verblijfsrecreatie bevindt. - Voor de uitwerking van de Zeeuwse Kustvisie zijn aandachtsgebieden aangewezen. Gemeente Noord-Beveland verwijst naar de Kustvisie waarin staat dat er voor de hervorming van de aandachtsgebieden eerst een integrale gebiedsvisie voor dat aandachtsgebied dient te worden opgesteld. Deze integrale gebiedsvisie is opgesteld door gemeente Noord-Beveland: "De Banjaard toekomstbestendig - Integrale gebiedsvisie De Banjaard". De gemeente geeft aan dat in deze visie, in samenspraak met de Provincie, is omschreven dat in deze gebieden landschap moet worden geproduceerd teneinde dit gebied te kunnen beleven als een duinlandschap. In dit gebied is volgens gemeente Noord-Beveland geen sprake van een verblijfsrecreatief knelpunt. Het oogmerk van dat aandachtsgebied kan dus ook niet het oplossen van een verblijfsrecreatief knelpunt zijn geweest. Naar aanleiding van de (concept)wijziging van de verordening is het oplossen van een verblijfsrecreatief knelpunt door het saneren van verblijfsrecreatieve eenheden elders in de regio echter een van de criteria waaraan voldaan moet worden. Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat dit in de praktijk vrijwel onmogelijk zal zijn, enerzijds omdat deze in de regio niet te vinden zijn, anderzijds omdat het aankopen van dergelijke eenheden in bedrijfs-economisch opzicht leidt tot een kostenopdriving die de ontwikkeling onmogelijk maakt. Om die reden concludeert gemeente Noord-Beveland dat dit niet overeenkomt met de initiële doelen als gesteld in de Zeeuwse Kustvisie en alle ontwikkelingen feitelijk worden geblokkeerd.		Om dit te verduidelijken wordt in Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone de tekst onder 'Ontwikkelruimte' en in de tabel aangepast. Het is een onjuiste aanname dat binnen het aandachtsgebied zelf moet worden voldaan aan de punten A-D van het ontwikkelkader, er moet worden voldaan aan B-D; de ruimtelijke kwaliteitsproductie moet worden voldaan vanuit het gezamenlijke streefbeeld en de bijhorende gebiedsaanpak. In de tekst staat een bredere context dan wat in de zienswijze eruit wordt gehaald: <i>'In een aandachtsgebied bevindt zich over het algemeen een (te) grote concentratie en druk van (verblijfs)recreatie, wat de draagkracht en ruimtelijke kwaliteit van het betreffende gebied onder druk zet (qua natuur, infrastructuur, landschap), waardoor deze niet meer in balans is met de kwaliteit van het landschap, de natuur en de leefomgeving'.</i> Hier wordt een zienswijze gepresenteerd die is gekoppeld aan een specifiek plan of specifieke kwestie. We nemen deze ter kennisgeving aan.		In Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone wordt de tekst onder 'Ontwikkelruimte' gewijzigd in: [...] "De recreatieve ontwikkelingsruimte in aandachtsgebieden is geen 'vrije' ontwikkelingsruimte. Zo moet een ontwikkeling van een (nieuwe dan wel bestaande) verblijfsrecreatieve voorziening in een aandachtsgebied bijdragen aan de oplossing van een verblijfsrecreatief knelpunt. "Een verblijfsrecreatief knelpunt gaat altijd over bestaande, fysiek reeds aanwezige verblijfsrecreatieve eenheden van een bestaand bedrijf." [...]" [...]				
	<u>Ontwikkeling aandachtsgebieden buiten de kustzone</u> Gemeente Noord-Beveland verwijst hiervoor naar de opmerkingen bij het 'ontwikkelkader aandachtsgebieden in de kustzone' hierboven.		Idem, we nemen deze ter kennisgeving aan.		De tekst in de tabel onder "Samenvattend geldt voor verblijfsrecreatieve ontwikkelingen in aandachtsgebieden" komt als volgt te luiden: <table><tr><th>Ontwikkeling</th><th>Knelpunt</th></tr><tr><td>Bestaande en/of nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkeling(en) onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak.</td><td>Verblijfsrecreatief knelpunt dient of in het aandachtsgebied als onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak te</td></tr></table>	Ontwikkeling	Knelpunt	Bestaande en/of nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkeling(en) onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak.	Verblijfsrecreatief knelpunt dient of in het aandachtsgebied als onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak te
Ontwikkeling	Knelpunt								
Bestaande en/of nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkeling(en) onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak.	Verblijfsrecreatief knelpunt dient of in het aandachtsgebied als onderdeel van gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak te								

				worden opgelost of elders, (buiten het aandachtsgebied) in de Zeeuwse kust, bij voorkeur binnen of nabij de eigen gemeentegrenzen. Nieuwe solitaire, verblijfsrecreatieve ontwikkeling, los van of vooruitlopend op gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak. Verblijfsrecreatief knelpunt dient elders in de Zeeuwse kust opgelost te worden, bij voorkeur binnen of nabij de eigen gemeentegrenzen. [...] "Nieuwe solitaire verblijfsrecreatieve ontwikkelingen in aandachtsgebieden, los van of vooruitlopend op de gezamenlijke gebiedsaanpak en een ontwikkeld streefbeeld, dienen zich te houden aan de voorwaarden en uitgangspunten van het Ontwikkelkader onderdeel A t/m D zoals bedoeld onder 1. Concreet betekent dit een 1-op-1 koppeling met een bestaand verblijfsrecreatief product elders in de Zeeuwse kust, bij voorkeur binnen of nabij de eigen gemeentegrenzen."
	Bijlage V Ontwikkelkader (uitbreiding) verblijfsrecreatie Veerse Meer gebied Gemeente Noord-Beveland verwijst naar de opmerkingen over het 'ontwikkelkader aandachtsgebieden in de kustzone' hiervoor.	Omgevingsverordening Zeeland	Idem, we nemen deze ter kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Artikelsgewijze toelichting <u>Artikel 1.1 begripsbepalingen - goede landschappelijke inpassing</u> Bij het onderdeel 'goede landschappelijke inpassing' wordt ter indicatie c.q. algemene norm een groengordel van 10 meter breed voorgeschreven. Dat is volgens gemeente Noord-Beveland teveel voor een minicamping, dit vergt namelijk een onevenredige financiële investering en ruimtelijke inpassing. Voor minicampings is er op Noord-Beveland altijd een afmeting van 5 meter toegepast. Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat dit in de praktijk voldoende is en dat het niet in alle gevallen passend is om een groene gordel van 10 meter als algemene norm voor te schrijven.	Omgevingsverordening Zeeland	<i>Goede landschappelijke inpassing</i> - Zoals ook in de toelichting aangegeven is er ruimte voor maatwerk. Wanneer voor een ontwikkeling kan worden onderbouwd dat een smallere strook voldoet als goede landschappelijke inpassing, wordt aan deze regel voldaan. - De gemeente Noord-Beveland merkt terecht op dat de combinatie van deze termen verwarrend is. Ter verduidelijking zal de tekst worden	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen.

	- Volgens gemeente Noord-Beveland Overigens is het verwarrend dat tegelijkertijd wordt gesproken van 'indicatie' en 'algemene norm'. Een indicatie impliceert ruimte voor maatwerk, terwijl een norm juist een meer bindend karakter heeft. De grootte van de groengordel is in eerdere gesprekken over de concept wijzigingen en ook in eerdere conceptversies niet als zodanig genoemd. Gemeente Noord-Beveland betreurt dit, vooral in het kader van een zorgvuldige voorbereiding en het betrekken van de bestuursorganen bij de totstandkoming van de verordening. <u>Artikel 5.1 Bedrijven - Nieuwe economische dragers en andere niet-agrarische activiteiten in het landelijk</u> Gemeente Noord-Beveland verwijst naar het stukje nieuw toegevoegde tekst onder 'Nieuwe economische dragers en andere niet agrarische activiteiten in het landelijk gebied' waar gesproken wordt over een eenduidig Zeeuws kwaliteitsniveau van logiesaccommodaties. Volgens gemeente Noord-Beveland kan dit verwarrend opleveren, want het lijkt in strijd met de gestelde doelen in de (actualisatie) Omgevingsvisie. Hierin wordt namelijk benadrukt dat er een gevarieerd aanbod voor alle doelgroepen moet zijn in verblijfsrecreatie. Volgens gemeente Noord-Beveland is het begrijpelijk dat er wordt ingezet op een bepaald kwaliteitsniveau voor logiesaccommodaties betreffende de NED regeling. De gemeente stelt dat door de bovengenoemde verwoording alle logiesaccommodaties over één kam worden geschoren en de tekst niet meer aansluit op de doelen uit de Omgevingsvisie. <u>Artikel 5.27</u> Als het wenselijk is een maximale oppervlakte aan te houden, dan dient dit volgens gemeente Noord-Beveland tot uitdrukking te komen in de artikelen en niet uitsluitend in de toelichting. In de toelichting wordt een artikel verduidelijkt en is het niet de bedoeling om nieuwe aspecten c.q. criteria toe te voegen.		gewijzigd in: "Als uitgangspunt voor een afscherpende groengordel geldt een breedte van 10 meter". De breedte van 10 meter is overgenomen uit de bestaande tekst in de Omgevingsvisie. Dit onderdeel betreft derhalve geen beleidswijziging. <i>Artikel 5.1 Bedrijven - Nieuwe economische dragers en andere niet-agrarische activiteiten in het landelijk</i> Met een eenduidig Zeeuws kwaliteitsniveau wordt bedoeld dat er bij alle vormen van logies aandacht is voor de 4 hoofdwaarden, in evenredigheid met de schaal en aard van de ontwikkeling. Dat is niet tegenstrijdig met het doel voor een gevarieerd aanbod van logiesvormen, noch worden alle accommodatievormen daarmee over eenzelfde kam geschoren. Zie ook onze eerdere reactie. <i>Artikel 5.27</i> De maximale oppervlaktemaat is niet slechts in de artikels-gewijze toelichting opgenomen, maar in het begrip permanent kampeermiddel in Bijlage I bij de Omgevingsverordening Zeeland. Deze begripsbepaling is rechtstreeks gekoppeld aan het artikel in de Omgevingsverordening Zeeland.	De artikelsgewijze toelichting bij het begrip goede landschappelijke inpassing wordt gewijzigd: "Als uitgangspunt voor een afscherpende groengordel geldt een breedte van 10 meter".
	Bedrijventerreinen (pagina 83) Gemeente Noord-Beveland verwijst naar de tekst over bedrijventerreinen en bedrijventerreinprogrammeringen van de afzonderlijke regio's. Hier staat dat de programmeringen regelmatig geactualiseerd moeten worden. Gemeente Noord-Beveland stelt voor om ook hier de tweejaarlijkse termijn te benoemen. Dit staat ook in artikel 5.1 lid 10 en eerder in de alinea staat concreet dat de prognose iedere vier jaar wordt opgesteld.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van de gemeente Kapelle, onderdeel "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'"	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de zienswijze van de gemeente Kapelle, onderdeel "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'".
	Recreatie en Toerisme Gemeente Noord-Beveland vindt het onderdeel Recreatie en toerisme zeer sterk geformuleerd.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Wij nemen deze opmerking ter kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Woondeal - uitbreiding (pagina 32) In de omgevingsvisie staat volgens gemeente Noord-Beveland terecht dat er aandacht en ruimte nodig is voor maatregelen voor klimaatadaptatie (zie onder). Maar vervolgens wordt gesteld dat "In de groeiende stad kan inbreiding zorgen voor het sparen van groen en landschap, omdat de ruimte in de stad beter benut wordt en uitbreiding niet of minder noodzakelijk is". Gemeente Noord-Beveland geeft aan dat deze stelling onjuist is, omdat het buitengebied - dat vooral bestaat uit kale landbouwgrond - meestal helemaal geen uitloopgebied is. Het is juist van belang dat binnen de dorpen en steden er ruimte is voor koel en beleefbaar groen in plaats van dat er juist een verdichting van bebouwing plaatsvindt. Zeker bij uitdijende dorpen en steden worden de randen - die veelal al niet beleefbaar zijn - steeds minder goed bereikbaar vanuit het centrum, omdat de afstand te groot wordt. Gemeente Noord-Beveland stelt de vraag waar je dan een rondje kunt lopen met de hond, de eendjes kunt voeren of met een oudere een blokje om maken. Door stijgende temperaturen is volgens gemeente Noord-Beveland	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	ook meer behoefte aan verkoeling. Er moet daarom volgens de gemeente niet meer ingebreed worden (dat dogma moet doorbroken worden), maar juist uitgebreid worden met als onderdeel daarvan beleefbare groene binnenranden en/of groene zones. Op die manier kan het hitte-eiland-effect van het stedelijk gebied verkleind of beperkt worden en de leefbaarheid vergroot.			
	3.3 Hoofdlijnen aanpak - Watersysteem Gemeente Noord-Beveland stelt voor een zin toe te voegen na de volgende zin "Gemeenten zorgen voor het stedelijk waterbeheer." Het gaat om de volgende toevoeging: "...in kader van de afvalwater-, hemelwater- en grondwatertaken als in artikel 2.16 van de omgevingswet is bedoeld." Volgens gemeente Noord-Beveland is deze toevoeging gewenst omdat rolverdeling duidelijk tot uiting moet komen. Het waterschap is de waterkwaliteitsbeheerder. Nu lijkt het of de gemeenten waterkwaliteitsbeheerder zijn in stedelijk gebied, dat is niet zo.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Voor een inhoudelijke beantwoording verwijzen we naar de zienswijze van de gemeente Kapelle, onderdeel 'Deel A. paragraaf 3.3, onder 'Watersysteem'.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
10. ZMf	Kernenergie en Small Modular Reactors (SMR's) ZMf merkt over de voorgestelde wijzigingen rondom kernenergie in de Zeeuwse Omgevingsvisie het volgende op. ZMf deelt de conclusie van het demissionaire kabinet niet dat kernenergie nodig is en een noodzakelijke rol speelt in de energietransitie. De bouw van nieuwe kerncentrales is kostbaar, tijdrovend, de bouw duurt minstens 15 jaar, en kent aanzienlijke risico's. Hernieuwbare energiebronnen zoals zon en wind zijn sneller inzetbaar, goedkoper geworden en beter schaalbaar. ZMf vindt het zorgwekkend dat het huidige kabinet inzet op vier nieuwe kerncentrales, terwijl het vorige kabinet nog sprak over twee. ZMf merkt over de voorgestelde wijzigingen rondom Small Modular Reactors (SMR's) in de Zeeuwse Omgevingsvisie het volgende op. Hoewel de investeringskosten voor een SMR minder hoog lijkt te zijn en schaalbaarheid en snellere realisatie als mogelijke voordelen wordt benoemd, is ZMf geen voorstander van SMR's. Het ontwikkelproces is nog volop in gang is en de eerste SMR in Europa moet nog worden uitgerold. Het kan daarom de focus afleiden en de werkelijk groene energietransitie vertragen. Bovendien is het een nucleaire techniek die niet circulair is. Het is ZMf op dit moment niet bekend wat de nieuwe ontwikkelingen rondom SMR's zijn. Uiteraard volgt ZMf dit met interesse.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Het klopt dat SMR's nog in ontwikkeling zijn. Daarom is in de visie opgenomen dat SMR's in potentie zouden kunnen bijdragen aan een duurzaam energiesysteem. Het Rijk neemt zelf het initiatief om te komen tot conventionele centrales en laten het initiatief voor SMR's tot nu toe bij private partijen. SMR's blijven doorontwikkelen, daardoor komt er steeds nieuwe informatie. De meest recente informatie hebben we met Zeeuwse stakeholders gedeeld tijdens het SMR-symposium dat op 28 augustus jl. plaatsvond. We volgen de SMR-ontwikkelingen als provincie en zodra ontwikkelingen concrete vormen aannemen, zullen we hierop anticiperen. Provincie Zeeland neemt kennis van het standpunt van ZMf, en blijft ook graag in gesprek met de organisatie gedurende de huidige projectprocedure die door het ministerie van KGG wordt doorlopen voor de Nieuwbouw Kerncentrales.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Wonen in het buitengebied en actualisatie 3 regelingen ZMf merkt over de voorgestelde wijzigingen rondom wonen in het buitengebied en de actualisatie van 3 regelingen het volgende op. De nieuwe insteek omtrent kleinschalige woningbouwlocaties in het landelijk gebied onderschrijft ZMf van harte. ZMf vindt het echter een gemiste kans dat alleen Aanbeveling 1.2 uit het Evaluatierapport kleinschalige woningbouwlocaties in landelijk gebied terugkomt in de aanpassingen van de Omgevingsverordening. De overige 37 aanbevelingen uit dit rapport kan ZMf niet terugvinden in de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening. ZMf had graag gezien dat aanbeveling 1.8: <i>'Stel hoge eisen aan de aspecten stedenbouw, landschap, cultuurhistorie en ecologie en werk de kwalitatieve criteria van de drie regelingen verder uit, gericht op een hoogwaardig integraal ontwerp en een hoogwaardige inbedding in de omgeving. Hanteer een hoog welstandsniveau voor bouwwerken onder de 3 regelingen.'</i> en aanbeveling 4.2: <i>'Neem expliciet als voorwaarde op dat een nieuw landgoed of een nieuwe buitenplaats wordt gerealiseerd op passende locaties, waarbij geen afbreuk wordt gedaan aan de bestaande natuur- en landschapswaarden en dat het ontwerp en de inrichting qua natuur en landschap goed aansluiten bij de omgeving en daar een meerwaarde vormen.'</i> ook in de ontwerp-actualisatie zouden zijn verwerkt. Verder vindt ZMf het opmerkelijk dat de rood-voor-groen regeling vervalt en hiervoor niets terugkomt. Het is ZMf niet duidelijk waarom hiervoor geen vervangende regelgeving in de plaats is gekomen.	Omgevingsverordening Zeeland	We hebben kennisgenomen van alle aanbevelingen uit Beleidsevaluatie kleinschalige woningbouwlocaties in het landelijk gebied. We hebben meerdere aanbevelingen al dan niet letterlijk overgenomen in de voorgestelde aanpassingen. De Omgevingsvisie is echter geen plaats om alle aanbevelingen te benoemen en op welke manier deze wel of niet zijn overgenomen. Aanbeveling 1.8 is vooral gericht op gemeenten, het is aan hen om te kiezen welk welstandsniveau of eisen aan andere aspecten gehanteerd moeten worden in het landelijk gebied. Wat betreft 4.2 verwijzen wij naar de beantwoording van de zienswijze van de heer Erik van den Bos Architect v.o.f.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Onjuistheid in de Omgevingsverordening In art 5.14 lid 2 staat: 'Dit artikel is niet van toepassing als sprake is van de realisatie van een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie buiten stedelijk gebied zoals bedoeld in de artikelen 5.15 tot en met 5.17.' Artikelen 5.15 tot en met 5.17 komen echter te vervallen. Dus de verwijzing naar de artikelen moet worden aangepast. ZMf neemt aan dat verwezen moet worden naar artikelen 5.46 en 5.47.	Omgevingsverordening Zeeland	De opmerking van ZMf is terecht. In artikel 5.14 lid 2 moet verwezen worden naar de artikelen 5.46 en 5.47, nu de artikelen 5.15 tot en met 5.17 zullen komen te vervallen. Voor een verdere inhoudelijke reactie op de toelichting verwijzen we naar de zienswijze van de gemeente Schouwen-Duiveland, onderdeel 'Wonen: rood voor groen'.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Artikel 5.14 lid 2 wordt als volgt aangepast: <i>Dit artikel is niet van toepassing als sprake is van de realisatie</i>

				van een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie buiten stedelijk gebied zoals bedoeld in de artikelen 5.46 en 5.47. Voor de verdere concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de gemeente Schouwen-Duiveland, onderdeel 'Wonen: rood voor groen'.
	Regels voor verblijfsrecreatie Voor 2025 worden een paar kleine wijzigingen in art. 5.22 en 5.23 van de Omgevingsverordening voorgesteld. Een groot deel van de aanpassing van de regelgeving verblijfsaccommodaties staat op de B-lijst en komt op een later tijdstip aan de orde. Gezien het belang van het onderwerp dringt ZMf aan op een spoedige invoering van de verdere regelgeving omtrent nieuwvestiging en uitbreiding van het verblijfsrecreatieve aanbod in Zeeland en hiermee niet langer te wachten dan noodzakelijk. ZMf is van mening dat, ten behoeve van het beschermen van de natuur en behoud van solide Deltaoever nieuwwvestiging van recreatiewoningen in geheel Zeeland niet wenselijk is en dat de Zeeuwse gemeenten zich beter kunnen richten op nieuwbouw van woningen voor reguliere bewoning. Want ook in Zeeland is de ruimte een schaars goed aan het worden omdat onze provincie staat voor ruimtelijke uitdagingen op het gebied van woningbouw, energietransitie, ruimte voor defensie en behoud van natuur en biodiversiteit. Mocht men toch willen inzetten op nieuwe locaties voor verblijfsrecreatie vraagt ZMf aan de provincie om hieraan concrete en meetbare eisen ten aanzien van natuur, landschap, duurzaamheid en leefomgeving te koppelen aan de hand van de thema's zoals vastgelegd in Bestemming Zeeland 2030 (www.bestemming-zeeland2030.nl/themas).	Omgevingsverordening Zeeland	We nemen uw visie in deze ter kennisgeving aan en gaan ervan uit dat ZMf blijft participeren in het traject om tot het Zeeuwsbrede afwegingskader voor logiesaccommodaties te komen, zodat dit standpunt ook daar kan worden ingebracht.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Vellen en herplanten van houtopstanden Dit onderwerp is in 2017 beleidsarm overgegaan van het Rijk naar de provincies. Inmiddels bestaat er aanleiding om de huidige regels te herzien en verduidelijken, waaronder het mogelijk intrekken van de verouderde landelijke vrijstelling van de meldplicht van Staatsbosbeheer. Dit onderwerp wordt in afstemming met de RUD opgepakt. Afdeling 2.11 (art. 2.167 t/m 2.174) gaat over vellen en herbeplanten van houtopstanden. In art. 2.174 staat: 'Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek van de eigenaar van de houtopstand toestemming verlenen om af te wijken van de regels van deze afdeling, als voldoende onderbouwd is dat de afwijking ten gunste van de groei van de herbeplanting is. Deze toestemming wordt verleend door middel van maatwerkvoorschriften, als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet.' Het is ZMf niet duidelijk aan welke criteria deze onderbouwing moet voldoen en daarnaast is het ZMf niet duidelijk hoe artikel 4.5 van de Omgevingswet hier geïnterpreteerd moet worden. ZMf zou hier graag een toelichting op ontvangen.	Omgevingsverordening Zeeland	<i>Toelichting op interpretatie van artikel 4.5</i> Hiermee bedoelen we dat we maatwerkvoorschriften kunnen opleggen die op dezelfde manier worden gesteld als in artikel 4.5 van de Omgevingswet. De maatwerkvoorschriften zijn dan echter niet in afwijking van regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), maar in afwijking van regels uit de Omgevingsverordening Zeeland. Enkele voorbeelden waarbij wij via maatwerkvoorschriften van de regels in de verordening willen kunnen afwijken: 1. Natuurlijke verjonging is in sommige situaties wenselijker dan herbeplanting met aangekocht plantgoed van elders. Een natuurlijk verjongingsproces heeft vaak echter langer nodig dan drie jaar om weer als een volwaardige houtopstand gezien te worden. In dat geval kunnen GS maatwerkvoorschriften opleggen voor een verlenging van de termijn van 'herbeplanting'. 2. In sommige gevallen is het landschappelijk gezien wenselijk om rijbeplantingen te hebben met bomen die een	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Artikel 2.174 wordt: Gedeputeerde staten kunnen op verzoek van de eigenaar van de houtopstand toestemming verlenen om af te wijken van de regels van deze afdeling. <u>Dit kunnen zij besluiten als de afwijking nog effectiever bijdraagt aan de groei, het duurzaam behoud en de kwaliteit van de houtopstand.</u> Deze toestemming wordt verleend door middel van maatwerkvoorschriften, als bedoeld in artikel 4.5 Omgevingswet. Dit artikel wordt in de toelichting verder uitgelegd en hier worden

			grote kroonomvang krijgen. Om de groei van deze bomen niet te belemmeren is het dan wenselijk om te kunnen afwijken van de maximale onderlinge plantafstand van 10 meter zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening Zeeland.	de genoemde voorbeelden aan toegevoegd.
	Onderwater flora en fauna In de Actualisatie Agenda 2025 van 20 mei 2025 leest ZMf dat in een juridische procedure de rechtbank de verbodsbepaling onverbindend heeft verklaard omdat deze niet duidelijk genoeg zijn. Daarom wordt voorgesteld om wijzigingen aan te brengen in de artikelen 2.161 t/m 2.166. De verbodsbepaling zal worden aangepast zodat duidelijker is wat precies wel en niet mag. In de toelichting bij art. 2.166 staat dat onder voorwaarden een ontheffing kan worden verleend voor onderwater flora en fauna voor commerciële en economische doeleinden. Voorheen was dit uitgesloten. ZMf zou graag weten welke juridische procedure het hier betreft, die heeft geleid tot deze opvallende wijziging.	Omgevingsverordening Zeeland	Het gaat om de uitspraak van de rechtbank Zeeland-West-Brabant van 25 mei 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:3736 . Activiteiten die niet leiden tot aantasting van onderwater flora- en fauna kunnen niet worden verboden. Dit geldt ook voor commerciële en economische activiteiten. Het is aan de aanvrager om aan te tonen dat er geen sprake is van aantasting.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Ganzenrustgebieden In art. 2.147 staat dat het niet is toegestaan in de periode van 1 november tot 1 april grauwe gans, kolgans en brandgans te doden binnen de aangewezen ganzen-rustgebieden. Wat ZMf betreft voegen de ganzenrustgebieden op deze manier niets toe. De ganzenrustgebieden zijn niet ingericht voor ganzen. Zo worden bijvoorbeeld op Schouwen-Duiveland ganzen verjaagd naar waterrijke natuurgebieden zonder voedsel voor de ganzen. ZMf is van mening dat voor ganzenrustgebieden een specifieke inrichting en een toegespitst beheer noodzakelijk is. Eén van de beschikbare SNL-beheertypen kan hiervoor toegepast worden.	Omgevingsverordening Zeeland	Artikel 2.147 is niet nieuw. Er zijn een aantal lidnummers verdwenen en deze is over gebleven. De inrichting van de ganzenrustgebieden is met deze wijziging van de omgevingsverordening geen onderwerp. De kaart met ganzenrustgebieden wijzigt niet. Echter in het beleid is de Provincie momenteel bezig met het ontwikkelen van een agrarisch beheerpakket gericht op ganzen. Verder wordt een pilot met een ruimtelijk spoor en keuze van gewas ontwikkeld.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Kansen voor lokale bedrijventerreinen PS hebben op 13 december 2024 de motie Kansen voor lokale bedrijventerreinen aangenomen om te verkennen wat mogelijk is voor uitbreiding van kleine bedrijventerreinen. Centraal daarin staat het vinden van een goede balans tussen enerzijds ruimte voor (lokale) economie en anderzijds het beschermen van het landschap en leefomgeving. Deze motie heeft geleid tot voorstellen tot wijziging van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland door toevoeging van lid 5 aan artikel 5.1 Bedrijven. ZMf zou graag in het beleid opgenomen zien worden dat de uitbreiding alleen mogelijk is als deze gepaard gaat met natuur en duurzame toevoegingen (groene daken, wadi's, bomen/struiken tegen hitte etc.). Na het aannemen van deze motie is een extern bureau gevraagd om advies te geven over de opties en consequenties. ZMf vraagt of er een rapport van het extern adviesbureau is en dit ter inzage ligt.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	De samenhang van uitbreiding met natuur en duurzame toevoeging is reeds opgenomen in de verordening in art 5.1, lid 2 onderdelen b en d. Deze zijn van toepassing op alle bedrijventerreinen. Het rapport van het extern adviesbureau beperkte zich tot varianten voor de uitwerking van de kansen voor bedrijventerreinen en is gebruikt voor intern advies. Dit heeft geleid tot dit voorstel voor aanpassing van de verordening. Het rapport is niet openbaar gemaakt.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
11. Gemeente Tholen	Vellen en herplanten van houtopstanden Artikel 2.171 Eisen aan herbeplanting: Uit het ontwerp blijkt dat herplant elders in Zeeland mogelijk is zonder onderbouwing waarom herplant op of nabij de oorspronkelijke locatie, of binnen de gemeentegrenzen, niet haalbaar is. Dit kan ertoe leiden dat houtopstanden uit de gemeente Tholen verdwijnen en compensatie buiten de gemeente Tholen plaatsvindt. Vanuit het belang om ons landschap te behouden en te versterken vindt de gemeente Tholen dit ongewenst en wordt verzocht om aanscherping. Daarnaast ontbreekt een termijn waarbinnen herplant moet plaatsvinden. Zie ook de opmerking hierna bij artikel 2.172. Artikel 2.172: Eisen aan herplanting op andere grond: Het artikel staat toe dat herplanting tot twee jaar na velling wordt aangevraagd. De gemeente Tholen vindt deze termijn te ruim en pleit voor herplanting in het eerstvolgende plantseizoen, of uiterlijk binnen één jaar na velling.	Omgevingsverordening Zeeland	De wens om binnen dezelfde gemeente te moeten herbeplanten is begrijpelijk. Tegelijk lukt het niet altijd om binnen dezelfde gemeente een geschikte compensatielocatie te vinden. We zullen een aanpassing maken die herbeplanting binnen dezelfde gemeente stimuleert, maar die afwijken vanwege een gegronde reden wel mogelijk houdt. Met betrekking tot het ontbreken van een termijn: deze termijn is landelijk vastgesteld in het Besluit activiteiten leefomgeving in artikel 11.129: herbeplanting moet plaatsvinden binnen drie jaar na de velling. Deze termijn is inderdaad ruim. Het zou echter een onevenredige ingreep zijn op het eigendomsrecht van grondeigenaren om standaard de wettelijke herbeplantingstermijn te verkorten. Naar ons oordeel is het wel evenredig en doelmatig om de termijn in te korten bij vellingen die onwettelijk worden uitgevoerd. In die gevallen is er sprake van een economisch delict, dat zo spoedig mogelijk hersteld moet worden.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Artikel 2.172, aanhef en onder a wordt: <u>De andere grond ligt bij voorkeur in dezelfde gemeente, maar in ieder geval in de provincie Zeeland.</u> Dit artikel wordt in de toelichting verder uitgelegd. Toevoeging van artikel 2.171, derde lid: Bij een velling die vooraf niet is gemeld, kunnen gedeputeerde staten besluiten dat dezelfde grond zo snel mogelijk binnen een redelijke termijn wordt herbeplant in plaats van binnen drie jaar. Dit is in afwijking van artikel 11.129 lid 1 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit artikel wordt in de toelichting verder uitgelegd.
	Versterken kwaliteit landelijk gebied – Ruimte voor ruimte Allereerst waardeert de gemeente Tholen de evaluatie die gedaan is op deze en de andere twee regelingen die wonen in het buitengebied mogelijk maken. Vanuit Tholen zijn al veel mooie projecten gerealiseerd binnen dit beleidskader en de gemeente Tholen hoopt dit in de toekomst ook nog te kunnen doen. Tegelijkertijd heeft de gemeente Tholen een aantal zorgen over de conclusies en voorgestelde wijziging naar aanleiding van deze evaluatie. Ten eerste over het doel en naamgeving van de regeling, de evaluatie merkt terecht op dat deze regel ten doel heeft om het landelijk gebied te versterken en ziet de Ruimte voor ruimte-regeling als middel hiervoor. Hierbij stelt de provincie ook voor om de regeling te hernoemen van “Wonen-ruimte voor ruimte” naar “Versterken landelijk gebied – Ruimte voor ruimte”. Hoewel dit een semantische discussie lijkt, vindt de gemeente Tholen het niet nodig om dit op deze manier aan te passen, gezien de grote woonopgave. Ook wonen blijft voor de gemeente Tholen een onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling van het buitengebied. Ten tweede heeft de gemeente Tholen moeite met de voorgestelde ophoging van het minimaal aantal sloopmeters voor de Ruimte-voor-Ruimte-regeling. De gemeente Tholen vreest dat deze aanscherping de regeling minder aantrekkelijk maakt voor initiatiefnemers, waardoor minder sanering van verouderde bebouwing plaatsvindt. Dit kan leiden tot meer leegstand en juist een afname van ruimtelijke	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Naamgeving ‘Versterken landelijk gebied – Ruimte voor ruimte’</u>. Er is bewust gekozen om de naamgeving op deze manier aan te passen om te benadrukken dat deze regeling geen manier is om woningbouwontwikkeling te stimuleren maar een manier om de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied te versterken, zoals aanbevolen in het rapport ‘Beleidsevaluatie kleinschalige woningbouw in het landelijk gebied’. <u>Aantallen sloopmeters bij ruimte-voor-ruimte</u> <u>Verwezen wordt naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2.</u> <u>Streven naar ruimtelijke kwaliteit</u> Wij zijn ervan bewust dat de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied niet alleen versterkt wordt door instructieregels in de Omgevingsverordening en dat op gemeentelijk niveau de belangrijkste slag wordt geslagen bij het bereiken hiervan. Wij zien het wel als onze taak om kaders mee te geven waarbinnen dit plaats kan vinden, om zodoende de ruimtelijke kwaliteit van het Zeeuwse landelijk gebied te versterken.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

kwaliteit. Bovendien zal een strengere norm leiden tot meer maatwerkverzoeken, wat de druk op ruimtelijke procedures vergroot en doorlooptijden zal vergroten. Hoewel de gemeente Tholen het streven naar ruimtelijke kwaliteit onderschrijft, is de gemeente Tholen van mening dat een kwalitatieve benadering effectiever is dan de voorgestelde aanpak. Gemeenten zoals Tholen beschikken over aanvullend beleid met concrete kwaliteitswaarborgen. Dit gemeentelijke niveau is naar onze overtuiging het meest geschikt om sturing te geven aan ruimtelijke kwaliteitsverbetering in het buitengebied. Tot slot spreekt de gemeente Tholen waardering uit voor de maatwerkmogelijkheid die in dit ontwerp geboden wordt in artikel 5.46.i, die mogelijkheden biedt voor het benutten van cultuurhistorische bebouwing, zonder monumentenstatus. De gemeente Tholen ziet hier duidelijke meerwaarde.			
Begrenzing binnen en buiten stedelijk gebied Voorgesteld wordt om de begrenzing tussen binnen- en buiten stedelijk gebied vast te leggen middels een kaart. Hoewel de gemeente Tholen begrijpt dat een dergelijke grens planologische duidelijkheid kan geven, ziet de gemeente Tholen wel risico's in een te rigide toepassing van deze grens. De ruimtelijke afweging over wat op welke plek gebouwd mag worden, behoort tot het primaat van de gemeente. In die zin heeft het de voorkeur van de gemeente Tholen om geen kaart op te nemen in de omgevingsverordening, maar eventuele provinciale input over deze grenzen plaats te laten vinden via de vaststelling van de gemeentelijke Omgevingsvisie. Daarnaast acht de gemeente Tholen het, ook gezien de huidige groeiambities in het kader van Zeeland 2050, niet wenselijk om juist nu de grens tussen binnen- en buiten stedelijk gebied rigide vast te leggen. Deze dichotome benadering creëert een kunstmatige tegenstelling tussen binnen- en buiten stedelijk gebied. Net zoals binnenstedelijke inbreiding niet altijd de meest geschikte ontwikkelvorm is, mede vanwege de noodzaak om ruimte te behouden voor o.a. groen, waterberging en klimaatadaptatie, kent tegelijkertijd het buitengebied niet overal een intrinsieke ruimtelijke kwaliteit die per definitie bescherming verdient. Afhankelijk van de context kan bouwen in het buitengebied juist bijdragen aan ruimtelijke kwaliteitsverbetering (zie ook de opmerkingen bij artikel 5.47).	Omgevingsverordening Zeeland	De grens bestaande stedelijk gebied is bepaald op basis van de definitie van 'stedelijk gebied' uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en de daarbij behorende jurisprudentie. De grens is zeker niet bedoeld als een rigide beperking voor ontwikkeling maar juist, zoals de gemeente stelt, om planologische duidelijkheid te geven. De grens stedelijk gebied draagt zo bij aan meer helderheid over de betekenis van de instructieregels over bijvoorbeeld wonen, werken en bedrijventerreinen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
12. Cumela	Versterken kwaliteit landelijk gebied – Rood voor groen Voorgesteld wordt om de provinciale rood-voor-groen-regeling te laten vervallen. Hiermee verdwijnt een belangrijk beleidsinstrument dat ondernemingen in het buitengebied – waaronder cumelabedrijven – in staat stelde om bij te dragen aan landschappelijke kwaliteitsverbetering in ruil voor beperkte ontwikkelruimte. De rood-voor-groen-regeling bood, onder voorwaarden, de mogelijkheid om woningen of bedrijfsgebouwen in het buitengebied te realiseren, mits daar een landschappelijke tegenprestatie tegenover stond. Deze aanpak stimuleerde op effectieve wijze de sanering en herstructurering van het buitengebied en droeg daarmee bij aan een aantrekkelijk landschap in combinatie met het behoud van economische vitaliteit. Cumela merkt op dat het vervallen van dit beleidskader leidt tot een beleidsmatig vacuüm voor initiatieven die aantoonbaar bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit, maar waarvoor geen passende grondslag meer bestaat binnen het provinciale beleid. Dit heeft met name gevolgen voor bedrijven die: • Op landschappelijk verantwoorde manier willen uitbreiden of moderniseren; • Overtollige bebouwing willen saneren; • Een bijdrage willen leveren aan maatschappelijke opgaven zoals duurzaamheid en innovatie. Het is voor cumelabedrijven van essentieel belang om te beschikken over voldoende functionele bebouwing. Hoewel in de Omgevingsverordening wordt gesteld dat gemeenten via hun omgevingsplannen ruimte kunnen bieden voor vergelijkbare ontwikkelingen, moet worden opgemerkt dat dergelijke gemeentelijke kaders in de praktijk veelal nog ontbreken. Daarnaast valt niet te garanderen dat deze lokale uitwerkingen in reikwijdte en flexibiliteit gelijkwaardig zijn aan de provinciale rood-voor-groen-regeling. Hierdoor worden initiatieven die voorheen binnen dit beleidskader mogelijk waren, momenteel feitelijk belemmerd. Cumela verzoekt dan ook om de rood-voor-groen regeling te behouden of op zijn minst te vertalen naar een gelijkwaardig kader binnen de geactualiseerde omgevingsverordening.	Omgevingsverordening Zeeland	De Rood voor groen-regeling, ook wel landgoederenregeling, biedt de mogelijkheid om woningen ('nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie in de vorm van een landgoed of buitenplaats') in het landelijk gebied toe te voegen onder gespecificeerde voorwaarden. De voorwaarden voor de ontwikkeling van ondernemingen in het landelijk gebied zijn verwoord in de instructieregels in paragraaf 5.1.1 Bedrijven van de Omgevingsverordening. Voor de reden waarom voorgesteld wordt deze regeling af te schaffen verwijzen wij naar de beantwoording op dit punt bij de zienswijze van de heer Erik van den Bos Architect v.o.f.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
13. Gemeente Sluis	Periode terinzagelegging en leesbaarheid voorgestelde wijzigingen Allereerst merkt de gemeente Sluis met betrekking tot het proces op dat de terinzagelegging wederom op een ongelukkig moment plaats vindt, namelijk midden in de vakantieperiode. Ondanks dat de gemeente Sluis eerder gevraagd heeft hier rekening mee te houden. De gemeente Sluis verzoekt in het vervolg over te gaan tot terinzagelegging (gedeeltelijk) buiten deze periode. Daarnaast merkt de gemeente Sluis op dat alhoewel de wijzigingen duidelijk gemarkeerd zijn, deze soms lastig te lezen zijn.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Tijdens de Actualisatie 2024 is dit punt meermaals naar voren gekomen in de zienswijzen. Naar aanleiding daarvan heeft een evaluatie plaatsgevonden en is onderzocht welke andere opties voor de periode van terinzagelegging er waren. Geconcludeerd is dat het huidige proces, dus met gedeeltelijke terinzagelegging tijdens de zomerperiode, de meest geschikte optie is vanwege het bestuurlijke besluitvormingsproces. Zo kunnen wijzigingen steeds op 1 januari in werking treden. Afgesproken is wel om betrokken partijen en stakeholders beter te informeren via de Ambtelijke en Bestuurlijke integratiegroep en via het relatiebeheer - en voor zover mogelijk - vroegtijdig te voorzien van concept ontwerp teksten. Over de Actualisatie 2025 merken wij het volgende op. De zomervakantie regio Zuid eindigde op 18 augustus 2025. Dat betekent dat de periode van terinzagelegging buiten de zomervakantie om zo'n ruim drie weken is geweest. De ontwerp teksten zijn bovendien voorafgaand aan de Ambtelijke Integratiegroep op 23 juni jl. gedeeld en besproken.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Verblijfsrecreatie In de Omgevingsverordening worden onder 5.22 en 5.23 de regels ten aanzien van (de uitbreiding van) verblijfsrecreatie gewijzigd. Nieuwe landgoederen en buitenplaatsen worden geschrapt en in bijna alle artikelen wordt verwezen naar bijlage IV. Deze bijlage is naar de mening van de gemeente Sluis gebaseerd op het afwegingskader Verblijfsrecreatie dat is opgesteld in opdracht van de provincie en een aantal gemeenten. De gemeente Sluis heeft destijds aangegeven niet deel te willen nemen aan het proces rondom de totstandkoming van dit toetsingskader. Nog steeds onderschrijft de gemeente Sluis niet alle uitgangspunten uit dit kader en heeft de gemeente Sluis daarover al eerder kritische vragen gesteld. Dit geldt ook voor andere betrokken partijen. De gemeente Sluis is dan ook verrast dat dit kader al wel onderdeel uitmaakt van deze actualisatie en verzocht wordt dit nader te onderbouwen.	Omgevingsverordening Zeeland	De volgende wijzigingen zijn aangebracht: - Geen landgoederen en buitenplaatsen meer mogelijk. Een grondige evaluatie van deze regeling – ook buitenom het proces van het Zeeuwsbreed afwegingskader voor logiesaccommodaties – heeft geleid tot het advies om deze regeling te schrappen. - Bijlage IV – ontwikkelkader heeft slechts een gewijzigde structuur/opbouw, geen gewijzigde inhoud. Gemeente Sluis heeft – net als de andere Zeeuwse gemeenten – meerdere malen de uitnodiging ontvangen deel te nemen aan het proces om te komen tot een nieuw Zeeuwsbreed afwegingskader voor logiesaccommodaties en is nog steeds welkom om aan te sluiten. We nemen de zienswijze verder ter kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Versterken kwaliteit landelijk gebied – rood-voor-rood en ruimte-voor-ruimte In artikel 5.46 en 5.47 wordt nu ruimte geboden voor bouwen buiten het stedelijk gebied. De gemeente Sluis gaat er vanuit dat dit in de plaats komt van de ruimte voor ruimte regeling. De oppervlakte voor sloop en het aantal te compenseren eenheden is ook hier gewijzigd en niet onderbouwd. De gemeente Sluis verzoekt aan te geven waar deze gewijzigde maatvoeringen en aantallen op gebaseerd zijn.	Omgevingsverordening Zeeland	Verwezen wordt naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	Tot slot Tot slot vraagt de gemeente Sluis de provincie rekening te houden met lopende procedures die gebaseerd zijn op de huidige uitgangspunten uit de Omgevingsvisie en -verordening (voor zover niet in lijn met de actualisatie). Voor deze procedures is de gemeente Sluis van mening dat een overgangperiode passend is.	Omgevingsverordening Zeeland	De wijzigingen zullen na vaststelling door Provinciale Staten op 1 januari 2026 in werking treden. Tot die tijd blijven de huidige regels uit de Omgevingsverordening Zeeland van toepassing.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
--	---	------------------------------	---	---

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
14. Gemeente Schouwen-Duiveland	Periode terinzagelegging Gemeente Schouwen-Duiveland wijst in de zienswijze op de periode van publicatie en de reactietermijn en geeft aan dat dit wederom grotendeels in het zomerreces valt. Gedurende de periode van het zomerreces is de ambtelijke capaciteit beperkt en mede gezien de complexiteit van de materie kost het volgens gemeente Schouwen-Duiveland soms meer tijd om vakinhoudelijke reacties te verzamelen bij de diverse vakdisciplines. Het maken van zorgvuldige afwegingen en het leveren van goede onderbouwde zienswijze staat daardoor onder druk wat ten koste kan gaan van de kwaliteit van de zienswijze. Gemeente Schouwen-Duiveland geeft aan dat het zou helpen als de terinzagelegging voor een ruimere periode buiten de zomervakantie/reces plaatsvindt.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Tijdens de Actualisatie 2024 is dit punt meermaals naar voren gekomen in de zienswijzen. Naar aanleiding daarvan heeft een evaluatie plaatsgevonden en is onderzocht welke andere opties voor de periode van terinzagelegging er waren. Geconcludeerd is dat het huidige proces, dus met gedeeltelijke terinzagelegging tijdens de zomerperiode, de meest geschikte optie is vanwege het bestuurlijke besluitvormingsproces. Zo kunnen wijzigingen steeds op 1 januari in werking treden. Afgesproken is wel om betrokken partijen en stakeholders beter te informeren via de Ambtelijke en Bestuurlijke integratiegroep en via het relatiebeheer - en voor zover mogelijk - vroegtijdig te voorzien van concept ontwerp teksten. Over de Actualisatie 2025 merken wij het volgende op. De zomervakantie regio Zuid eindigde op 18 augustus 2025. Dat betekent dat de periode van terinzagelegging buiten de zomervakantie om zo'n ruim drie weken is geweest. De ontwerp teksten zijn bovendien voorafgaand aan de Ambtelijke Integratiegroep op 23 juni jl. gedeeld en besproken.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Bedrijven <u>Artikel 5.1, lid 12</u> In sub a wordt besproken over 'een NED of niet agrarische activiteit binnen bestaande bebouwing op een bestaand bouwvlak OF bij een bestaande woning'. Gemeente Schouwen-Duiveland ziet hier graag een koppeling met een permanent bewoonde (dienst-)woning. De koppeling met permanent bewoonde (dienst-)woning zorgt ervoor dat de NED vanaf het eigen terrein geëxploiteerd wordt (en bijvoorbeeld niet door externen) en dit zorgt tegelijkertijd voor het houden van toezicht. Volgens gemeente Schouwen-Duiveland zorgt dit in sub e (vestiging van verblijfsrecreatie) ervoor dat een kleinschalig kampeerterrein ook gekoppeld is aan een permanent bewoonde (dienst-)woning voor dezelfde reden. <u>Toelichting bij artikel 5.1 onder 'Nieuwe economische dragers en andere niet-agrarische activiteiten in het landelijke gebied'</u> Om verwarring te voorkomen stelt gemeente Schouwen-Duiveland voor hier niet spreken van een toename van bouwvlakken, maar dat dit per saldo niet leidt tot een toename van bebouwing (zoals opgenomen in lid 13 sub d). Indien bebouwing in hetzelfde, reeds aanwezige, bouwvlak wordt gebouwd, is er namelijk geen sprake van een toename van bouwvlakken, maar van bebouwing.	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Artikel 5.1, lid 12</u> Deze opmerking is terecht, dit zal worden verduidelijkt in de verordening dat het niet gaat om een recreatiewoning. <u>Toelichting artikel 5.1</u> We nemen aan dat in de zienswijze verwezen wordt naar de tekst in artikel 5.1, lid 13 sub b. Dit gaat over verschillende situaties. De tekst in de toelichting waarnaar wordt verwezen spreekt over nieuwvestiging in nieuwe bebouwing. De verwijzing naar het achtste lid klopt niet meer, dit wordt aangepast naar veertiende lid. Nieuwvestiging/nieuwe bebouwing van een NED is namelijk gekoppeld aan nieuwe bouwvlakken. Zie artikel 5.1 lid 14. In de toelichting is bewust gekozen voor 'bouwvlakken'. Extra/grotere bebouwing binnen het aanwezige bouwvlak is gekoppeld aan een NED op een bestaand bouwvlak, dit is geregeld in artikel 5.1 lid 13.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Artikel 5.1, lid 12 onder a wordt gewijzigd als volgt: a. deze wordt gerealiseerd binnen bestaande bebouwing op een bestaand bouwvlak of bij een bestaande woning niet zijnde recreatiewoning; In de toelichting bij artikel 5.1 zal de zin "In het achtste lid is bepaald dat" gewijzigd worden in: "In het veertiende lid is bepaald dat"

	Gemeente Schouwen-Duiveland verwijst naar de laatste zin: "<i>met de regio wordt bedoeld Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, Tholen, Schouwen-Duiveland en de Bevelanden</i>". Bij de opsomming van regio's stelt gemeente Schouwen-Duiveland voor 'of' te gebruiken in plaats van 'en'. Dit suggereert anders dat alle regio's onder 'de regio' vallen.		Het woord 'en' in de laatste zin zal worden aangepast naar 'of'.	In de toelichting bij artikel 5.1 onder 'Nieuwe economische dragers en andere niet-agrarische activiteiten in het landelijke gebied' zal in de tekst de zin aangepast worden in: '...Met de regio wordt bedoeld Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, Tholen, Schouwen-Duiveland of de Bevelanden.'
	Artikel 5.27 Volgens gemeente Schouwen-Duiveland ontbreekt in het gehele artikel de relatie met het buitengebied. In lid 2 wordt gesproken over een kleinschalig kampeerterrein bij een woning. Gemeente Schouwen-Duiveland geeft aan dat, omdat de relatie met het buitengebied niet wordt genoemd, bij iedere woning (zowel in stedelijk als buitengebied) een kleinschalig kampeerterrein mogelijk zou zijn. In lid 1 wordt gesproken over een kleinschalig kampeerterrein bij een <i>'agrarisch bedrijf met bedrijfsmatig grondgebruik voor het telen van gewassen dan wel veeteelt'</i>. In de verordening (die ter inzage ligt) is de definitie van een agrarisch bedrijf: bedrijf voor het telen van gewassen, met inbegrip van aquacultuur. Gemeente Schouwen-Duiveland zegt dat in lid 1 een andere definitie van agrarisch bedrijf (met veeteelt) wordt genoemd, wat niet overeenkomstig de definitie van een agrarisch bedrijf is. Er wordt gesproken over <i>'agrarisch bedrijf met grondgebruik'</i>. Gemeente Schouwen-Duiveland stelt de vraag wat bedoeld wordt met grondgebruik, een grondgebonden agrarisch bedrijf. Hierdoor worden niet-grondgebonden agrarische bedrijven uitgesloten, gemeente Schouwen-Duiveland vraagt of dat de bedoeling is. Volgens gemeente Schouwen-Duiveland is het op basis van deze omschrijving niet duidelijk welke bedrijven wel uit mogen breiden naar 35 kampeermiddelen. Wanneer voldoet een agrarisch bedrijf aan de voorwaarden voor uitbreiding? Gemeente Schouwen-Duiveland wenst een duidelijkere definitie die voor één uitleg vatbaar is. Gemeente Schouwen-Duiveland merkt verder op dat in dit artikel van belang is dat er een koppeling wordt gemaakt met een permanent bewoonde (dienst-)woning, zodat exploitatie en toezicht vanuit deze woning op het betreffende terrein geregeld kunnen worden. In de toelichting van 'Artikel 5.1 Bedrijven', onder 'Nieuwe economische dragers en andere niet-agrarische activiteiten in het landelijke gebied' is de koppeling met een <i>'permanent bewoonde (dienst-)woning op het betreffende terrein'</i> wel gemaakt. In lid 2 wordt gesproken over een kleinschalig kampeerterrein <i>'bij een ander bedrijf'</i>. Gezien de definitie van 'bedrijf' wordt een kleinschalig kampeerterrein dus ook mogelijk bij andere bedrijven dan alleen (voormalig) agrarische bedrijven of bij een woning. Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt zich af of hierdoor ook minicampings op (kleinschalige) bedrijventerreinen in het buitengebied mogelijk worden gemaakt. In lid 3 wordt het ontwikkelkader B t/m D genoemd. Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt zich af waarom het ontwikkelkader is opgenomen bij nieuwvestiging of uitbreiding van kleinschalige kampeerterreinen. Gemeente Schouwen-Duiveland stelt dat tijdens verschillende bijeenkomsten over het nieuwe ontwikkelkader hier niet eerder over is gecommuniceerd. Daarnaast wordt in hetzelfde lid gesproken over <i>'een goede landschappelijke inpassing doordat onder meer, maar niet uitsluitend het nieuwe of uit te breiden terrein integraal onderdeel uitmaakt van een (nieuw) landschap'</i>. Dit is volgens de gemeente Schouwen-Duiveland praktisch niet uitvoerbaar. Landschappelijke inpassing is mogelijk, maar de gemeente vraagt zich af hoe een ontwikkeling/uitbreiding integraal onderdeel uit	Omgevingsverordening Zeeland	De opmerking van de gemeente Schouwen-Duiveland is terecht. Wij zullen dit in Bijlage I Begrippen bij het begrip kleinschalig kampeerterrein opnemen. Het begrip kleinschalig kampeerterrein wordt: <i>'kampeerterrein dat in gebruik is als neventak bij een agrarisch bedrijf of bij een ander bedrijf of behorend bij een burgerwoning in het landelijk gebied'</i>. Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Noord-Beveland zal het begrip agrarisch bedrijf in Bijlage I Begrippen worden aangepast. Dit is inhoudelijk niet gewijzigd. Wij gaan ervanuit dat gemeenten zelf, binnen de provinciale kaders, de afweging maken waar een kleinschalig kampeerterrein wenselijk is. De toelichting op artikel 5.27 zal ter verduidelijking worden aangepast. Zie de eerdere beantwoording over eenduidig kwaliteitsniveau voor alle vormen van logies (is wel degelijk besproken dat alle vormen van logies aan eenzelfde kwaliteitsafweging onderhevig moeten zijn) en zie de eerdere beantwoording.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In Bijlage I Begrippen wordt het begrip kleinschalig kampeerterrein als volgt aangepast: <i>'kampeerterrein dat in gebruik is als neventak bij een agrarisch bedrijf of bij een ander bedrijf of behorend bij een burgerwoning in het landelijk gebied'</i>. In de toelichting op artikel 5.27 wordt de volgende zin toegevoegd: "Functies die niet passend zijn op een bedrijventerrein worden daar niet toegestaan."

kan maken van het agrarisch landschap in situaties dat het een open agrarisch polderlandschap betreft. Dit is volgens gemeente Schouwen-Duiveland meer een tekst voor in een gebiedsvisie. <u>Toelichting artikel 5.27</u> In dit artikel wordt meermaals gesproken over 'kleine kampeerterreinen', dit moet volgens gemeente Schouwen-Duiveland 'kleinschalige kampeerterreinen' zijn. In de toelichting van kleinschalig kamperen wordt wel de koppeling gemaakt met 'permanent bewoonde (dienst-)woning op het betreffende terrein'. Gemeente Schouwen-Duiveland verzoekt dit ook mee te nemen in het artikel over kleinschalig kamperen zelf (zie eerder genoemde opmerkingen). Gemeente Schouwen-Duiveland verwijst naar de zin: "Het kleinschalig kampeerterrein is voornamelijk gericht op toeristisch kamperen met een maximum van 20% van het aanbod aan permanente kampeermiddelen, met een maximum van 5." Hierin wordt gesproken van '20% van het aanbod'. Gemeente Schouwen-Duiveland stelt voor om het woord 'kampeermiddelen' te hanteren in plaats van 'aanbod' aangezien dat woord van alles kan betekenen. Gemeente Schouwen-Duiveland verwijst naar de volgende tekst: 'Actief agrarische ondernemers, zoals hierboven omschreven [...] ontwikkelmogelijkheden dan 25 eenheden.' en vraagt zich af wat de definitie is van een actieve agrarische ondernemer. Volgens gemeente Schouwen-Duiveland wordt in dit artikel verder gesproken over 'eenheden' in plaats van 'kampeermiddelen', verzocht wordt om eenduidige termen te gebruiken. Daarnaast stelt gemeente Schouwen-Duiveland de vraag wat bedoeld wordt met 'meerwaarde voor de agrarische onderneming' en of dit dan extra inkomsten voor de agrarische ondernemer zijn. Ook is de vraag hoe dit getoetst gaat worden. Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt zich af hoe je erachter komt dat een actief agrarisch bedrijf is gestopt en het aantal kampeermiddelen terug moet naar 25. De gemeente moet dat namelijk planologisch aanpassen.		<u>Toelichting artikel 5.27</u> Wij zullen dit in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.27 aanpassen. 'Kleine kampeerterreinen' wordt vervangen door 'kleinschalige kampeerterreinen' en 'van het aanbod' wordt verwijderd. De opmerkingen van de gemeente Schouwen-Duiveland over het gebruik van eenduidige termen is terecht. Naar aanleiding van bespreking in de Commissie Ruimte op 21 november 2025 wordt de eerder voorgestelde wijziging niet doorgevoerd. Verwezen wordt naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen.	In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.27 wordt: 'kleine kampeerterreinen' vervangen door 'kleinschalige kampeerterreinen' en 'van het aanbod' wordt verwijderd.
Verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone <u>Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone</u> - Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt zich af of de genoemde aanpassingen niet bij Lijst B van het Zeeuws Afwegingskader horen, deze is volgens de gemeente nog niet besproken. - Onder 'Uitgangspunten' 'A. Ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap' is opgenomen 'een uitbreiding van maximaal 20% van de bestaande oppervlakte'. Het is volgens gemeente Schouwen-Duiveland per situatie afhankelijk of dit mogelijk is. Daarom stelt zij voor geen maximum van 20% op te nemen. Daarnaast is opgenomen 'Een uitbreiding van eenheden is mogelijk indien: [...] er sprake is van een maximale invulling ten behoeve van verblijfsrecreatieve eenheden [...]'. Gemeente Schouwen-Duiveland merkt op dat de definitie van verblijfsrecreatieve eenheden ontbreekt.	Omgevingsverordening Zeeland	- Inhoudelijk is er niets aan het ontwikkelkader veranderd. Slechts de structuur is gewijzigd, vooruitlopend op de structuur van de 4 hoofdwaarden uit het concept kwalitatief afwegingskader dat Zeeuwsbreed in ontwikkeling is. - Dit betreft geen inhoudelijke wijziging, maar een betere duiding, gezien er met regelmaat interpretatieverschillen ontstonden over wat 'beperkte uitbreidingsoppervlakte' betekent. Gezien de Provincie een beperkte uitbreidingsoppervlakte als 20% maximeert in alle gevallen (ook bedrijventerreinen) is besloten dit als dusdanig te benoemen. - De definitie van het begrip 'verblijfsrecreatie eenheid' wordt meegenomen in de volgende actualisatie. Daarin zal ook een koppeling worden gelegd tussen type eenheden en aantal slaapplekken.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen.

	- Onder 'B. Economische uitvoerbaarheid en ondernemerschap' wordt 'hoogwaardig concept' genoemd. Wie bepaalt dat het om een hoogwaardig concept gaat? Wordt dit in de omgevingstafel besproken? - Onder '2 Ontwikkeling aandachtsgebieden in de kustzone' wordt onder 'Gezamenlijk streefbeeld als basis voor ontwikkeling' genoemd dat '[...] naast ondernemers heeft ook de overheid een rol. Zij regisseert de totstandkoming van het streefbeeld [...]'. Welke overheid wordt bedoeld? - Gemeente Schouwen-Duiveland verwijst naar de tekst onder 'Ontwikkelruimte': 'Dit betekent dat de ontwikkeling van [...] elders in de betreffende regio van de Zeeuwse kust.' Een 'nieuwe, verblijfsrecreatieve voorziening in een aandachtsgebied' suggereert volgens de gemeente dat het om nieuwvestiging gaat. Feitelijk gezien is dat het niet, omdat er verplaatsing/sanering tegenover staat. Gemeente Schouwen-Duiveland zou hier niet spreken van een 'nieuwe' verblijfsrecreatieve voorziening, maar van een verblijfsrecreatieve voorziening op een nieuwe locatie. Daarnaast wordt in dezelfde alinea gesproken over verblijfseenheden. Gemeente Schouwen-Duiveland zou, om handel in eenheden te voorkomen, hier niet spreken over verblijfseenheden maar alleen over verblijfsrecreatief verblijf. In deze alinea wordt ook gesproken van 'de betreffende regio van de Zeeuwse kust'. Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt zich af wat de regio is en of dat binnen de gemeentegrenzen is. - Tot slot verwijst gemeente Schouwen-Duiveland naar '4 Ontwikkeling aandachtsgebieden buiten de kustzone' bij de tekst onder 'Ontwikkelruimte verblijfsrecreatie'. Hierin wordt het aandachtsgebied genoemd. Een aandachtsgebied is een gebied wat bedoeld is om het probleem op te lossen. Volgens gemeente Schouwen-Duiveland wordt er nu vanuit gegaan dat het aandachtsgebied het 'probleemgebied' zelf is.		- De omgevingstafel is een goede plek om het gesprek hierover te voeren. In de toelichting van de Omgevingsverordening Zeeland, maar ook in de handreiking voor ondernemers die in ontwikkeling is, staat een aantal elementen die dit gesprek kunnen voeden. - In dit geval wordt de gemeente bedoeld. - We begrijpen de interpretatie van uw zienswijze, maar wijzig de tekst niet. Het gaat immers op de betreffende locatie in het aandachtsgebied zelf wel degelijk om nieuwvestiging, en/of uitbreiding. Het kan om herstructurering van een in of grenzend aan het aandachtsgebied gelegen onderneming gaan; het kan om verplaatsing van een elders gevestigde onderneming naar het aandachtsgebied gaan (dan is het zoals door gemeente gesteld een bestaande onderneming naar een nieuwe locatie met sanering van de oude locatie) of het kan over gehele nieuwvestiging gaan in combinatie met sanering van een bedrijf (elders), waarbij een nieuwe onderneming zich er vestigt. Ontwikkelruimte van nieuwe verblijfsrecreatieve eenheden is er slechts in combinatie met sanering, verplaatsing dan wel herstructurering van bestaande, fysiek reeds aanwezige verblijfsrecreatieve eenheden. Het betreft dus geen sanering, verplaatsing, dan wel herstructurering op papier. Er kan dan ook niet gehandeld worden in deze eenheden. In de tekst wordt het begrip verblijfseenheden gehandhaafd. De tekst in Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone onder 'Ontwikkelruimte' wordt gewijzigd. Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Noord-Beveland, onderdeel 'Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone'. - Een aandachtsgebied kan beide facetten in zich hebben.	De tekst in Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone onder 'Ontwikkelruimte' komt te luiden: [...] "Een verblijfsrecreatief knelpunt gaat altijd over bestaande, fysiek reeds aanwezige verblijfsrecreatieve eenheden van een bestaand bedrijf." [...] Voor een verdere concrete wijziging verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Noord-Beveland, onderdeel 'Bijlage IV Ontwikkelkader verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone'.
--	---	--	---	---

	Toelichting - Artikel 5.22 Verblijfsrecreatie in de kustzone Onder de toelichting van de voorwaarde 'milieu en duurzaamheid' wordt onder andere gesproken over 'hittestress'. Gemeente Schouwen-Duiveland merkt op dat bepaalde maatregelen tegen hittestress vaak vallen onder bebouwing. Het tegengaan van hittestress zou volgens de gemeente mogelijk gemaakt moeten worden door middel van tijdelijke bebouwing (schaduwdoeken). Dit heeft ook gevolgen voor de maximale uitbreiding.		<i>Toelichting – Artikel 5.22</i> Onder bepaalde voorwaarden hoeft dit niet te worden meegerekend voor het uitbreidingspercentage. Wij zullen dit onderwerp in een volgende aanpassing van de Omgevingsverordening Zeeland meenemen.	
	Wonen: rood voor groen <u>Toelichting artikel 5.15</u> Gemeente Schouwen-Duiveland merkt op dat dit onderdeel komt te vervallen en er ook geen overgangsregeling is opgenomen voor landgoederen. De gemeente vraagt zich af waaraan lopende initiatieven voor landgoederen getoetst moeten worden. In artikel 5.14 wordt in lid 2 genoemd dat artikel 5.15, lid 1 niet van toepassing is voor gevallen zoals bedoeld in artikel 5.15 t/m 5.17. Nu 5.15 is komen te vervallen, is de vraag of dan enkel getoetst moet worden aan artikel 5.14.	Omgevingsverordening Zeeland	De wijzigingen zullen na vaststelling door Provinciale Staten op 1 januari 2026 in werking treden. Tot die tijd blijft artikel 5.17 van de huidige Omgevingsverordening Zeeland van toepassing en kan het omgevingsplan van de gemeente nog in deze mogelijkheid voorzien. Per abuis is de verwijzing naar deze artikelen blijven bestaan. De verwijzingen worden aangepast naar artikelen 5.46 en 5.47. Voor een verdere inhoudelijke reactie op het artikel verwijzen we naar de zienswijze van ZMf, onderdeel 'Onjuistheid in de Omgevingsverordening'.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de verdere concrete wijzigingen op het artikel verwijzen we naar de zienswijze van ZMf, onderdeel 'Onjuistheid in de Omgevingsverordening'. In de toelichting bij artikel 5.14 wordt de laatste alinea aangepast, deze luidt dan als volgt: "2. <i>Realisatie van nieuwe kleinschalige woningbouwlocaties buiten stedelijk gebied – artikelen 5.46 en 5.47</i> In artikel 5.46 en 5.47 van paragraaf 5.1.10 worden kleinschalige woninglocaties buiten stedelijk gebied benoemd die gericht zijn op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied (bijvoorbeeld bouw mogelijkheden door middel van 'ruimte-voor-ruimte'). Onder kleinschalige woningbouwlocaties verstaan we een locatie waar de bouw of toevoeging anderszins van drie of minder woningen mogelijk worden gemaakt. Het provinciale belang is gelegen in het streven naar een verbetering van de kwaliteit van het buitengebied door het saneren van bebouwing en het creëren van een aantrekkelijk landschap. Buiten- en niet aansluitend aan stedelijk gebied zijn nieuwe burgerwoningen in beginsel niet toegestaan, tenzij een van de uitzonderingen uit de artikelen 5.46 of 5.47 van toepassing is.
	Bijlage I Begrippen	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Goede landschappelijke inpassing</u>	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen.

<u>Goede landschappelijke inpassing</u> Gemeente Schouwen-Duiveland merkt op dat het begrip van een goede landschappelijke inpassing op diverse manieren geïnterpreteerd kan worden. Door deze ruime definitie wordt landschappelijke inpassing mogelijk anders geïnterpreteerd. Volgens gemeente Schouwen-Duiveland is het, om duidelijkheid hierover te krijgen, dan noodzakelijk om iedere ontwikkeling voor te leggen aan de provincie om te zien of aan de voorwaarden wordt voldaan. Gemeente Schouwen-Duiveland vraagt of dat de bedoeling is. Het zou volgens de gemeente Schouwen-Duiveland al helpen als de definitie meer geconcretiseerd wordt, bijvoorbeeld met een maatvoering in aantal meters. <u>Kampeermiddel</u> Gemeente Schouwen-Duiveland verzoekt het begrip "eenheid" nader te specificeren. Wat verstaat de provincie onder het begrip eenheid. Zoals het er nu staat, bestaat volgens gemeente Schouwen-Duiveland de mogelijkheid tot het exploiteren van meerdere verblijven binnen één en hetzelfde kampeermiddel (eenheid) tegelijk. De gemeente Schouwen-Duiveland merkt op dat zij in de praktijk soms zien dat één kampeermiddel wordt opgesplitst in twee eenheden. Daarom het verzoek om toe te voegen dat één eenheid als één te exploiteren eenheid wordt gezien. <u>Kleinschalig kampeerterrein (minicamping)</u> Gemeente Schouwen-Duiveland verwijst voor de tekst 'bij een ander bedrijf' naar de eerdere opmerking hierover. <u>Niet-permanente kampeermiddelen</u> In de zienswijze verzoekt gemeente Schouwen-Duiveland om een maximale oppervlakte op te nemen (bijvoorbeeld 30 m²). Anders kunnen er volgens de gemeente veel personen binnen één eenheid verblijven (bijvoorbeeld in een grote legertent). <u>Permanente kampeermiddelen</u> Gemeente Schouwen-Duiveland verzoekt om bij de tekst 'Inclusief ondersteunend bouwwerk' toe te voegen dat het niet duurzaam verbonden is met de grond.		In de artikelsgewijze toelichting op de begripsbepalingen is een breedte van 10 meter opgenomen, naast de vereiste onderdelen voor de onderbouwing. Op basis van deze concrete punten kan worden beoordeeld of er wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden. Daarnaast wordt de tekst in de artikelsgewijze toelichting bij het begrip verduidelijkt naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Noord-Beveland. <u>Kampeermiddel</u> Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de beantwoording van de zienswijze van deze gemeente (gemeente Schouwen-Duiveland), bij het onderdeel 'Verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone'. <u>Kleinschalig kampeerterrein (minicamping)</u> Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de beantwoording bij artikel 5.27. <u>Niet-permanente kampeermiddelen</u> We nemen deze zienswijze mee ter bespreking in het verdere proces omtrent het afwegingskader. <u>Permanente kampeermiddelen</u> We verwijzen naar de beantwoording van de zienswijze van van de gemeente Noord-Beveland, bij het onderdeel 'Bijlage I Begrippen'.	De artikelsgewijze toelichting bij het begrip goede landschappelijke inpassing wordt gewijzigd: <i>"Als uitgangspunt voor een afschermdende groengordel geldt een breedte van 10 meter".</i> Voor de concrete wijziging verwijzen we naar de beantwoording van de zienswijze van deze gemeente (gemeente Schouwen-Duiveland) bij het onderdeel "Verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone". Voor de concrete wijziging verwijzen we naar de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Noord-Beveland, bij het onderdeel 'Bijlage I Begrippen'.
---	--	--	---

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
15. Stichting Pro Media Ambiente	Beleid en regels over ganzen <i>Wijziging Zeeuwse Omgevingsvisie</i> Volgens www.ganzenplan.nl is er in 2025 een Zeeuwse versie van het Interprovinciaal ganzenplan maar deze is nog nergens gepubliceerd. Voor de democratische controle is het beter om in de Zeeuwse Omgevingsvisie te refereren aan afspraken gemaakt met andere provincies en natuurorganisaties. Het is voor inwoners van Zeeland niet duidelijk wat de onderbouwde visie is van de provincie Zeeland op het gebied van ganzen. <i>Wijziging Omgevingsverordening Zeeland</i> De Stichting Pro Media Ambiente vraagt zich af welke gebieden zijn aangewezen als ganzenrustgebieden. De gebieden met begrenzing zijn niet aangegeven in artikel 2.147. In Natura2000 gebieden zou een verbod op verstoring en het doden moeten gelden voor de hele periode van het volledige jaar. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden voor soortenbescherming en gebiedsbescherming, niet beperkt in tijdsduur per jaar vanwege een Zeeuwse omgevingsverordening. Gelet op het bovenstaande verzoekt de Stichting Pro Media de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland aan te passen.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	<u>Wijziging Zeeuwse Omgevingsvisie:</u> Op www.ganzenplan.nl staat de door vijf provincies gezamenlijk vastgestelde gegevensbasis inzake ganzen (B). Dit betreft de kennis over en onderzoeken naar Ganzen in de vijf provincies. Elke provincie maakt vervolgens haar eigen provinciaal ganzenfaunabeheerplan. De Faunabeheereenheid Zeeland doet dat voor Zeeland en vraagt daarmee vergunningen voor ganzenbeheer aan. <u>Wijziging Omgevingsverordening Zeeland:</u> In de omgevingsverordening staat onder 'bijlage II Overzicht informatieobjecten' een link naar de kaart met de Ganzenrustgebieden: /join/id/regdata/pv29/2023/gebiedsaanwijzing_c24773a918084019b7b52ad920b9ceae/nld@2023-12-19:1 In Natura 2000 gebieden geldt voor het verstoren en doden een vergunningplicht met een toets waarmee moet worden aangetoond dat er geen significant negatieve effecten op soorten of habitat zijn door de activiteit. Indien de beheeractiviteit de natuurdoelen dient, is deze activiteit niet vergunningplichtig.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
16. Indiener 16	Kleinschalig kamperen Indiener geeft aan dat met name artikel 5.27 van het ontwerp een ongelijke en juridisch onhoudbare regeling voor kleinschalig kamperen bevat; actieve agrarische bedrijven mogen uitbreiden tot 35 plaatsen, terwijl voormalige agrarische bedrijven, andere bedrijven en burgerwoningen beperkt blijven tot 25 plaatsen. <i>Ongelijkheid en strijd met het gelijkheidsbeginsel</i> De voorgestelde tweedeling maakt een onderscheid dat niet ruimtelijk relevant is. Zowel agrarische als voormalige agrarische minicampings bevinden zich in het landelijk gebied en moeten voldoen aan dezelfde vereisten van landschappelijke inpassing, milieukwaliteit, infrastructuur en leefbaarheid. Het verschil wordt uitsluitend gebaseerd op de bedrijfsstatus van de ondernemer. Dit is volgens vaste jurisprudentie onvoldoende om een ongelijke behandeling van gelijke gevallen te rechtvaardigen. Daarmee is het ontwerp in strijd met: het gelijkheidsbeginsel (art. 1 Grondwet, art. 14 EVRM); het evenredigheidsbeginsel en het vereiste van een zorgvuldige belangenafweging (art. 3:4 Awb). <i>Strijd met de doelstellingen van de Omgevingswet</i> De Omgevingswet verlangt dat beleid en verordeningen gericht zijn op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Uitbreiding naar 35 plaatsen moet worden beoordeeld op ruimtelijke gronden (landschap, water, natuur, leefbaarheid), niet op het inkomensprofiel of de bedrijfsstatus van de ondernemer. Het onderscheid ondermijnt bovendien de provinciale doelen uit de Omgevingsvisie 2025, waarin juist wordt ingezet op: spreiding van toerisme naar het achterland, verduurzaming en kwaliteitsverbetering en een gedifferentieerd aanbod, waaronder kleinschalig kamperen. <i>Economische en maatschappelijke gevolgen</i> De uitsluiting van niet-agrarische minicampings van uitbreiding naar 35 plaatsen heeft vergaande gevolgen. Het economisch perspectief van veel kleine ondernemers wordt ondergraven, terwijl zij juist investeren in verduurzaming en kwaliteitsverbetering. Het toeristisch product Zeeland verliest differentiatie en kleinschalige kwaliteit, terwijl de vraag naar rustige plattelandskampeerplekken aantoonbaar groot is. Er ontstaat een ongerechtvaardigd voordeel voor grote agrarische bedrijven, die doorgaans minder belang hebben bij nevenactiviteiten zoals minicampings. Gelet op bovenstaande verzoek indiener daarom om bij de vaststelling van de Omgevingsverordening: 1. Artikel 5.27 te herzien, zodat uitbreiding naar 35 plaatsen niet afhankelijk is van de bedrijfsstatus, maar van ruimtelijk relevante kwaliteitscriteria (landschappelijke inpassing, duurzaamheid, leefbaarheid, spreiding). 2. Ten minste een overgangsregeling te treffen voor bestaande minicampings met lopende initiatieven, zodat ondernemers die al investeren in kwaliteitsverbetering niet onevenredig worden benadeeld.	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen. Naar aanleiding van bespreking in de Commissie Ruimte op 21 november 2025 wordt de eerder voorgestelde wijziging niet doorgevoerd. Verwezen wordt naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
17. Indiener 17	Beleid en regels over ganzen <i>Wijziging Zeeuwse Omgevingsvisie</i> Indiener verwijst naar onder meer de website van BIJ 12 en naar het Interprovinciaal Faunabeheerplan. Ganzen waarin wordt aangegeven dat inmiddels voldoende is aangetoond dat drones praktisch inzetbaar zijn (ook voor omvangrijke gebieden van honderden hectaren groot) bij het verjagen van ganzen naar ganzenrustgebieden. Ervaringen uit andere provincies (zoals de Eemerpolder in Utrecht) tonen aan dat landbouwschade aanzienlijk kan worden verminderd zonder verstoring van de rust in de betreffende landbouwgebieden en omliggende natuurgebieden. Een goed evenwicht tussen de omvang van de ganzenpopulaties en de risico's die daarmee samenhangen, kan nu dus door inzet van drones en daaraan gerelateerde innovaties, zonder afschot, vangacties en dergelijken verkregen worden. Met betrekking tot 'het duurzaam in stand houden van de ganzenpopulaties in Zeeland' moet daarom (ver-eiste voortvloeiende uit artikel 8.74j Besluit kwaliteit leefomgeving) vermeld worden dat met behulp van de inzet van onder meer drones schade door ganzen voorkomen moet worden, en pas wanneer blijkt dat dit onvoldoende effect sorteert teruggegrepen mag worden op de traditionele manieren van beheer. <i>Wijziging Omgevingsverordening Zeeland</i> Indiener merkt op dat de provincie Zeeland op grond van de Omgevingswet en de Wet natuurbescherming een zorgplicht heeft voor het behoud van natuurwaarden, waaronder de populaties van beschermde vogelsoorten zoals grauwe gans, kolkans en brandgans. In de actualisatie van de Omgevingsverordening Zeeland blijft echter 'bestrijding' van deze vogelsoorten actueler dan 'bescherming' ervan. In juist de gebieden waar ganzen tot rust kunnen komen, mogen ze in principe nog steeds worden afgeschoten vanaf begin april tot eind september. Graag zou indiener een duidelijke omschrijving van de wijze waarop de zorgplicht met betrekking tot de diverse ganzensoorten zou moeten worden ingevuld willen zien – bijvoorbeeld informatie over de manier waarop de ganzenrustgebieden zo aantrekkelijk mogelijk gemaakt kunnen worden voor de ganzen -, in plaats van een ijskoude mededeling dat ganzen in een bepaalde periode mogen worden gedood in de betreffende gebieden. Indiener vraagt zich af welke gebieden zijn aangewezen als ganzenrustgebieden. De gebieden met begren-zing zijn niet aangegeven in artikel 2.147. In Natura2000 gebieden zou een verbod op verstoring en het doden moeten gelden voor de hele periode van het volledige jaar. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden voor soortenbescherming en gebiedsbescherming, niet beperkt in tijdsduur per jaar vanwege een Zeeuwse omge-vingsverordening. Indiener verzoekt dat in de Omgevingsverordening Zeeland wordt opgenomen dat bepaalde maatregelen c.q. acties in het kader van ganzenbeheer, onder meer nestverstoring, afschot en ganzenruivangsten, slechts geïnitieerd mogen worden wanneer is gebleken dat verjaging met drones en aanvullende tech-nieken niet werkt. Dus als bijvoorbeeld de aanpak zoals die plaats heeft gevonden in de Eemerpolder (provin-cie Utrecht), in Zeeland niet succesvol blijkt. Zie artikel 8.74j Besluit kwaliteit leefomgeving: ganzen mogen alleen gedood worden als er geen andere bevredigende oplossing bestaat.	Zeeuwse Omgevingsvi-sie en Omgevingsveror-dening Zeeland	Drones kunnen ganzen verjagen. Het is niet zo makkelijk om ganzen te sturen naar ganzenrustgebieden. In Eemerpolder heeft grootschalige verjaging minder schade in Eemerpolder opgeleverd. Onbekend is waar vervolgens door de verjaagde ganzen de schade is gedaan. Het regelmatig verjagen van ganzen levert meer schade op, door verhoogd energieverbruik. Gewerkt wordt aan de opzet van een pilot intensieve verjaging op Schouwen-Duiveland en dit gaat in combinatie met het ontwikke-len van een agrarisch beheerpakket gericht op ganzen. Ze moe-ten namelijk wel kunnen eten. <u>Wijziging Omgevingsverordening Zeeland</u> De ganzenrustgebieden zijn bedoeld voor de bescherming van trekganzen 's winters. Deze ganzen zijn er niet in de periode april – eind oktober. Zomers zijn er geen ganzenrustgebieden. In het Faunabeheerplan Ganzen staat omschreven hoe omge-gaan wordt met de zorgplicht voor ganzen. De provincie Zeeland houdt zich, zoals in IPO verband afgesproken, aan de AEWA (in-ternationale) richtlijnen. Verder is preventie altijd de eerste stap om het gewas te beschermen. Doden komt pas daarna wanneer preventie niet helpt. Zie voor de link naar de aangewezen ganzenrustgebieden het antwoord bij nummer 15 Stichting Pro Media Ambiente. Zie voor het antwoord over de N2000 gebieden het antwoord bij nummer 15 Stichting Pro Media Ambiente. In de omgevingsverordening worden geen maatregelen opgeno-men. Om maatregelen te nemen wordt er, op basis van een fau-nabeheerplan, een vergunning aangevraagd door de Faunabe-heereenheid. Deze vergunning voor dodelijke maatregelen wordt alleen verstrekt indien er geen alternatieve, bevredigende maat-regelen zijn.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
18. Indiener 18	Kleinschalig kamperen Indiener maakt bezwaar tegen het onderscheid dat in artikel 5.27 wordt geïntroduceerd, waarin uitbreiding naar 35 standplaatsen uitsluitend wordt toegestaan bij actieve agrarische bedrijven, terwijl minicampings met een voormalige agrarische bestemming of andere bedrijven beperkt blijven tot 25 standplaatsen. Indiener stelt dat het voorgestelde onderscheid niet ruimtelijk relevant is en leidt tot rechtsongelijkheid. Zowel agrarische als voormalige agrarische minicampings moeten voldoen aan dezelfde eisen van landschappelijke inpassing, milieukwaliteit en leefbaarheid. Het onderscheid wordt uitsluitend gemaakt op basis van de bedrijfsstatus van de ondernemer. Dit is volgens indiener in strijd met het gelijkheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel (art. 3:4 Awb). Indiener geeft aan de afgelopen jaren veel geïnvesteerd te hebben in duurzaamheid, kwaliteit en spreiding van toerisme. Er is extra land aangekocht om de camping groener te maken en de plaatsen ruimer. Hier zijn honderden bomen en struiken aangeplant. Indiener geeft aan te proberen jaarrond te ondernemen zodat er ook in het laagseizoen gekampeerd kan worden en niet alles in het hoogseizoen verdiend moet worden. Deze investeringen hebben er mede toe geleid dat indiener zich heeft mogen aansluiten bij Stichting de Groene Koepel, Natuurkampeerterreinen. Hiermee differentieert indiener zich, en biedt zij een andere vorm van toerisme aan. Er zijn maar twee natuurkampeerterreinen in heel Zeeland! Hier hangt wel een prijskaartje aan. Het beperken tot 25 plaatsen ondermijnt de economische levensvatbaarheid van deze kleinschalige ondernemingen, bevoordeelt onnodig grote agrarische bedrijven, die vaak minder belang hebben bij nevenactiviteiten zoals kleinschalig kamperen en staat haaks op de provinciale doelstellingen uit de Omgevingsvisie 2025 om te streven naar een gedifferentieerd en toekomstbestendig recreatief aanbod. Indiener verzoekt de provincie de uitbreiding naar 35 plaatsen ook mogelijk te maken voor minicampings met een voormalige agrarische bestemming, mits voldaan wordt aan ruimtelijk relevante kwaliteitscriteria zoals landschappelijke inpassing, duurzaamheid en leefbaarheid.	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
19. Indiener 19	Kleinschalig kamperen Indiener is eigenaar van een bestaand kleinschalig kampeertrein (minicamping) met 25 plaatsen. Er is een wens tot uitbreiding naar 35 plaatsen, conform de ruimte die de Omgevingsverordening Zeeland in artikel 5.27 nu in algemene zin biedt. De voorgestelde wijziging wekt echter de indruk dat deze uitbreiding met name of uitsluitend is voorbehouden aan kleinschalige kampeertreinen bij actieve agrarische bedrijven. Volgens indiener leidt dat tot onduidelijkheid en mogelijke rechtsongelijkheid. Indiener verzoekt de provincie met klem om in de definitieve verordening te verduidelijken en te borgen dat het toegestane maximum van 35 kampeermiddelen (waarvan max. 5 permanent) in artikel 5.27 gelijkelijk geldt voor alle niet-reguliere kampeertreinen, dus ook voor treinen zonder agrarische hoofdactiviteit. <i>Rechtsbeginselen</i> Indiener verwijst naar het gelijkheidsbeginsel: het onderscheid tussen agrarische en niet-agrarische exploitanten is niet objectief gerechtvaardigd wanneer beide categorieën voldoen aan dezelfde kwaliteits- en inpassingsvoorwaarden. Indiener wijst daarnaast op de rechtszekerheid: een heldere, generieke toepassing voorkomt interpretatieverschillen bij gemeenten en initiatiefnemers. Indiener merkt over de evenredigheid het volgende op: het beperken van uitbreiding tot uitsluitend agrarische bedrijven is disproportioneel en belemmert duurzame ontwikkeling. <i>Beleidsconsistentie</i> De Zeeuwse Kustvisie en het Ontwikkelkader Zeeland Buiten richten zich op kwaliteitsverbetering en landschappelijke inpassing, niet op de aard van het hoofdbedrijf. De Zeeuwse Agenda Toerisme en de Omgevingsvisie benadrukken spreiding, seizoensverlenging en innovatie. Deze doelen kunnen even goed - zo niet beter worden gerealiseerd via hoogwaardige niet-agrarische kampeerinitiatieven. <i>Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid</i> Een eenduidige normering voor alle niet-reguliere kampeertreinen bevordert de uitvoerbaarheid voor gemeenten en vergroot de handhaafbaarheid, zeker bij bestemmingsplanwijzigingen of omgevingsplanprocedures. <i>Sociaal-economisch belang</i> Kleinschalige, kwalitatieve kampeertreinen leveren een aantoonbare bijdrage aan lokale werkgelegenheid, leefbaarheid en de seizoensspreiding van toerisme - ongeacht de bedrijfsvorm. Uitsluiting van niet-agrarische initiatiefnemers ondermijnt de innovatie en diversificatie van het toeristisch aanbod. Indiener verzoekt de provincie het volgende expliciet op te nemen in artikel 5.27 of de toelichting: "De bepalingen over het maximaal aantal kampeermiddelen (35) en het maximaantal voor permanente plaatsing (5) gelden voor alle kleinschalige, niet-reguliere kampeertreinen, ongeacht of deze zijn verbonden aan een agrarisch bedrijf."	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar para-graaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
20. Indiëners 20	Kleinschalig kamperen Indiëners maken bezwaar tegen de voorgestelde wijziging van artikel 5.27 waarin staat dat uitbreiding van het kleinschalig kamperen van 25 naar 35 standplaatsen uitsluitend geldt voor degene die een actief agrarisch bedrijf uitvoeren. De provincie geeft daarbij als motivering aan dat die bedrijven de uitbreiding en daardoor extra capaciteit nodig hebben om te kunnen investeren. Indiëners zouden graag zien dat dit gaat gelden voor alle ondernemers binnen het kleinschalig kamperen omdat dit leidt tot rechtsongelijkheid als zij niet uit zouden mogen breiden. Indiëners zijn eigenaren van een minicamping in het buitengebied van Schouwen-Duiveland en zij zien dat er een grote behoefte is aan kleinschalig kamperen. Kampeerders willen ruimte, rust en groen. Door alle minicamping eigenaren de mogelijkheid te geven uit te breiden naar 35 plaatsen levert dit hen ook de extra capaciteit op om actief te investeren in kwaliteit en duurzaamheid. Hiermee zal het buitengebied aantrekkelijker worden en een waardevolle bijdrage leveren aan het Zeeuwse landschap. Tevens zal het zorgen voor een spreiding van het aantal toeristen en de ervaren drukte verlichten. Indiëners verzoeken de provincie daarom om de uitbreiding naar 35 standplaatsen mogelijk te maken voor alle kleinschalige kampeerbedrijven (minicampings). Dat zorgt voor duidelijkheid, gelijke behandeling en toekomstperspectief in een sector die sterk bijdraagt aan de leefbaarheid, het landschap en de recreatieve aantrekkelijkheid van Zeeland.	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
21. Indiener 21	Beleid en regels over ganzen Indiener verwijst naar de zorgplicht van de provincie op grond van de Omgevingswet en de Wet natuurbescherming voor het behoud van natuurwaarden, waaronder de populaties van beschermde vogelsoorten zoals de grauwe gans, kolgans en brandgans. De voorgestelde aanscherpingen van de regels (verbod op afschot in ganzenrustgebieden van 1 november tot 1 april en het vervallen van de generieke schadebestrijdingsartikelen) zijn hierin een belangrijke stap. Indiener ondersteunt deze koers en verzoekt de provincie deze bescherming te handhaven en waar mogelijk te versterken. Indiener merkt op dat schade door ganzen vaak wordt verbonden aan landbouwpraktijken, in het bijzonder de teelt van voor ganzen zeer aantrekkelijke gewassen (zoals jonge graslanden en winter-tarwe). Vanuit het principe van een gelijke en redelijke belangenafweging is het wenselijk dat: eerst wordt gekeken naar preventieve maatregelen en de rol van gewaskeuze bij het beperken van ganzenvraat; pas daarna wordt overwogen of beheer via nestbeperking of verjaging noodzakelijk is. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet dat het voorkomen van schade de voorkeur heeft boven het bestrijden van dieren. Indiener verzoekt de provincie bij de verdere uitwerking van het faunabeheerplan en de toepassing van de verordening: • de zorgplicht expliciet te betrekken bij de beoordeling van maatregelen; • boeren en grondgebruikers meer te stimuleren tot gewaskeuze en preventieve maatregelen als eerste stap bij schadepreventie; • de uitzonderingsmogelijkheden voor nestvernieling en verjaging nog strikter te koppelen aan de voorwaarde dat preventie aantoonbaar is toegepast en onvoldoende effectief bleek. Indiener verzoekt met deze zienswijze de provincie het beleid zodanig vorm te geven dat de nadruk blijft liggen op bescherming van ganzen en hun rustgebieden, en dat schade door ganzen in eerste instantie wordt aangepakt via landbouwkundige keuzes en preventieve middelen, in lijn met de wettelijke zorgplicht van de provincie.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	- De zorgplicht is integraal onderdeel van de beoordeling van maatregelen; - Boeren zijn vrij in hun gewaskeuze. In de tweede helft van 2026 zal een onderzoek gedaan worden uit naam van Provincie Zeeland naar gewaskeuzes en ruimtelijk spoor in relatie tot ganzen; - Preventie is de eerste stap en als er geen alternatieve, bevredigende oplossing is, komt doden pas aan de orde.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
22. Indiener 22	Kleinschalig kamperen Indiener maakt bezwaar tegen de voorgestelde wijzigingen in artikel 5.27 - kleinschalig kamperen - van de Omgevingsverordening Zeeland. Indiener is eigenaar van een minicamping met 25 standplaatsen en heeft de ambitie om uit te breiden naar 35 plaatsen, mede om te investeren in verduurzaming (o.a. energievoorziening, voorzieningen voorgasten, landschappelijke inpassing). In de voorgestelde wijziging wordt de nadruk gelegd op uitbreiding van minicampings bij actieve agrarische bedrijven. Voor minicampings die niet langer een agrarische hoofdactiviteit hebben, blijft de grens van 25 standplaatsen gehandhaafd. Dit onderscheid resulteert in discriminatie of schending van het gelijkheidsbeginsel aldus indiener. Indiener wijst op het mededingingsrecht: een ongelijke behandeling is in strijd met artikel 102, lid 2 sub c VWEU. Met dit onderscheid worden niet-agrarische minicampings ongerechtvaardigd benadeeld, dit zal de markt verstoren. Indiener verwijst naar fiscaal- en bestuursrecht: volgens het algemene beginsel van behoorlijk bestuur moet de overheid gelijke gevallen gelijk behandelen. Het onderscheid tussen agrarische en niet-agrarische minicampings leidt tot strijd met het gelijkheidsbeginsel. Beide typen bedrijven zijn in de praktijk gelijksoortig en leveren dezelfde bijdrage aan recreatie, spreiding en kwaliteit. Over het rechtszekerheidsbeginsel merkt indiener op dat artikel 5.27 van de huidige Omgevingsverordening Zeeland al voorziet in een generieke norm van 35 kampeermiddelen. Afwijkende toepassing creëert rechtsonzekerheid voor ondernemers en gemeenten. Indiener wijst op evenredigheid en motivering: er is geen overtuigende motivering waarom uitbreiding uitsluitend bij agrarische bedrijven aanvaardbaar zou zijn. Landschappelijke en milieubelangen kunnen door algemene voorwaarden en kwaliteitskaders voldoende worden beschermd. De Zeeuwse Omgevingsvisie, de Zeeuwse Kustvisie en de Agenda Toerisme benadrukken kwaliteit, spreiding en toekomstbestendigheid. Een onderscheid op grond van agrarische status is hiermee niet in lijn. Indiener verzoekt de provincie: 1. In de definitieve verordening te bevestigen dat de maximumomvang van 35 kampeermiddelen geldt voor alle niet-reguliere kampeerterrinen, ongeacht de (voormalige) agrarische status. 2. Dit vast te leggen in artikel 5.27 door middel van een neutrale formulering, bijvoorbeeld: "Een omgevingsplan kan voorzien in de mogelijkheid voor kleinschalige kampeerterrinen met een maximum van 35 kampeermiddelen, waarvan ten hoogste 20% permanent aanwezig mag zijn (met een maximum van 5)." 3. Voor de borging van kwaliteit te verwijzen naar bestaande instrumenten (inpassingsvoorwaarden, kwaliteitskaders, gemeentelijke beleidsnota's). Met dit verzoek wordt bijgedragen aan een gelijke behandeling van alle minicampings, een eenduidige en uitvoerbare regeling en een duurzaam toekomstperspectief voor kleinschalige recreatie in Zeeland.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
23. Indiener 23	Ganzenbeleid Indiener verwijst naar de tekst over Ganzenbeleid op pagina 73. Indiener geeft aan dat volgens www.ganzenplan.nl er in 2025 een Zeeuwse versie van het Interprovinciaal ganzenplan zou zijn, maar dat deze nog nergens is gepubliceerd. Voor de democratische controle is het volgens indiener beter om in de Zeeuwse Omgevingsvisie te refereren aan afspraken gemaakt met andere provincies en natuurorganisaties. Het is voor inwoners van Zeeland niet duidelijk wat de onderbouwde visie is van Provincie Zeeland op het gebied van ganzen.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van Stichting Pro Media Ambiente, onderdeel 'Beleid en regels over ganzen'.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Artikel 2.147 - Ganzenrustgebieden Indiener vraagt zich af welke gebieden als ganzenrustgebieden zijn aangewezen. De gebieden met begrenzing zijn volgens indiener niet aangegeven in artikel 2.147. Volgens indiener zou in Natura2000 gebieden een verbod op verstoring en het doden moeten gelden voor de hele periode van het volledige jaar. Indiener merkt op dat Natura 2000 een Europees netwerk is van beschermde natuurgebieden voor soortenbescherming en gebiedsbescherming, niet beperkt in tijdsduur per jaar vanwege een Zeeuwse Omgevingsverordening. Indiener verzoekt om de omgevingsvisie en -verordening aan te passen.	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van Stichting Pro Media Ambiente, onderdeel 'Beleid en regels over ganzen'.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
24. ZLTO Agrarisch West Zeeuws-Vlaanderen	Vleeskuikenbedrijven ZLTO Agrarisch West verwijst in de zienswijze naar het verzoek van 5 februari 2025 waarin zij aandacht heeft gevraagd voor het bieden van extra staloppervlak voor vleeskuikenbedrijven. Naar aanleiding hiervan is in verschillende commissies dit onderwerp aan de orde geweest. Via deze weg wil ZLTO Agrarisch West bedanken dank dat er aandacht is voor dit onderwerp en dat wordt onderkend dat verduurzaming/dierenwelzijn, geïnitieerd vanuit agrarische bedrijven zelf, belangrijk wordt gevonden. <u>Beknpte samenvatting</u> ZLTO Agrarisch West geeft in de zienswijze aan dat bij het 1-Ster keurmerk wordt uitgegaan van 12 dieren per m². In praktijk kan een bedrijf, gezien aflevergewichten, maar 9 dieren per m² huisvesten. Hierdoor is het volgens ZLTO Agrarisch West voor bedrijven niet meer mogelijk het vergund aantal dieren te kunnen houden. ZLTO Agrarisch West merkt op dat verzocht is om het staloppervlak te verruimen, niet voor meer dieren maar wel om hetzelfde aantal dieren te kunnen behouden, met als positief effect een duurzamere bedrijfsvoering met minder dieren per m² en behoud van een economisch model. ZLTO Agrarisch West geeft aan dat tijdens de afgelopen commissievergaderingen door het college is aangegeven dat eerst naar de juiste juridische basis gezocht moet worden alvorens kan worden overgegaan tot een wijziging van de regelgeving. Daarnaast is volgens ZLTO Agrarisch West tijdens de commissievergadering van 16 mei 2025 door verschillende fracties aangegeven dat voor bedrijven die nu direct willen starten er mogelijkheden zouden zijn om (vooruitlopend op de behandeling van de actualisatie omgevingsverordening 2026) toch al aan de slag te gaan. <u>Toekomst</u> ZLTO Agrarisch West merkt op dat het aantal bedrijven in de pluimveector de afgelopen decennia binnen provincie Zeeland sterk is afgenomen. Uit navraag bij provincie bleek dat er nog 10-12 bedrijven in heel Zeeland aanwezig zijn. Binnen de Afdeling Agrarisch West zijn er vijf vleeskuikenbedrijven. ZLTO Agrarisch West merkt op dat van deze vijf bedrijven er nu al drie hebben aangegeven direct van start te willen gaan met de realisatie van extra ruimte voor leefoppervlak. Dit om een goede positie met het Beter Leven Keurmerk te kunnen behouden en het bedrijf te kunnen verduurzamen. De andere twee bedrijven volgen de ontwikkeling op de voet. <u>Verzoek</u> Gezien de concrete behoefte en wens verzoekt ZLTO Agrarisch West om specifiek voor bedrijven met een Beter Leven Keurmerk 1-Ster extra bedrijfsvloeroppervlak toe te staan. Hierdoor mogen niet meer dieren gehouden worden op het bedrijf, maar kan een ondernemer wel zijn vergund aantal dieren blijven huisvesten. ZLTO Agrarisch West geeft aan dat in het geval de provincie bovenstaand verzoek (nog) niet kan inwilligen, de provincie verzocht wordt om voor de bedrijven die direct van start willen gaan, maatwerk te bieden zoals is aangegeven door verschillende partijen in de commissie van 16 mei 2025.	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het onderwerp is wel opgenomen op de B-lijst van de Actualisatie Agenda 2025. ZLTO Agrarisch West vraagt om ruimere mogelijkheden voor huisvesting van vleeskuikens <i>vanwege verbetering van dierenwelzijn</i>. Bij het 1-Ster-beter-leven keurmerk (BLK) wordt een eis gesteld van <u>maximaal</u> 12 kuikens/m². Daarnaast geldt de eis van een <u>maximaal</u> gewicht van 25 kg/m². Wij hebben begrepen dat deze bedrijven in het verleden vanuit de gemeente milieutoestemmingen kregen voor een maximum aantal dieren op bedrijfsniveau. Dit resulteerde in een dierbezetting van meer dan 20 (oplopend tot 25) kuikens/m². Bij de overstap naar het BLK krijgen de bedrijven volgens de omgevingsverordening toestemming een groter bedrijfsvloeroppervlak aan te leggen. Dit omdat het maximaal gewicht bij reguliere bedrijfsvoering van 42 kg/m² (hoogst mogelijke ontheffing in het Besluit Houders van Dieren) daalt naar 25 kg/m² (BLK) = factor 1.68. Momenteel is de trend in de bedrijfsvoering om de vleeskuikens zwaarder af te mesten. Hierdoor kunnen nog maar ongeveer 9 kuikens/m² gehouden worden om onder het gewichtsplafond van 25 kg/m² (BLK) te blijven. Daarmee blijven deze bedrijven ook verder onder het maximum aantal dieren uit de milieutoestemming. In het verleden, nog niet onder het BLK, was de praktijk vaak dat men ook niet het maximum uit de milieutoestemming kon halen omdat men toen te maken had met het gewichtsplafond van 42 kg/m² uit het Besluit Houders van Dieren. Dit geldt ook nog voor de vleeskuikenhouderijen die nu nog niet onder het BLK werken. Het verzoek om extra ruimte betekent in dit geval niet meer ruimte voor hetzelfde totaal aantal kuikens, maar meer ruimte voor meer kuikens. Per m² houden de kuikens dezelfde ruimte. Daarmee is geen sprake van verbetering van dierenwelzijn. Bij de aanpassing van een regel in de omgevingsverordening moet kunnen worden beargumenteerd dat het voorstel een effectieve, efficiënte en evenredige reactie	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

			is op het maatschappelijke probleem dat de aanleiding is voor die regel. In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.34 Intensieve veehouderij wordt toegelicht dat de provincie al jaren een stringent vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij voert. De provinciale belangen voor het stellen van regels omtrent het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij zijn gelegen in het streven naar het behoud van landschappelijke waarden (in verband daarmee o.a. het tegengaan van grote industrieel aandoende bedrijven), het tegengaan van stankhinder, behoud van een goed toeristisch product ('het toeristisch product Zeeland'), het bevorderen van recreatief medegebruik van het landelijk gebied en het bevorderen van een vitale, grondgebonden landbouw als belangrijke 'drager' van het landelijk gebied. Zoals hierboven aangegeven kunnen ook vleeskuiken-bedrijven zonder BLK niet het maximaal aantal dieren uit de milieutoestemming houden. Extra vloeroppervlak voor BLK toestaan, zou betekenen dat ook bedrijven zonder BLK evenredig zouden moeten kunnen vergroten. Dit geldt overigens ook voor bijvoorbeeld varkenshouderijen met en zonder BLK. Maatwerk tot vergroting van een intensieve veehouderij is nog niet aan de orde. Het beleid van de Provincie Zeeland met betrekking tot veehouderij is gericht op grondgebondenheid. Grondgebonden veehouderij past goed bij de gedachte achter volhoudbare landbouw. Bedrijven die over voldoende gronden beschikken om het merendeel van het veevoer zelf te telen dat nodig is om de dieren te kunnen voeren, kunnen als grondgebonden worden aangemerkt. Ontwikkeling van een veehouderij-tak is daar mogelijk. Het is daarom mogelijk om te onderzoeken of de bedrijven waarvoor nu maatwerk wordt gevraagd, zouden kunnen omschakelen naar een pluimveehouderij op basis van een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering. Opgemerkt kan worden dat in 2023 door de Agrarische Adviescommissie Zeeland een positief advies is uitgebracht bij het verzoek tot omschakelen van een intensieve vleeskuikenhouderij (neventak bij akkerbouwbedrijf) naar een grondgebonden vleeskuikenhouderij.	
--	--	--	--	--

			In het geval dat maatwerk toegepast zou worden, vormt momenteel de problematiek rond stikstof, PAS-melders, etc. nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt.	
--	--	--	---	--

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
25. Indiener 25	Ganzenrustgebieden Indiener merkt op dat de provincie Zeeland een zorgplicht draagt voor het behoud van natuurwaarden op grond van de Omgevingswet en de Wet natuurbescherming. Daaronder vallen volgens indiener ook de populaties van beschermde ganzensoorten, zoals de grauwe gans, kolkans en brandgans. De in het ontwerp opgenomen aanscherpingen - waaronder het verbod op afschot in de ganzenrustgebieden van 1 november tot 1 april en het laten vervallen van de generieke schadebestrijdingsartikelen - vormen een belangrijke verbetering. Indiener juicht dit toe en verzoekt om deze lijn vast te houden en, waar mogelijk, verder te versterken. <u>Landbouwpraktijk en gewaskeuze</u> Indiener geeft aan dat de ervaren schade door ganzen nauw verband houdt met landbouwpraktijken, met name de keuze voor gewassen die zeer aantrekkelijk zijn voor ganzen, zoals jonge graslanden en winter tarwe. In een evenwichtige belangenafweging zou volgens indiener daarom het uitgangspunt moeten zijn dat eerst wordt ingezet op preventieve maatregelen en een bewustere gewaskeuze om vraatschade te beperken. Pas als deze mogelijkheden onvoldoende soelaas bieden, kan gedacht worden aan aanvullende beheersmaatregelen, zoals nestbeheer of verjaging. Indiener merkt op dat dit naadloos aansluit bij het uitgangspunt van de Omgevingswet: voorkomen gaat boven bestrijden. <u>Aanbevelingen voor verdere uitwerking</u> Voor de verdere uitwerking van het faunabeheerplan en de toepassing van de verordening vraagt indiener nadrukkelijk om: • de provinciale zorgplicht expliciet als toetsingskader te hanteren bij alle maatregelen; • agrariërs en grondgebruikers te stimuleren tot een gewaskeuze en preventieve maatregelen die ganzen minder aantrekken; • de mogelijkheden voor nestbeheer en verjaging alleen in te zetten indien aantoonbaar is dat preventieve maatregelen onvoldoende effectief zijn gebleken. Indiener verzoekt het beleid zodanig te richten dat de bescherming van ganzen en hun rustgebieden centraal staat. Schade door ganzen dient volgens indiener allereerst te worden aangepakt via landbouwkundige keuzes en preventieve middelen. Dit sluit aan bij de wettelijke zorgplicht van de provincie en draagt bij aan een duurzaam evenwicht tussen natuur en landbouw	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van indiener nummer 21, onderdeel 'Beleid en regels over ganzen'.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
26. Indiener 26	Ganzenbeheer Indiener geeft aan bezwaren te hebben tegen de voorgestelde wijzigingen die ruimte geven voor verruiming van het ganzenbeheer, in het bijzonder de ruivangsten. Indiener geeft aan dat ganzen vangen veel onrust veroorzaakt in kwetsbare natuurgebieden. Het gebruik van voertuigen en boten jaagt vogels op, waardoor nesten en jongen verloren gaan. Daarnaast merkt indiener op dat de plannen in strijd zijn met de zorgplicht van de provincie en met de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarnaast is er onvoldoende onafhankelijk onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de natuur. Indiener merkt op dat er, in plaats van meer vangacties, alternatieven zijn die wel werken en de natuur sparen. Indiener benoemt de volgende oplossingen: - Aanpassen van gewassen zodat schade op landbouwpercelen beperkt blijft. - Het aanwijzen van rustgebieden waar ganzen ongestoord kunnen verblijven. - Het gebruik van drones, lasers en andere moderne verjagingsmethoden. Andere provincies laten zien dat dit goed werkt. Tot slot verzoekt indiener om in de Omgevingsverordening geen ruimte te maken voor uitbreiding van de ruivangsten, maar om te kiezen voor diervriendelijke en duurzame alternatieven.	Omgevingsverordening Zeeland	De wijziging in de omgevingsverordening ziet niet toe op verruiming van het ganzenbeheer of de ruivangsten. Voor een verdere inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van indieners nummer 17 en nummer 21, onderdeel "Beleid en regels over ganzen".	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
27. Gemeente Borsele	Wonen in het buitengebied en actualisatie drie regelingen Gemeente Borsele verwijst naar de voorgenomen nieuwe ruimte-voor-ruimte regeling voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied in artikel 5.47 van de (ontwerp) Omgevingsverordening Zeeland. <u>Artikel 5.47 lid 1 onder d</u> Gemeente Borsele geeft aan goede ervaringen te hebben met de huidige regeling en kan zich dan ook niet vinden in de strengere eisen voor wat betreft de locatiebepaling en de minimale sloopverplichtingen. Deze eisen maken de regeling volgens gemeente Borsele lastiger uitvoerbaar/toepasbaar en maken dat minder vaak van de regeling gebruik gemaakt kan worden. Gemeente Borsele merkt op dat het niet uitgesloten is dat de regeling daarmee zijn doel, de kwaliteit van het landelijk gebied te versterken door het saneren van ongewenste of in onbruik geraakte bedrijfsbebouwing, voorbijschiet. Om een impuls te geven aan de ruimtelijke kwaliteit staat gemeente Borsele volledig achter het standpunt dat sloop gecombineerd moet worden met zorgvuldige nieuwbouw op passende locaties. Waar gemeente Borsele zich niet in kan vinden is dat de passende locaties zich beperken tot de opsomming in artikel 5.47, lid 1 onder d. Gemeente Borsele merkt op dat zij, onder de huidige regeling al een aantal solitair gelegen 'pareltjes' heeft kunnen toevoegen, passend bij het karakter van het buitengebied van de gemeente. Ook het ophogen van de sloopverplichting van minimaal 500 m² naar minimaal 850 m² schuur, of van minimaal 0,5 ha glas naar minimaal 0,85 ha glas of andere bebouwing van een vergelijkbare grootte kan volgens gemeente Borsele met zich meebrengen dat minder vaak gebruik gemaakt kan/zal worden van de regeling. Een aanzienlijk deel van (voormalige) agrarische schuren/bedrijfsgebouwen op een agrarisch bouwvlak in het buitengebied kent een oppervlakte kleiner dan 850 m². Vasthouden aan een sloopverplichting van minimaal 850 m² brengt volgens gemeente Borsele met zich mee dat deze in onbruik geraakte bedrijfsbebouwing niet ingezet kan worden/ontoereikend is voor een 'compensatiewoning'. Met als gevolg dat deze in onbruik geraakte bebouwing niet gesaneerd wordt en daarmee een (verdere) verpaupering in de hand werkt. Gemeente Borsele adviseert/verzoekt dan ook om de huidige minimale sloopverplichting te handhaven in het provinciaal beleid. Het vasthouden aan de huidige minimale sloopverplichting ontnemt gemeenten die een hogere minimale slooppervlakte willen hanteren in hun omgevingsplan hiertoe niet de mogelijkheid. <u>Artikel 5.47 lid 3</u> Daarbij geeft gemeente Borsele aan dat, door vast te houden aan de huidige minimale sloopverplichting, het vervolgens niet meer nodig is om artikel 5.47 lid 3 op te nemen; een vangnet voor als de aangescherpte minimale sloopverplichting toch niet uitvoerbaar blijkt te zijn. Uit het opnemen van dit lid/een dergelijk vangnet kan volgens gemeente Borsele nu al geconcludeerd worden dat er bij de Provincie weinig vertrouwen is in de hoofdregel van dit artikel: slopen volgens de norm van het tweede lid en maximaal drie woningen. Daarnaast brengt lid 3 een aanzienlijke extra werklast mee, zowel voor initiatiefnemer, de Provincie als voor de gemeenten. Dit lijkt gemeente Borsele niet passend in de geest van de Omgevingswet.	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Artikel 5.47 lid 1 onder d</u> De door ons voorgestelde wijzigingen zijn grotendeels conform het advies van Rho Adviseurs, namelijk dat compensatiewoningen in het kader van de ruimte-voor-ruimte regeling zowel op de slooplocatie als aansluitend aan stedelijke gebied en in of aan bebouwingslinten toegestaan worden. Dit is een verruiming ten opzichte van de huidige situatie waarbij alleen op het bouwvlak compensatiewoningen mochten worden toegevoegd. Met deze verruiming verwachten wij dat we voldoende mogelijkheden bieden om de compensatiewoningen te benutten om de sloop van de ongewenste bebouwing te kunnen bekostigen en voorkomen we ongewenste verstening van het landelijk gebied. <u>Verder wordt verwezen naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2.</u> <u>Artikel 5.47 lid 3</u> Op basis van de doorrekeningen die gedaan zijn in het kader van de "Beleidsvaluatie kleinschalige woningbouwlocaties in het landelijk gebied" en de minimale sloopverplichtingnormen van andere vergelijkbare provincies verwachten niet dat van dit vangnet vaak gebruik gemaakt kan worden. Toch hebben we lid 3 opgenomen om in uitzonderlijke gevallen toch een uitwijkmogelijkheid te hebben waarmee we voor de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied gewenste projecten mogelijk kunnen maken.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	Kansen voor lokale bedrijventerreinen' en 'Regionale bedrijventerreinenprogramma's Gemeente Borsele merkt op verheugd te lezen dat er, met de voorgestelde wijzigingen in artikel 5.1 Bedrijven in de omgevingsverordening, aandacht is voor het belang van voldoende aanbod van bedrijfskavels in de provincie Zeeland. Gemeente Borsele ziet de mogelijkheid voor het aanwijzen van een kleinschalig-plus bedrijventerrein dan ook als een gewenste ontwikkeling. Daarnaast acht gemeente Borsele de bedrijventerreinenprogramma's, waar ook aandacht voor is in de verordening, bouwstenen voor een (nog te ontwikkelen) provinciale economische visie en andersom, de visie als bouwsteen voor de gevraagde actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering. Zorgen voor eenduidigheid in deze programma's vindt gemeente Borsele dan ook een goede ontwikkeling. Daarnaast wijst de gemeente Borsele in haar zienswijze op de volgende aandachtspunten: 1. In artikel 5.1, lid 7 onder b wordt een opsomming van onderwerpen gegeven die in ieder geval terug moeten komen in de regionale bedrijventerreinenprogramma's. Deze opsomming is volgens gemeente Borsele niet compleet c.q. niet in overeenstemming met de toelichting hierop. In de toelichting (pagina 72) worden twee onderwerpen toegevoegd ten opzichte van het gestelde in artikel 5.1, lid 7 onder b: afspraken over de economische ambitie en inzet op de bestaande bedrijventerreinvoorraad (verduurzaming, herstructurering en beter benutten). Gemeente Borsele vindt dit wezenlijke onderwerpen voor een bedrijventerreinenprogramma. Daarnaast vindt gemeente Borsele dat deze ook opgenomen moeten worden in de opsomming van artikel 5.1, lid 7 onder b, zodat duidelijk is dat deze onderwerpen verplicht terug moeten komen in de bedrijventerreinprogramma's 2. In artikel 5.1, lid 8 staat dat een omgevingsplan alleen een bedrijventerreinontwikkeling toelaat als deze is opgenomen in de regionale programmering. Ter verduidelijking ziet gemeente Borsele hier graag opgemerkt dat dit alleen gaat om de uitbreidingen van een kleinschalig-plus bedrijventerreinen en een grootschalig bedrijventerrein. Volgens gemeente Borsele valt het onder de bevoegdheid van een individuele gemeente om gebruik te maken van de kleinschalige beperkte afronding. Deze kleinschalige afrondingen hoeven dan ook niet, ook niet met terugwerkende kracht, terug te komen in de regionale bedrijventerreinprogrammering. 3. In artikel 5.1, lid 9 is opgenomen dat er vooruitlopend op de actualisatie van de bedrijventerreinprogrammering toch al een beperkte uitbreiding van een kleinschalig bedrijventerrein, dat geen onderdeel is van de regionale bedrijventerreinenprogramma's, mogelijk is mits regiogemeenten hun zienswijze hebben gegeven en gedeputeerde staten instemmen met de ontwikkeling. Gemeente Borsele merkt op dat dit hetgeen bevestigt dat hierboven onder punt 2. is gemeld en dat lid 9 doelt op een uitbreiding van een kleinschalig-plus bedrijventerrein. Dit moet volgens gemeente Borsele dan ook als zodanig beschreven worden. 4. In artikel 5, lid 10 is opgenomen dat een bedrijventerreinprogrammering tweejaarlijks geactualiseerd moet worden. In de toelichting op dit artikel (pagina 71) staat echter dat de bedrijventerreinprogrammering jaarlijks geactualiseerd moet worden. Gemeente Borsele merkt op dat de termijn, genoemd in het artikel en de in toelichting op dit artikel gehanteerde termijn, uniform gemaakt moet worden. Gemeente Borsele verzoekt om hiervoor een tweejaarlijks termijn aan te houden, dit vanwege de arbeid die ligt in het goed actualiseren van de programmering. 5. Op pagina 83 van de Zeeuwse Omgevingsvisie wordt ook ingegaan op de bedrijventerreinprogrammeringen van de afzonderlijke regio's. In de betreffende alinea staat dat de programmeringen regelmatig geactualiseerd moeten worden. Gemeente Borsele stelt voor om, in overeenstemming met de verordening (zie het gestelde hieromtrent onder punt 4), ook hier concreet de tweejaarlijkse termijn op te nemen in plaats van het woord	Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdelen "Artikel 5.1 Bedrijven" en "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'".	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de zienswijze van gemeente Kapelle, onderdelen "Artikel 5.1 Bedrijven" en "Deel B, paragraaf 19.2, onder 'Bedrijventerreinen'".
--	---	---	--	--

	'regelmatig'. Eerder in de alinea wordt ook concreet genoemd dat de provinciale prognose iedere vier jaar wordt opgesteld.			
	Begrenzing binnen en buiten stedelijk gebied Gemeente Borsele verwijst naar de GeoViewer van de Provincie Zeeland waarin de begrenzing van het stedelijk gebied in Zeeland is opgenomen. Gemeente Borsele geeft aan dat voor de begrenzing van dit stedelijk gebied ervoor is gekozen om de begrenzing te trekken langs onherroepelijke bestemmingen voor wonen, maatschappelijke functies, bedrijven, detailhandel en horeca. Gemeente Borsele merkt op dat, vooruitlopend op de omgevingsplannen Colenshoek III in 's-Heer Abtskerke en Tolhoek II in Oudelande een zogenoemd BOPA-procedure is gevoerd voor de realisatie van flexwoningen. De vergunningen voor deze flexwoningen zijn onherroepelijk en de woningen, zowel in Colenshoek III als in Tolhoek II, zijn inmiddels ook al gerealiseerd. Gemeente Borsele is van mening dat deze onherroepelijke omgevingsvergunningen wel opgenomen moeten worden in de GeoViewer als zijnde stedelijk gebied.		Beide locaties, Colenshoek III en Tolhoek II worden opgenomen in de begrenzing stedelijk gebied.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In de kaart "Begrenzing stedelijk gebied" in de GeoViewer zal Colenshoek III en Tolhoek II worden toegevoegd.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
28. Indiener 28	Artikel 5.27 Kleinschalig kamperen Indiener geeft aan dat de bepaling om een actief agrarisch bedrijf te hebben in combinatie met een minicamping, wat indiener betreft, niet reëel is. Indiener geeft aan sinds 2006 een minicamping te runnen en dat er in die tijd géén eis was om ook een agrarisch-bedrijf te hebben om een minicamping te exploiteren. Indiener heeft destijds, op aangeven van de gemeente Sluis, zelfs een stuk landbouwgrond (eigendom van indiener) aan de minicamping toegevoegd om toentertijd uit te mogen breiden naar 25 eenheden. Indiener geeft aan graag verder te willen groeien naar 35 eenheden.	Omgevingsverordening Zeeland	Naar aanleiding van bespreking in de Commissie Ruimte op 21 november 2025 wordt de eerder voorgestelde wijziging niet doorgevoerd. Verwezen wordt naar paragraaf 2.1.1. Kleinschalig kamperen .	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
29. Stichting Duinbehoud	Begrip 'eigen inwoners' De Stichting Duinbehoud stelt dat in de Omgevingsvisie, onderdeel A, Recreatie en Toerisme 20.2 Huidige situatie, twee begrippen worden verduidelijkt. Allereerst wordt voorgesteld om "eigen inwoners" expliciet te vervangen door "Zeeuwen" of "Nederlanders". Het is onduidelijk welke groep met "eigen inwoners" wordt bedoeld; zijn dat Nederlanders of Zeeuwen?	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Er zat een fout in de duiding van het aantal overnachtingen.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Tekst wordt als volgt gewijzigd: "Bijna 10% van de totale werkgelegenheid in Zeeland houdt verband met deze sector (17.950banen). Het aantal overnachtingen ligt jaarlijks rond 21,7 miljoen (2023) . Naast 12,5 miljoen dagbezoeken van voornamelijk Duitsers en Belgen, ondernemen Zeeuwen en andere Nederlanders respectievelijk 43,5 miljoen en 15,5 miljoen vrijetijdsactiviteiten. Deze verblijfs- en dagtoeristen geven in totaal jaarlijks rond de € 3miljard uit. Geld dat niet alleen besteed wordt aan logies en horeca, maar ook binnen sectoren als (detail)handel, vervoer en zakelijke dienstverlening. De vrijetijdssector is daarmee aanjager én stabiele basis voor een goede leefbaarheid en een hoog voorzieningenniveau. Zo heeft Zeeland ten opzichte van andere provincies veel horeca, winkels en supermarkten. Mede hierdoor heeft Zeeland een aantrekkelijk vestigingsklimaat."
	Begrip 'dagactiviteiten' De Stichting Duinbehoud stelt dat in de Omgevingsvisie, onderdeel A, Recreatie en Toerisme 20.2 Huidige situatie, twee begrippen worden verduidelijkt. Ten tweede gaat het om "dagactiviteiten". Het voorstel van de stichting is om hier "recreatieve dagactiviteiten" van te maken. Het is onduidelijk wat bedoeld wordt met "dagactiviteiten". Dat kunnen ook ander dan recreatieve dagactiviteiten zijn, bijv. Een fietsritje naar de supermarkt.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Vrijetijdsactiviteiten zijn alle recreatieve activiteiten die mensen ondernemen ter ontspanning en amusement, zoals zwemmen, surfen, zonnebaden aan de kust, fietsen, musea bezoeken of wandelen. Het HZ Kenniscentrum Kusttoerisme (KCKT) onderzoekt dergelijke activiteiten in Zeeland, waarbij het zich richt op het in beeld brengen van gastengedrag, het meten van toerisme en	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar deze zienswijze, onderdeel "Begrip 'eigen inwoners'"

			het vertalen van kennis naar bruikbare inzichten voor de toeristische sector.	
	Aantal van 71 miljoen De Stichting Duinbehoud geeft aan dat het onduidelijk is waar totaal aantal van 71 miljoen dagactiviteiten van "eigen inwoners" op gebaseerd is.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Zie gewijzigde tekst in vorig antwoord. Er zat een fout in de duiding van het aantal overnachtingen. De 71 miljoen vrijetijdsactiviteiten zijn nu opgesplitst naar bezoekersgroepen. Het aantal vrijetijdsbezoeken van de Zeeuwen daarvan bedraagt 43,5 miljoen. Deze cijfers komen uit de database van het Kenniscentrum Kusttoerisme, de kerncijfers.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar deze zienswijze, onderdeel "Begrip "eigen inwoners""

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
30. E-Connection	Zon bij windparken Zon wordt in de Zeeuwse Omgevingsvisie vooral voorzien op daken en beperkt op nader omschreven mogelijkheden op de grond. E-Connection verzoekt om als wenselijke locatie zon bij windparken te benoemen, omdat de combinatie zon en wind duidelijke voordelen biedt waar het gaat om gebruik en capaciteit van het net. Zon en wind vullen elkaar aan.	Zeeuwse Omgevingsvisie	In de Zeeuwse Omgevingsvisie staat omschreven dat opwek van zonne-energie primair in stedelijk gebied plaatsvindt, bijvoorbeeld via zonnepanelen op daken. Buiten stedelijk gebied is opwek ook mogelijk, maar dan op specifiek benoemde locaties. Met de instructieregels vanuit de Omgevingsverordening Zeeland is dat nader ingekaderd voor gemeenten ten behoeve van hun plan-procedures. Bijvoorbeeld door een combinatie met andere functies (stortplaatsen, infrastructuur, waterbassins). Ook een combinatie met een windmolenpark wordt niet uitgesloten.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Energie-opslag (batterijen) bij wind op land projecten E-Connection verzoekt om daarnaast batterijen (energieopslag-systeem) te benoemen bij wind op Land-projecten en bij grotere zonneparken als gewenste aanvulling die daarmee in principe inpasbaar is, via het ja-mits principe. E-Connection stelt dat door windenergie op Land en zon te combineren met batterijen voordelen ontstaan voor de stabiliteit van het net, minder capaciteit op niet nodig is en lokale oplossingen voor bedrijven op woningprojecten zijn.	Zeeuwse Omgevingsvisie	De ontwikkelingen van energie-opslagsystemen als onderdeel van een toekomstig duurzaam energiesysteem gaan snel. Dat vraagt van provinciale en gemeentelijke overheden wellicht een regierol en het treffen van beleidsmaatregelen. Momenteel onderzoeken de Zeeuwse gemeenten en de provincie welke beleidsmaatregelen nodig zijn. Mogelijk dat bij een volgende actualisatie van de Omgevingsvisie en/of Omgevingsverordening deze maatregelen worden verwerkt.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
31. Stedin	Vroegtijdige betrokkenheid besluitvorming Stedin vraagt om bij ruimtelijke en beleidsmatige afwegingen expliciet rekening te houden met de gevolgen voor het energienet. Stedin vraagt om vroegtijdig betrokken te worden bij planvorming, om tijdig te kunnen anticiperen op investeringen en knelpunten. Stedin benadrukt naast reeds betrokkenheid bij de RES, het belang van structurele en integrale afstemming.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Wel verdient de reactie van indiener aandacht. Provinciale Staten van Zeeland heeft recent een Energievisie Zeeland vastgesteld. Hierin is opgenomen dat bij ruimtelijke planprocedures de rol van de netbeheerder nadrukkelijk aanwezig is. In het pMIEK-proces en de periodieke Energieraad is de netbeheerder nadrukkelijk in beeld om inbreng te leveren. Ook werken gemeenten met zogenaamde Omgevings- tafels waar alle belangen van projecten in een vroegtijdig stadium worden behandeld. Energie is daar een onderdeel van en Stedin kan bij deze tafels, indien noodzakelijk, uitgenodigd worden.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Aandachtspunten Stedin somt aandachtspunten op bij plan- en beleidsvorming. Waaronder: - Tijdige afstemming met netbeheerders om investeringen en aansluitingen goed te kunnen realiseren - Samenwerking is nodig om slimme oplossingen effectief in te zetten - Samenwerking met gemeenten en regio's - Netinfrastructuur vraagt om ruimte. Houd bij ruimtelijke afwegingen rekening met technische randvoorwaarden. - Actualisatie van grondbeleid en wetgeving vroegtijdig Stedin in te betrekken. - Bij ontwerp en uitvoering rekening te houden met beheer, veiligheid en onderhoud van Stedins infrastructuur. Samen zoeken naar oplossingen die zowel ecologisch als technisch verantwoord zijn. - Stedin structureel en vroegtijdig te betrekken bij planvorming en uitvoering, zowel lokaal als regionaal. - Samenwerking en transparantie zijn essentieel om strategische keuzes te maken en maatschappelijke kosten te beheersen en te kunnen verantwoorden.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Wel verdient de reactie van indiener aandacht. In het pMIEK-proces en de periodieke Energieraad is de netbeheerder nadrukkelijk betrokken om inbreng te leveren en af te stemmen op ontwikkelingen die relevant zijn voor het nationale, regionale en lokale energienetwerk.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Verzoeken Stedin verzoekt de Provincie om: - Bij het ontwikkelen, ontwerpen, bouwen en beheren van plannen en ambities — met name rondom wonen, werken, bodemdalingsbeleid, klimaatverandering, energietransitie, mobiliteit en groenbeleid — rekening te houden met de randvoorwaarden van de netbeheerder, inclusief kansen en knelpunten. - Thema's en gebiedsontwikkelingen in samenhang en integraal te benaderen, en te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen boven- en ondergronds. Hierbij kunnen koppelkansen worden benut, bijvoorbeeld bij herontwikkeling van gebieden en afstemming met (buur)gemeenten en netbeheerders. - Bij transformatie van gebieden naar wonen en/of gemengd gebruik op locaties van bestaande transportstations of gasoverslag- en distributiestations, rekening te houden met bestemmingen, geluidsgevoelige objecten en (veiligheids)afstanden.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Wel verdient de reactie van indiener aandacht. Provinciale Staten van Zeeland heeft recent een Energievisie Zeeland vastgesteld. Hierin is opgenomen dat bij ruimtelijke planprocedures de rol van de netbeheerder nadrukkelijk aanwezig is. In het pMIEK-proces en de periodieke Energieraad is de netbeheerder nadrukkelijk in beeld om inbreng te leveren. Ook werken gemeenten met zogenaamde Omgevings- tafels waar alle belangen van projecten in een vroegtij-	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	- Bij (her)inrichting van de openbare ruimte zorgvuldig af te stemmen tussen bovengronds en ondergronds gebruik, multifunctioneel gebruik te stimuleren en mogelijke conflicten te voorkomen. - Te helpen bij het vinden van adequate locaties voor stations en tracés, en doorlooptijden voor het aanpassen van bestemmings-en/of omgevingsplannen en vergunningen te minimaliseren. - Het grondbeleid en bijbehorende processen te versnellen, zodat het net tijdig verzwaard en toekomstbestendig ingericht kan worden, met name bij buurt- en wijkaanpakken. - De energietransitie betaalbaar te houden en beschikbare netcapaciteit efficiënt te benutten. Vroegtijdig inzicht in concrete ontwikkelingen helpt ons om gerichte investeringsbeslissingen te nemen en systeemefficiënte keuzes te maken.		dig stadium worden behandeld. Energie is daar een onderdeel van en Stedin kan bij deze tafels, indien noodzakelijk, uitgenodigd worden.	
--	---	--	--	--

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
32. LSNed	Buisleidingenstrook Oesterdam – Vlissingen-oost LSNed geeft aan de wettelijke taak te hebben voor het aanleggen, inrichten, onderhouden en beheren van de buisleidingenstraat die aansluit op de Programma Energie Hoofdstructuur (PEH)-leidingstrook vanaf de Oesterdam naar industriegebied Vlissingen-Oost. Deze PEH-leidingstrook is van belang voor LSNed en de industrie in de provincie Zeeland. LSNed geeft aan dat de PEH-leidingstrook beschermd moet blijven in de huidige (beleids)plannen, zodat toekomstige aanleg van buisleidingen van nationaal belang niet wordt belemmerd. LSNed geeft aan dat, vanuit de Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) de buisleidingenstrook tussen de Oesterdam en Vlissingen-oost een gereserveerde buisleidingenstrook is, welke in de gemeentelijke omgevingsplannen is opgenomen. Verder zijn in de Structuurvisie Buisleidingen indicatieve buisleidingenstroken opgenomen. Deze stroken zijn als indicatief opgenomen, omdat de gewenste route niet voldoende duidelijk was ten tijde van het vaststellen van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Echter, bestaat hierdoor het risico dat voor belemmerende functies voor buisleidingenstroken, zoals woningbouw, eerder ruimte wordt gereserveerd dan voor een buisleidingenstrook. Dit staat in de weg bij de aanleg van een aaneengesloten landelijk netwerk van buisleidingenstroken voor buisleidingen van nationaal belang. Het PEH heeft als doel om de indicatieve tracés om te zetten naar reserveringsgebieden die opgenomen kunnen worden in het Bkl om dit risico te voorkomen. LSNed is van mening dat in hoofdstuk 21 van de omgevingsvisie onvoldoende rekening is gehouden met de beleidsdoelen uit het PEH. Zo bevat het huidige hoofdnetwerk infrastructuur Zeeland niet het reeds aanwezige netwerk van buisleidingentransport en mist de omgevingsvisie reserveringen voor de buisleidingenstroken zoals opgenomen in het PEH. Tevens geeft de omgevingsvisie op dit moment geen aanleiding voor gemeenten om de indicatieve buisleidingstroken als gereserveerde buisleidingstrook op te nemen in het Omgevingsplan. Om het beleid van het PEH te verwezenlijken in de omgevingsplannen, is doorwerking vanuit de omgevingsvisie van belang.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Wel verdient de reactie van indiener aandacht. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei is voornemens om de indicatieve buisleidingenstroken zoals deze opgenomen zijn in het PEH (voorheen structuurvisie buisleidingen) om te zetten in reserveringsgebieden. Hiervoor wordt een wijziging van de Omgevingsregeling voorbereid. Zodra de wijziging in werking is getreden vormen de reserveringen een juridisch-planologisch kader om op gemeentelijk niveau belemmerende ruimtelijke ontwikkelingen te weren. De provinciale Omgevingsvisie vormt dan ook niet het juiste instrumentarium om te sturen en te zorgen voor doorwerking. Daarvoor gelden nationale instrumenten onder de Omgevingswet. Wel kan eventueel bij een volgende actualisatie van de Omgevingsvisie de wijziging van de Omgevingsregeling verwerkt worden, nadat deze is vastgesteld. Dit heeft dan meer de werking van een signaleringsfunctie. Het is aan gemeenten om de juridische kaders vanuit de Omgevingsregeling te vertalen in de Omgevingsplannen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Afstemmen verschillende (beleids)instrumenten LSNed geeft aan dat het belang om verschillende instrumenten op elkaar af te stemmen, is gecodificeerd in artikel 2.2 Omgevingswet (Ow). LSNed stelt dat de provincie de wettelijke verantwoordelijkheid heeft om de Omgevingsvisie in voldoende mate af te stemmen op het PEH. Dit betekent volgens LSNed onder meer dat de Omgevingsvisie moet zijn gebaseerd op het beleid uit het PEH. Het afstemmen van de Omgevingsvisie met het beleid zoals opgenomen in het PEH voorkomt dat het besluit tot vaststellen van de Omgevingsvisie onzorgvuldig is voorbereid. LSNed geeft aan dat het van belang is om de bestaande gereserveerde ruimte voor buisleidingen in de provincie Zeeland vast te leggen in de beleidsdocumenten van de provincie Zeeland. Het is aan het bevoegd gezag om een afweging te maken van alle belangen en daarbij beleidsmatige keuzen die gemaakt moeten worden die bijdragen aan de fysieke leefomgeving. LSNed stelt dat nu de provincie Zeeland besluit om een actuele Omgevingsvisie vast te stellen, het getuigt van goed bestuur om een Omgevingsvisie vast te stellen overeenkomstig het PEH. Het verankeren van de reservering van de buisleidingenstroken in de omgevingsvisie is in lijn met het landelijk beleid (PEH) en draagt bij aan een toekomstbestendig beleid voor de provincie Zeeland. De omgevingsvisie is een beleidsdocument waarin beleidskeuzes staan voor de lange termijn. De visie heeft betrekking op alle terreinen van de fysieke leefomgeving en heeft tot doel een samenhangend	Zeeuwse Omgevingsvisie	De provincie heeft beleidsvrijheid om voor haar grondgebied een Omgevingsvisie vast te stellen met Provinciale ambities. Afstemming met (inter)nationaal beleid is wenselijk, maar niet verplicht. Beleidsmatig kan in de visie rekening worden gehouden met het PEH. Indien er sprake is van juridische doorwerking vanuit het Rijk dan gebeurt dat op lokaal niveau met verankering in het gemeentelijk omgevingsplan (subsidiariteitsbeginsel artikel 2.3 lid 1 Omgevingswet). Het door vertalen van het PEH is wat ons betreft dan ook een verantwoordelijkheid van gemeenten die relevante aspecten moeten opnemen in hun omgevingsplannen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	beleidsmatige basis te vormen. Op basis hiervan getuigt het van goed bestuur om ruimte in de provincie Zeeland te reserveren voor de indicatieve buisleidingenstroken op basis van het PEH. LSNed verzoekt de provincie Zeeland om het beleid afkomstig uit het PEH en de ruimtelijke reserveringen voor buisleidingenstroken uit het PEH over te nemen en te integreren in de Omgevingsvisie van de provincie Zeeland, zodat het provinciale beleid en regels over opslag, opwekking en transport van energie zijn afgestemd op het beleid uit het PEH. Tevens verzoekt LSNed de provincie Zeeland om de indicatieve buisleidingenstroken, afkomstig uit de Structuurvisie Buisleidingen 2012 — 2035 en opgenomen in het PEH op te nemen als reservering voor buisleidingenstroken, zodat het risico op belemmerende functies en een onderbroken tracé voor buisleidingen van nationaal belang wordt verminderd.			
--	--	--	--	--

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
33. Kaan TSF B.V.	Buisleidingen Kaan TSF B.V. geeft aan de belangen en aandachtspunten van partijen onder de aandacht te brengen. Het gaat hier om Dow Benelux, Total Opslag en Pijpleidingennetwerk en EP NL ZBEL. Kaan TSF B.V. geeft aan dat de partijen die zij vertegenwoordigd verbaast zijn dat de kaart in de Omgevingsvisie niet geactualiseerd is. Temeer omdat het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) inmiddels is vastgesteld, de buisleidingen van Partijen al tientallen jaren geregistreerd zijn in de daarvoor bestemde registers. Kaan TSF B.V. geeft aan dat de buisleiding cruciale assets zijn voor partijen die zij vertegenwoordigen en geeft aan dat door het ontbreken hiervan er de indruk kan ontstaan dat er ruimtelijk gezien andere keuzes gemaakt kunnen worden. Kaan TSF B.V. verzoekt namens de partijen die zij vertegenwoordigen daarom om haar buisleidingen met deze actualisatieslag op te nemen op de kaart, helderheid te verschaffen dat deze buisleidingstroken bescherming genieten en dat het provinciale beleid zich conformeert aan het landelijk beleid.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Wel is de opmerking van indiener is terecht. De kaart in paragraaf 21.2 is verouderd en dient geactualiseerd te worden. Dit geldt ook voor tekstonderdelen in deze paragraaf. De teksten zijn echter beschrijvend van aard en hebben geen juridische status. Daarmee ontbreekt de noodzaak om naar aanleiding van de zienswijze de Omgevingsvisie dit jaar aan te passen. De kaart en de teksten zullen in de volgende actualisatieronde worden aangepast naar de huidige situatie. De juridisch-planologische bescherming van buisleidingen is geregeld in de Omgevingsregeling en in de gemeentelijke omgevingsplannen. Het provinciaal ruimtelijke beleid conformeert zich aan de landelijke wet- en regelgeving.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
34. Gemeente Veere	Begripsbepalingen <u>Artikel 5.26 – Centrale bedrijfsmatige exploitatie</u> Gemeente Veere geeft aan dat de verwijzing in dit artikel naar het begrip 'centrale bedrijfsmatige exploitatie' niet naar de juiste definitie linkt, maar naar de begripsbepaling van 'bedrijf'. Gemeente Veere verzoekt dit te corrigeren. <u>Begrip 'neventak'</u> Volgens gemeente Veere mist de huidige definitie in het ontwerp een essentieel onderdeel van wat een neventak inhoudt. Het begrip gaat nu uitsluitend in op economische aspecten (omvang, arbeidsinzet, inkomsten). Gemeente Veere mist hierin het ruimtelijke element, namelijk het feit dat ook de ruimtelijke uitstraling van belang kan zijn om te bepalen of er sprake is van een neventak. Een 'neventak' kan volgens gemeente Veere bijvoorbeeld qua arbeidsinzet en inkomsten klein zijn, maar qua ruimtelijke uitstraling zich enorm manifesteren in de fysieke leefomgeving, veel verkeer aantrekken of voor veel geluidsoverlast zorgen. De bebouwing van de neventak kan qua schaal of bebouwing ook groter zijn dan de hoofdtak, waardoor er volgens gemeente Veere geen sprake meer is van ondergeschiktheid. Gemeente Veere stelt voor 'neventak' te definiëren als: "Bedrijfsonderdeel (van een agrarisch bedrijf) dat qua aard, omvang en ruimtelijke uitstraling en gelet op de inkomsten die daaruit redelijkerwijs kunnen worden verworven niet als hoofdtak kan worden aangemerkt." Hiermee wordt volgens gemeente Veere ook de ruimtelijke impact meegenomen.	Omgevingsverordening Zeeland	De verwijzing naar het begrip in Bijlage I klopt inderdaad niet. Wij zullen dit technisch aanpassen zodat wordt verwezen naar de juiste begripsbepaling. <u>Begrip 'neventak'</u> Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het begrip neventak is al opgenomen in Bijlage I Begrippen bij de Omgevingsverordening Zeeland. Bij twijfel of in een concreet geval sprake is van een neventak kan advies worden ingewonnen bij de Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ).	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. De verwijzing naar de juiste begripsbepaling wordt aangepast.
	Huisvesting tijdelijke werknemers <u>Artikel 5.19, sub c</u> In art. 5.19 staan instructieregels over huisvesting van tijdelijke werknemers. Volgens dit artikel moet huisvesting van tijdelijke werknemers buiten of niet grenzend aan stedelijk gebied voldoen aan de voorwaarden voor een Nieuwe Economische Drager (NED). Gemeente Veere ziet graag mogelijkheden om deze huisvesting ook op recreatieterreinen toe te staan, die zijn vaak niet binnen of aangrenzend aan stedelijk gebied gelegen. Gemeente Veere vraagt of onderzocht kan worden of dit, zonder koppeling aan NED-regels, mogelijk kan worden gemaakt.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Mogelijkheden voor huisvesting van tijdelijke werknemers op recreatieterreinen kunnen strijdig zijn met artikel 5.25 waarin permanent wonen op verblijfsrecreatieterreinen wordt verboden.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Sloop en functieverandering <u>Artikel 5.46, lid 3 onder b</u> Gemeente Veere merkt op dat volgens dit artikel alle niet-waardevolle én in onbruik geraakte bebouwing moet worden gesloopt. Gemeente Veere verwijst naar een situatie van de aanwezigheid van een zomerwoning (recreatief nachtverblijf in een bijbehorend bouwwerk) op een perceel van een rijksmonumentale boerderij. Gemeente Veere vraagt of dit ook betekent dat een zomerwoning bij een rijksmonumentale boerderij, die wel in gebruik maar niet-waardevol is, verplicht zou moeten worden opgegeven? Gemeente Veere vraagt verduidelijking of dit de bedoeling is.	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Artikel 5.46, lid 3 onder b</u> Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijze van Erfgoed Zeeland, onderdeel "Wonen in het buitengebied – drie regelingen". Net als de zienswijze van Erfgoed Zeeland geeft de zienswijze van de gemeente Veere aanleiding om in artikel 5.46 lid 3 en de artikelsgewijze toelichting bij dit artikel de tekst 'niet-waardevolle' te vervangen door 'ongewenste'. Op deze manier worden situaties zoals bij het voorbeeld van de rijksmonumentale boerderij met de sloop van een niet-waardevolle (maar niet ongewenste) zomerwoning voorkomen.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de zienswijze van Erfgoed Zeeland, onderdeel "Wonen in het buitengebied – drie regelingen".

<u>Artikel 5.47, lid 1 onder a</u> Hier wordt gesproken over “ongewenste bebouwing”, de gemeente Veere vindt het onduidelijk wat hieronder wordt verstaan en wie dit bepaalt. De gemeente Veere verzoekt om verduidelijking. <u>Artikel 5.47, lid 2</u> Dit artikel vereist dat ten minste 850 m² aan schuur moet worden gesloopt om de realisatie van een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie te compenseren. In de gemeente Veere zijn veel schuren met een kleinere oppervlakte. Gemeente Veere vraagt zich af of dit mag worden bereikt door meerdere kleinere schuren bij elkaar op te tellen? Daarnaast vraagt de gemeente Veere waarom dit oppervlak is verhoogd van 500 m² naar 850 m², dit sluit in de gemeente Veere veel situaties uit. <u>Artikel 5.47, lid 3</u> Gemeente Veere verwijst naar lid 3 waarin gesproken wordt over een onafhankelijk financieel rapport en stelt daarbij de volgende vragen: - Is het de bedoeling dat de gemeente dit rapport laat opstellen? - Wanneer is iets ‘niet haalbaar’? - Zou het uitgangspunt niet moeten zijn dat, bij beëindiging van een agrarisch bedrijf, de bedrijfswoning mag blijven en er in ruil voor sloop van alle voormalige bedrijfsgebouwen maximaal twee woningen mogen terugkomen?		<u>Artikel 5.47, lid 1 onder a</u> Met ongewenste bebouwing wordt bedoeld bebouwing die niet langer een functionele of ruimtelijke bijdrage levert aan het landelijk gebied. Het gaat bijvoorbeeld om voormalige agrarische schuren, loodsen of kassen die in onbruik zijn geraakt, vervallen zijn of afbreuk doen aan de landschappelijke kwaliteit. Dergelijke bebouwing kan door omvang, ligging of materiaalgebruik als storend in het landschap worden ervaren. Door deze te verwijderen en te vervangen door een beperkte woningbouwontwikkeling kan de ruimtelijke kwaliteit worden versterkt. Het begrip is daarmee bedoeld om ruimte te bieden aan kwaliteitsverbetering door sanering van storende bebouwing. <u>Artikel 5.47, lid 2</u> Het is inderdaad mogelijk om het sloopoppervlak van meerdere kleine schuren bij elkaar op te tellen om te voldoen aan de minimale sloopverplichtingsnorm. Voor de beantwoording over de reden waarom de norm is verhoogd verwijzen we naar de beantwoording in paragraaf 2.1.2. <u>Artikel 5.47, lid 3</u> • Het ligt voor de hand dat de initiatiefnemer dit rapport laat opstellen. • Iets is niet haalbaar als aangetoond wordt dat de kosten van het ruimte-voor-ruimte project in financiële zin hoger zijn dan de eindwaarde van de compensatiewoningen. • Bij bedrijfsbeëindiging is omzetting van bedrijfswoning naar regulier woning altijd mogelijk. Wij kiezen hierbij niet om in dat geval de limiet te verlagen naar 2 woningen in plaats van drie.	
Duurzame energie <u>Artikel 5.21, lid 2 onder a</u> Gemeente Veere verwijst naar de woorden “op een bouwvlak” en vraagt of dit niet “binnen een bouwvlak” moet zijn. Daarnaast vraagt gemeente Veere of toepassing per geval afzonderlijk moet worden beoordeeld, of dat dit artikel generieke goedkeuring biedt. Voor gemeente Veere blijft het uitgangspunt dat zonnepanelen primair op daken geplaatst worden.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Het betreft hier een redactionele opmerking die niet afdoet aan de inhoud. Zowel ‘op een bouwvlak’ als ‘binnen een bouwvlak’ hebben dezelfde juridische uitwerking. Bij elke planologische procedure die de gemeente start dient het initiatief te voldoen aan de instructieregels van de Omgevingsverordening Zeeland. Het principe van generieke goedkeuring is niet aan de orde. Rekening	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

			dient te worden gehouden per initiatief met de omstandigheden van het geval Zie verder artikelsgewijze toelichting voor zonne-energie: <i>"Primair moet de doelstelling voor zonne-energie worden ingevuld op daken en binnen stedelijk gebied waardoor er sprake is van meervoudig ruimtegebruik. De kwetsbaarheid van het landschap, het tegengaan van verstening en versnippering van het buitengebied spelen hierbij een rol. Opstellingen voor zonne-energie buiten het stedelijk gebied worden beperkt tot de specifiek benoemde locaties. De principes van de zonneladder zijn hierbij leidend. Al deze aspecten worden van provinciaal belang geacht. De regeling heeft geen betrekking op zonne-installaties op daken van gebouwen."</i>	
	Zorglocaties in het buitengebied Gemeente Veere constateert een toenemende vraag naar zorglocaties in het buitengebied (zorginstellingen met maatschappelijke doeleinden). Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de zorgwoningen voor mensen met dementie aan de Poppenkinderenburgseweg 2 in Veere en de Kaasboerweg 4 in Meliskerke, maar ook ander type zorg vraagt steeds meer aandacht. Het gaat hierbij om zowel dagbesteding als eventuele woonlocaties. Gemeente Veere merkt op dat de verordening hiervoor momenteel onvoldoende ruimte biedt, zeker voor nieuwvestiging van dit soort zorglocaties. In de verordening staat wel iets over het gedogen van sociale nevenfuncties naast agrarische bedrijven, maar dit gaat dan weer niet over nieuwvestiging. Volgens gemeente Veere is het ook niet altijd mogelijk om een dergelijke zorginstelling als nevenfunctie naast een agrarisch bedrijf te runnen. Gemeente Veere is benieuwd naar de visie van de provincie hierop en verzoekt de provincie om in de verordening expliciet mogelijkheden op te nemen om dergelijke zorglocaties te realiseren.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar, maar is wel opgenomen op de B-lijst van de Actualisatie Agenda 2025. Daarover staat onder meer: <i>"Er is een vraag om de mogelijkheid voor woningen vanuit sociaal-maatschappelijke/medische motieven buiten stedelijk gebied te onderzoeken. [...] Op dit moment is de 'Wet versterking regie op de volkshuisvesting' in voorbereiding. Zodra deze wet van kracht is, is het duidelijk of er meer mogelijkheden zijn voor het realiseren van woningbouw in het buitengebied om sociaal-maatschappelijke/medische motieven. Wij kijken hoe dit zich verder ontwikkelt. Mocht er geen nationale regelgeving komen, dan kijken we of en hoe wij dit in onze provinciale regels kunnen opnemen."</i>	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	(Verblijfs)recreatie Gemeente Veere merkt op dat er door de provincie eerder is gesproken over wijziging van de regeling van o.a. 'uitbreiding van verblijfsrecreatieterreinen'. Gemeente Veere noemt als voorbeeld het Kaasboerterrein in Biggekerke. Dit om te voorkomen dat initiatiefnemers niet meer gaan investeren in o.a. een kwaliteitsslag middels het uitbreiden met voor Natuur bestemde grond. Eerder werd namelijk de compensatie opgeteld bij de te ontwikkelen m2 recreatie. Dat kan volgens gemeente Veere niet de bedoeling zijn. Gemeente Veere hoopt dat de provincie hier rekening mee houdt, zodat er een redelijker aanbod richting initiatiefnemers kan worden gedaan waardoor plannen een verbetering worden, ook voor een gewenste (groene) kwaliteitsslag.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Uitbreiding in oppervlakte van een verblijfsrecreatieterrein binnen de kustzone is mogelijk indien onder meer wordt voldaan aan het bepaalde in bijlage IV, onderdeel 1, onder A. De daarin opgenomen uitgangspunten hebben mede tot doel dat een ontwikkeling zich voegt in het landschap en daar onderdeel van uitmaakt. Maximaal 13 procent van de totale uitbreidingsoppervlakte mag worden ingevuld met verblijfsrecreatie. Dit onderdeel van de zienswijze heeft betrekking op de interpretatie van deze uitgangspunten in relatie tot een concreet project in de gemeente Veere. De regeling wijzigt slechts in beperkte mate, waarbij wordt aangeduid dat onder een beperkte uitbreiding in oppervlakte een uitbreiding van maximaal 20 procent wordt verstaan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	Redactionele en technische opmerkingen <u>Artikel 2.4</u> Gemeente Veere merkt op dat de titel een spelfout bevat: "gevlgen" moet waarschijnlijk "gevolgen" zijn. <u>Toepassing instructieregels (hoofdstuk 5)</u> Gemeente Veere heeft in het tijdelijk deel van het omgevingsplan (voormalige bestemmingsplannen) veel wijzigingsbevoegdheden. Gemeente Veere wil weten of bij toepassing van deze wijzigingsbevoegdheden ook aan de instructieregels van hoofdstuk 5 van de verordening moet worden voldaan. <u>Artikel 5.1, lid 12 onder a</u> Gemeente Veere wijst op de tekst "binnen bestaande bebouwing" en geeft aan intern hier al veel discussie over te hebben gehad. Gemeente Veere verzoekt om een verduidelijking van wat hieronder precies wordt verstaan.	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Artikel 2.4</u> In de titel van artikel 2.4 staat inderdaad een spelfout, dit zal worden aangepast naar 'gevolgen'. <u>Toepassing instructieregels</u> Ja, dit volgt uit artikel 22.32, tweede lid, van de Bruidsschat. Onder de Omgevingswet zijn alle bestaande bestemmingsplannen onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan. De uitwerkingsplichten en wijzigingsbevoegdheden in deze bestemmingsplannen kunnen echter niet meer worden benut voor het vaststellen van nieuwe plannen. Het overgangsrecht heeft daarin niet voorzien. In het overgangsrecht is wel bepaald dat de wijzigings- en uitwerkingsregels het kader vormen voor bouwaanvragen die in strijd zijn met de regels in het omgevingsplan over bouwen en in stand houden van bouwwerken. Dat is geregeld in de Bruidsschat. Naast de beoordeling van een evenwichtige toedeling van functies, moet het college ook toetsen aan instructieregels, instructies en voorbereidingsbesluiten die ook gelden voor omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (zie artikel 22.32, tweede lid van de Bruidsschat). <u>Binnen bestaande bebouwing</u> Het bedoelde lid luidt: deze wordt gerealiseerd binnen bestaande bebouwing op een bestaand bouwvlak of bij een bestaande woning. Hiermee wordt exact bedoeld wat er staat, namelijk binnen een bestaande schuur, gebouw of woning en dus niet daarbuiten.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Artikel 2.4 luidt als volgt: "Beoordelingsregel activiteiten met gevolgen voor waterlichaam" Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
--	---	-------------------------------------	--	--

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
35. Gemeente Goes	Mobiliteit - 3.2 Huidige situatie <u>Auto</u> Gemeente Goes verwijst naar de volgende tekst onder 'Westerschelde is volledig tolvrĳ voor personenauto's en motoren'. Gemeente Goes merkt op dat dat het nog niet tolvrĳ is voor vrachtwagens en bussen hoger dan 3 meter. Dit staat volgens gemeente Goes niet helder in de tekst. Ook is de gemeente Goes van mening dat het stukje over de moties in de 2^e kamer achterhaald is. <u>Openbaar en doelgroepenvervoer</u> Volgens gemeente Goes is deze tekst achterhaald/verouderd. Het hele verhaal rondom 'Reizen door Zeeland' ontbreekt. Ook de tekst bij 'Schone mobiliteit' vindt gemeente Goes achterhaald/verouderd.	Zeeuwse Omgevingsvisie	<u>Auto</u> De tekst ten aanzien van de Westerscheldetunnel en het tolbeleid is via een technische wijziging geüpdatet. De nieuwe zin "<i>De Westerscheldetunnel is gedeeltelijk tolvrĳ voor autoverkeer en motoren sinds 30 december 2024.</i>" kan inderdaad anders worden gelezen. De zin zal via een technische wijziging worden verduidelijkt. De tekst over de moties zorgt voor context en achtergrond, maar is inderdaad verouderd. Deze zal worden geüpdatet. <u>Openbaar en doelgroepenvervoer</u> Dit onderwerp maakt geel deel uit van de actualisatie van dit jaar, op een kleine technische wijziging na. We zetten het onderwerp op de b-lijst van volgend jaar om te kijken of en wat er aan wijzigingen nodig is.	Dit onderdeel leidt wel tot een technische wijziging. <u>Auto</u> De nieuwe tekst luidt als volgt: "In de Tweede kamer zijn moties aangenomen over het eerder tolvrĳ maken van de Westerscheldetunnel. Hierdoor is de Westerscheldetunnel gedeeltelijk tolvrĳ. Dit geldt voor autoverkeer en motoren sinds 30 december 2024. Uiterlijk in 2033 wordt de Westerscheldetunnel volledig tolvrĳ en daarmee ook voor het vrachtverkeer en bussen. Het moment van volledig tolvrĳ worden zou eerder in kunnen treden wanneer daar financiële dekking voor gevonden kan worden. De kans bestaat dat na het volledig tolvrĳ worden van de tunnel op de gehele N62 de Vrachtwagenheffing wordt ingevoerd."
	Voorzieningen en vestigingsklimaat - 5.2 Huidige situatie Gemeente Goes merkt op dat deze tekst goed aansluit bij de gemeentelijke Omgevingsvisie en ambities voor de binnenstad. Gemeente Goes merkt op dat er een mogelijk gevolg/aandachtspunt is voor wat betreft de beperking in uitbreiding detailhandel buiten het centrum. Plannen voor nieuwe winkels buiten de kern kunnen daardoor moeilijker worden toegestaan.	Zeeuwse Omgevingsvisie	In 5.2 van de Omgevingsvisie wordt gesproken over detailhandel in de kern van steden (kernwinkelgebied) en dorpen. Er wordt in deze herziening geen nieuw onderscheid gemaakt tussen vestiging binnen of buiten het centrum. Het uitgangspunt is concentratie van winkels, om winkelstraten aantrekkelijk te houden. Detailhandel buiten de kern kan alleen als de winkels te groot zijn voor het reguliere winkelgebied of de producten te risicovol of volumineus (bijv. meubels) zijn. Ook is maatwerk mogelijk voor bijvoorbeeld supermarkten die op enige afstand van het kernwinkelgebied kunnen worden gevestigd. Met dit beleid ondersteunen wij een gezond aanbod, de leefbaarheid en voorkomen we leegstand in het kernwinkelgebied.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	11. Erfgoed Gemeente Goes wijst naar 11.2 waarin niets over archeologie is opgenomen. Ook hiervan zijn volgens gemeente Goes rijksmonumenten aanwezig in Zeeland en moet archeologie ook beschermd	Zeeuwse Omgevingsvisie	Vanuit landelijke wetgeving wordt er ook rekening gehouden met archeologie. Als er een (hoge) verwach-	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	worden bij ontwikkelingen. De gemeente merkt op dat voor archeologie ook geldt dat het niet alleen waard is om te behouden en beschermen, maar ook om te ontsluiten aan zowel de inwoners van Zeeland als bezoekers.		tingswaarde is voor archeologie moet er onderzoek worden gedaan. Hierop en op het ontsluiten van archeologie aan inwoners en bezoekers, wordt verder ingegaan in hoofdstuk 8.	
	Recreatie en toerisme Gemeente Goes geeft aan dat zowel de gemeente Goes als de provincie zich inzetten op concentratie van verblijfsrecreatie en het versterken van duurzame toeristische voorzieningen, wat bijdraagt aan behoud van natuur en leefomgeving. De visie van gemeente Goes om het stedelijk centrum te ontwikkelen met een gevarieerd aanbod aan stedelijke vrijetijdsbesteding sluit volgens de gemeente goed aan bij provinciale doelen voor een vitaal toeristisch Zeeland.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Wij nemen deze opmerking ter kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	24. Energietransitie Gemeente Goes wijst op de tekst "(Semi)overheden hebben hierin ook een voorbeeldfunctie en zullen in 2030 een reductie van 55-60% CO2 voor mobiliteit hebben gerealiseerd ..." en vraagt ten opzichte van welk jaartal dit is. <u>Actie 1.3 'Reductie uitstoot CO2 en andere broeikasgassen door mobiliteit'</u> De gemeente Goes vraagt zich af wat er wordt bedoeld met 'zero-emissie-zones in dorpen'.	Zeeuwse Omgevingsvisie	Het gaat om een reductie van 55-60% ten opzichte van de uitstoot als bekend in 1990. Hiermee is een voorbeeld van een beleidsambitie geformuleerd om zoveel mogelijk in te zetten op CO2-vrij vervoer, zowel in steden als in dorpen.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Wonen in het buitengebied Gemeente Goes vraagt of het klopt dat alle ruimte voor Ruimte voor Ruimte regelingen komen te vervallen. Gemeente Goes vindt het opvallend dat ruimte voor ruimte niet mogelijk is aansluitend aan bestaand stedelijk gebied en wijst daarbij op de voorwaarde in lid 1, onder d, sub ii.	Omgevingsverordening Zeeland	Enkel artikel 5.17 'Wonen-nieuwe bebouwing: rood voor groen' is komen te vervallen. De overige artikelen 5.16 (Ruimte voor ruimte) en 5.17 (Rood voor rood) zijn inhoudelijk aangepast, vernummerd en verplaatst naar paragraaf 5.1.10. Zie artikel 5.46 'Versterken landelijk gebied Rood - voor - Rood' en artikel 5.47 'Versterken landelijk gebied - Ruimte voor ruimte'. Bij ruimte-voor-ruimte is sprake van het slopen van ongewenste of in onbruik geraakte bebouwing buiten- en niet aansluitend aan stedelijk gebied en het terugbouwen van maximaal drie woningen, eventueel aansluitend aan stedelijk gebied. Zoals het nu geformuleerd staat lijkt het inderdaad tegenstrijdig, de tekst zal hierop aangepast worden.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In Artikel 5.47 Versterken landelijk gebied- Ruimte voor ruimte wordt in lid 1 het zinsdeel "... en niet aansluitend aan" geschrapt. Bij lid 1 sub a wordt na "... of in onbruik geraakte bebouwing" toegevoegd "buiten en niet aansluitend aan stedelijk gebied". Dit wordt ook doorgevoerd in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.47.
	Artikel 5.21 Zonne-energie Gemeente Goes verwijst naar de zin bij lid 2 onder e "op grond waar agrarisch gebruik is toegestaan, mits ..." en stelt voor dit te wijzigen in "op grond waar agrarisch gebruik is toegestaan als ..." zodat dit in lijn is met de formulering bij lid 2 onder d.	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Er wordt inderdaad bij lid d 'als' gebruikt en bij lid e. 'mits'. In sublid c. wordt ook 'mits' gebruikt. Bij sublid d wordt 'als' vervangen door 'mits'. Dit zorgt voor eenduidigheid in het artikel, namelijk dat zonneparken zijn toegelaten onder een voorwaardelijke voorwaarde.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. De nieuwe zin onder sublid d. luidt: "op grond waar agrarisch gebruik is toegestaan, mits die grond op basis van bindende afspraken in transitie is; of"
	Wijziging definities kamperen Gemeente Goes verwijst naar de begrippen 'kampeermiddel' en 'niet-permanente kampeermiddelen' in Bijlage I Begrippen. Volgens gemeente Goes wordt het door deze definitie onmogelijk gemaakt om nog seizoensplaatsen op kleinschalige kampeerterreinen aan te bieden. Een caravan wordt na verloop van tijd immers ook een bouwwerk als die maar lang genoeg op dezelfde plaats blijft staan. Het	Omgevingsverordening Zeeland	De begrippen worden aangepast. Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Noord-Beveland, bij het onderdeel 'Bijlage I Begrippen'.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijziging verwijzen we naar de beantwoording van de zienswijze van de

is logischer om deze kampeermiddelen te beperken naar gelang de plaatsingsduur en die te koppelen aan het kampeerseizoen. Daarnaast wijst de gemeente Goes op het begrip 'permanente kampeermiddelen'. Gemeente Goes merkt op dat door hier specifiek de glampingtent e.d. te noemen, dit soort kampeermiddel al uitgesloten wordt bij een niet-permanent kampeermiddel. De gemeente Goes vraagt zich af waarom de glampingtent nog eens wordt uitgesloten van bouwwerken in de definitie van 'niet-permanente kampeermiddelen'. Volgens gemeente Goes behoort de tekst 'Eenvoudig verplaatsbaar en/of seizoensgebonden demontabel kampeermiddel' tot een aparte definitie. Betwijfeld wordt of daar een trekkershut of chalet onder wordt verstaan. Door de opbouw van de definitie lijkt het volgens gemeente Goes nu ook net of door de opsomming van glampingtent, yurt etc. het als ondersteunend bouwwerk wordt gezien. Gemeente Goes vraagt wat de noodzaak is van een maximale oppervlakte.		Uitsluiten bouwwerken bij de definitie van een niet-permanent kampeermiddel betreft niet specifiek glampingtenten, maar wordt bedoeld in brede zin. De noodzaak van een maximale oppervlakte heeft te maken met differentiatie van het Zeeuws logiesproduct, waarbij het hier gaat om een kampeerproduct. De praktijk leert dat de neiging bestaat om – onder meer op minicampings – te maximaliseren tot er eigenlijk sprake is van recreatiewoningen. Dat is een onwenselijke ontwikkeling.	gemeente Noord-Beveland, bij het onderdeel 'Bijlage I Begrippen'.
Begrip stedelijk gebied Gemeente Goes verwijst naar het begrip 'stedelijk gebied' in Bijlage I Begrippen en de begrenzing zoals deze is weergegeven in de GeoViewer. Gemeente Goes merkt op dat via het Omgevingsloket verwezen wordt naar een externe website van de provincie zelf. De beschreven contouren zijn niet onderdeel van de digitale omgevingsverordening zelf en de begrenzing komt ook niet voor in Bijlage II Overzicht informatieobjecten. Gemeente Goes geeft aan dat deze GML niet gepubliceerd is op overheid.nl en daarmee niet herleidbaar is welke begrenzing op welk moment van toepassing is/was. Gemeente Goes heeft de volgende inhoudelijke opmerkingen, zij ziet verschillen tussen de kaartlagen: • Grenzen bebouwde kommen voor houtopstanden • Begrenzing stedelijk gebied (excl. Zeehaventerrein) • Buiten de bebouwde kom In de zienswijze verwijst gemeente Goes naar een kaartje. Voor 's Heer Hendrikskinderen komt het er volgens de gemeente Goes op neer dat er delen tegelijkertijd in het gebied 'buiten de bebouwde kom' vallen als binnen 'begrenzing stedelijk gebied'. Gemeente Goes noemt als voorbeeld de Nieuwe Rijksweg. Tegelijkertijd zijn er ook gebieden aan de Oude Rijksweg niet benoemd. Deze liggen niet in het stedelijk gebied en ook niet buiten de bebouwde kom. Volgens gemeente Goes is dit niet erg duidelijk richting de burger. Gemeente Goes merkt daarnaast op dat de volgende gebieden niet zijn benoemd als stedelijk gebied terwijl ze dat volgens de gemeente Goes wel zijn: • Bedrijvenpark Deltaweg • Bedrijventerrein Eindewege • Oranjeplaatweg e.o. (Lewedorp Noord) • Heel Oud Sabbinge • Recreatiezone Wolphaartsdijk (Schelphoek, Inlaag, Camping) • Veerse Meer, Veerse Kreek en havengebied (overigens is Waterpark Veerse Meer in Middelburg wél opgenomen) • Goese Sas	Omgevingsverordening Zeeland	Bij de definitie van het begrip 'stedelijk gebied' is een link opgenomen naar de GeoViewer. De GeoViewer dient als service voor burgers, bedrijven en andere overheden. De kaart geeft de verbeelding weer van wat de provincie ziet als stedelijk gebied. Deze begrenzing is een verbeelding van de in de begrippenlijst opgenomen definitie van de begrenzing stedelijk gebied. De beide andere begrenzingen en kaartlagen waarnaar de gemeente Goes verwijst hebben betrekking op nadere bepalingen uit de Provinciale Omgevingsverordening. De grenzen voor bebouwde kommen voor houtopstanden hebben uiteraard betrekking op het specifieke doel van houtopstanden. De begrenzing buiten de bebouwde kom verwijst naar uitzichtstroken vanaf provinciale wegen in relatie tot de verkeersveiligheid. Deze verschillende doelen leidt uiteraard tot afwijkende kaartbeelden. Voor de gedetailleerde opmerkingen over de kaart bestaand bebouwd gebied is het jammer dat Goes geen gebruik heeft gemaakt van de uitgebreide ambtelijke consultatieronde die voorafgaand aan de ter inzage legging heeft plaatsgevonden. Dit had een groot deel van deze punten in een eerder stadium verduidelijkt. In de begrippenlijst is voor stedelijk gebied de volgende definitie opgenomen:	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In de kaart 'Begrenzing stedelijk gebied' in de GeoViewer zal Bedrijventerrein Eindewege en Oud Sabbinge worden toegevoegd.

	• Wilhelminadorp Zuid • Beoogde locatie voor het ADRZ De grenzen van buiten de bebouwde kom zouden volgens de gemeente Goes de contramal moeten zijn van het stedelijk gebied en bij voorkeur zal de begrenzing volgens de (oude) boswet ook dezelfde contour moeten volgen omdat het nu één omgevingswet is. Als consequentie noemt de gemeente Goes dat ze bezig zijn met een aantal ontwikkelingen op locaties die hierboven zijn genoemd. De gemeente Goes geeft aan dat zij onder andere in de recreatiezone last krijgen van de gewijzigde begrenzing als de begrenzing niet gewijzigd wordt. Mogelijk gaat dit ook tot problemen leiden op andere reeds genoemde locaties.		"in een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen; De begrenzing van het stedelijk gebied is opgenomen in de Geo Viewer van de Provincie Zeeland en te raadplegen op https://kaarten.zeeland.nl/map/ovz." Omdat hier gesproken wordt over een samenstel van functies betekent dit dat bedrijventerreinen die als monofunctioneel terrein niet aansluitend aan andere functies gelegen zijn niet tot het stedelijk gebied behoren. Uitgangspunt bij de grenzen van het stedelijk gebied is dat deze gebaseerd zijn op onherroepelijk vastgestelde bestemming- of omgevingsplannen. Daarmee vallen de volgende gebieden niet binnen de grens stedelijk gebied, omdat hier geen sprake is van meerdere functies: Oranjeplaatweg Recreatiezone Wolphaartsdijk Veerse Meer, Veerse Kreek en havengebied De volgende gebieden hebben nog geen vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan: Wilhelminadorp Zuid Beoogde locatie voor het ADRZ De volgende locatie is een buurtschap van geringe omvang en wordt niet tot stedelijk gebied gerekend: Goese Sas De volgende locatie ligt niet aansluitend aan het stedelijk gebied, want deze is daarvan afgesloten door de A265: Bedrijvenpark Deltaweg De volgende gebieden worden opgenomen in de begrenzing stedelijk gebied: Bedrijventerrein Eindewege Oud Sabbinge	
--	--	--	---	--

	Verblijfsrecreatieve eenheden Gemeente Goes verwijst naar Bijlage IV en vraagt wat 'verblijfsrecreatieve eenheden' zijn. Is een verblijf voor 4 personen een eenheid en een verblijf voor 16 personen ook 1 eenheid?	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de zienswijzen van gemeente Schouwen-Duiveland, onderdeel 'Verblijfsrecreatie in en buiten de kustzone'.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Bedrijventerreinen Gemeente Goes stelt voor om in de artikelsgewijze toelichting op artikel 5.1 de zesde alinea aan te passen naar de volgende tekst: "Een omgevingsplan dat nieuwvestiging of uitbreiding van een bedrijventerrein mogelijk maakt, maakt tevens aannemelijk dat de inrichting van het bedrijventerrein klimaatbestendig is en dat duurzaam en circulair beheer en onderhoud gewaarborgd is. Onder Circulair wordt verstaan dat de openbare ruimte wordt ingericht met duurzame, circulaire en herbruikbare materialen."	Omgevingsverordening Zeeland	Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Zonne-Energie De gemeente Goes heeft de volgende opmerkingen over de artikelsgewijze toelichting op artikel 5.21: - In de zin van de derde alinea "Op gronden waarop, stortplaatsen, infrastructuur..." de komma weglaten tussen 'waarop' en 'stortplaatsen'. - Gemeente Goes verwijst naar de zin "Om daarnaast ook ruimte te bieden op geschikte locaties in het landelijk gebied en die dus buiten stedelijk gebied vallen..." - De formulering over zon op water is volgens de gemeente Goes niet consistent. Er is niet nader gespecificeerd op welk water wel/niet. Gemeente Goes vraagt of het op alle water (zowel natuurlijk als niet-natuurlijk) van toepassing is. De gemeente Goes noemt hierbij als voorbeeld de volgende tekst in de toelichting: "Ook zijn opstellingen voor zonne-energie toegestaan op water of een waterbassin, ..." en verwijst naar wat in artikel 5.21 staat: "op grond waarop water of een waterbassin is toegestaan". Voorstel van gemeente Goes is de zin te wijzigen naar: "...op water of grond waarop een waterbassin is toegestaan".	Omgevingsverordening Zeeland	- De komma zal in die zin worden verwijderd. - Het woord 'die' wordt aan de zin toegevoegd. - De functie water staat los van 'grond'. Waterbassins daarentegen staan op 'grond'. De voorgestelde wijziging is inderdaad meer helder. De zin zal hierop worden aangepast. Door de verordening wordt niet gestuurd op waterlocaties. Dit valt onder de beleidsvrijheid van gemeenten en gevolgd door een planologische inpassing waarbij voldaan wordt aan het ETFAL-principe.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. - De zin wordt aangepast naar: "Op gronden waarop stortplaatsen, infrastructuur..." - De zin wordt aangepast naar: "Om daarnaast ook ruimte te bieden op geschikte locaties in het landelijk gebied en die dus buiten stedelijk gebied vallen [...]" - De zin wordt aangepast naar: "[...] op water of grond waarop een waterbassin is toegestaan".

Nummer en indiener	Samenvatting	Heeft betrekking op	Overwegingen	Aanpassing
36. Gemeente Hulst	Paragraaf 5.1.1 Bedrijven <u>Behoeft huisvesting van toekomstige werknemers</u> Artikel 5.1 lid 2 onder e heeft betrekking op het voorzien van de huisvesting van toekomstige werknemers, waarbij behoefte aan huisvesting in beeld wordt gebracht. De gemeente Hulst erkent de noodzaak om hierover na te denken bij omvangrijke plannen die gepaard gaan met veel nieuwe werkgelegenheid. Echter is dit in het kader van de planologische procedure lastig te onderbouwen, zo niet onmogelijk. In veel gevallen is het voorafgaand aan de planologische procedure nog niet duidelijk welk bedrijf(stype) zich vestigt, noch of het arbeidsintensieve bedrijfsactiviteiten betreffen. Gevolg is dat op voorhand niet in te schatten is welke woningbehoefte gepaard gaat met het vaststellen van een kaderstellend plan (wijziging omgevingsplan). Volgens gemeente Hulst is het sterk de vraag of er een goede, concrete onderbouwing op dit punt gegeven kan worden ten tijde van de planologische procedure. Indien dit niet het geval is, geeft dit potentiële bezwaarmakers ook extra gronden om bezwaar op te maken. Dit zorgt weer voor vertraging in de procedures en zou de lokale economische groei kunnen gaan remmen. Gemeente Hulst stelt voor om een ondergrens te hanteren en dit lid nader te definiëren. Er dient nu ook een onderbouwing plaats te vinden bij kleinschalige uitbreidingen of nieuwvestiging van kleine bedrijven. Gemeente Hulst zou graag zien wat wordt verstaan onder 'in de woonbehoefte voorzien' en hoe dit specifiek onderbouwd moet worden. <u>Kleinschalig-plus bedrijventerrein</u> De gemeente Hulst verwijst naar artikel 5.1, lid 5 onder a. De gemeente Hulst is positief over de mogelijkheid die wordt geboden om een bestaand kleinschalig bedrijventerrein te kunnen uitbreiden. Het is voor gemeente Hulst echter niet duidelijk wat wordt verstaan onder een kleinschalig-plus bedrijventerrein. Gemeente Hulst stelt voor om een definitie op te nemen van een kleinschalig-plus bedrijventerrein. <u>Landschappelijke inpassing installatie voor energieopwekking uit mest of afvalstoffen</u> Gemeente Hulst wijst op artikel 5.1, lid 15 waarin voorwaarden worden genoemd voor de realisatie van een installatie voor energieopwekking uit mest of afvalstoffen. Het is vanuit stedenbouwkundig oogpunt gewenst om dergelijke installaties op bestaande erven landschappelijk in te passen. <u>Installatie voor energieopwekking uitsluitend ten behoeve van eigen bedrijfsvoering</u> Hoewel in afwijking van artikel 5.1 lid 15, aanhef en onder b, op een agrarisch bouwvlak een grotere installatie kan worden toegestaan indien in de motivering bij het omgevingsplan aannemelijk wordt gemaakt dat de installatie qua omvang ter plaatse past en het karakter van het landelijk gebied niet onevenredig wordt aangetast, acht gemeente Hulst het wenselijk om deze mogelijkheid te beperken tot installaties die uitsluitend ten behoeve van de eigen agrarische bedrijfsvoering worden gerealiseerd. Gemeente Hulst verzoekt de provincie dit te borgen door hiervoor een aanvullende voorwaarde op te nemen. Het toestaan van collectieve installaties, die meerdere bedrijven of derden bedienen, wordt door gemeente Hulst onwenselijk geacht omdat dit kan leiden tot een schaalvergroting en functiemenging die afbreuk doet aan het kleinschalige en agrarisch karakter van het landelijk gebied. Dergelijke installaties passen naar aard en omvang volgens gemeente Hulst niet bij de ruimtelijke uitstraling die in het	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Behoeft huisvesting van toekomstige werknemers</u> Dit onderwerp maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. Dit onderwerp is opgenomen in de actualisatie in 2024. Hierbij is toen op basis van een vergelijkbare inbreng van de gemeente Hulst de tekst van het artikel en de toelichting aangepast. <u>Kleinschalig-plus bedrijventerrein</u> De categorie kleinschalig puls is geïntroduceerd op basis van de motie van Provinciale Staten waarin meer ruimte wordt gevraagd voor lokale economische activiteiten. Er is voor gekozen om geen definitie op te stellen, maar deze categorie te verbinden met de groei van lokale economische bedrijvigheid. Het is aan gemeenten om hier in de regionale bedrijventerrein programma's bestaande terreinen aan te wijzen die passen binnen deze categorie. <u>Energieopwekking uit mest of afvalstoffen</u> Dit artikel is vernummerd, maar de inhoud maakt geen deel uit van de actualisatie van dit jaar. De hoofdregel is dat in een omgevingsplan alleen kan worden voorzien in de realisatie van een installatie voor energieopwekking uit mest of afvalstoffen: b. op een agrarisch bouwvlak, als de installatie maximaal 500 m3 bedraagt. Met deze bepaling is de omvang beperkt tot de eigen agrarische bedrijfsvoering. De daaraan verbonden uitzonderingsregel in lid 16 maakt een grotere installatie alleen mogelijk met de benoemde motivering in het omgevingsplan, wat door de gemeente wordt opgesteld.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

	buitengebied van Hulst wordt nagestreefd. Bovendien is er in dergelijke situaties sprake van bedrijfsmatige activiteiten die in strijd zijn met een agrarische bestemming.			
	Paragraaf 5.1.4 Energie Gemeente Hulst merkt op dat volgens artikel 5.21 lid 2 de realisatie van een opstelling voor zonne-energie buiten stedelijk gebied kan worden voorzien op onder andere bedrijventerreinen. Echter, de bestaande kleinschalige en grootschalige bedrijventerreinen behoren per definitie tot het stedelijk gebied. Het afzonderlijk benoemen van bedrijventerreinen als mogelijke locatie buiten het stedelijk gebied is daarmee volgens de gemeente Hulst dubbelop en kan tot verwarring leiden over de werkelijke toepassingsruimte.	Omgevingsverordening Zeeland	In bijlage I bij de Omgevingsverordening Zeeland – Begrippen - is voor stedelijk gebied de volgende definitie opgenomen: <i>“op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplan-activiteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen”.</i> Omdat hier gesproken wordt over een samenstel van functies betekent dit dat bedrijventerreinen die als monofunctioneel terrein niet aansluitend aan andere functies gelegen zijn niet tot het stedelijk gebied behoren. Met dit uitgangspunt blijft artikel 5.21 lid 2 van toepassing.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Paragraaf 5.1.5 (Verblijfs)recreatie De gemeente Hulst wijst op artikel 5.23 en geeft aan dat al enige tijd een provinciale werkgroep bezig is met het opstellen van een afwegingskader voor verblijfsrecreatie. Gemeente Hulst acht het zeer spijtig dat de verruiming voor de ontwikkelmogelijkheden voor verblijfsrecreatie buiten de kustzone wederom is uitgesteld. Enerzijds omdat er moment weinig mogelijkheden zijn voor verblijfsrecreatie buiten de kustzones en anderzijds om recreanten over de gehele provincie te spreiden.	Omgevingsverordening Zeeland	Deze zienswijze nemen wij ter kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.
	Paragraaf 5.1.10 Landschap erfgoed Gemeente Hulst verwijst naar de volgende tekst in artikel 5.46: 'Een omgevingsplan kan voorzien in het versterken van de kwaliteit van het landelijk gebied door de realisatie van een nieuwe kleinschalige woningbouwlocatie buiten en niet aansluitend aan stedelijk gebied als sprake is van: ...' Dit kan volgens gemeente Hulst verwarring oproepen, er mag namelijk ook aansluitend aan stedelijk gebied worden gebouwd.	Omgevingsverordening Zeeland	Voor een inhoudelijke reactie verwijzen we naar de gemeente Goes, onderdeel "Wonen in het buitengebied".	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Voor de concrete wijzigingen op dit onderdeel verwijzen we naar de gemeente Goes, onderdeel "Wonen in het buitengebied".
	Bijlage I Begrippen Gemeente Hulst is van mening dat in Bijlage I een aantal essentiële definities ontbreken die van belang zijn voor een eenduidige interpretatie. Het ontbreken van deze begripsbepalingen leidt tot onduidelijkheid en discussie bij de toepassing van de regels. Gemeente Hulst verzoekt de volgende begrippen te definiëren: • Kleinschalige-plus bedrijventerrein • Verblijfsrecreatie	Omgevingsverordening Zeeland	<u>Kleinschalig-plus bedrijventerrein</u> Voor het begrip kleinschalig-plus, zie het antwoord hierboven in deze tabel. <u>Verblijfsrecreatie</u>	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

			Vanuit het proces van het Zeeuwsbreed afwegingskader logiesaccommodaties wordt gewerkt aan een definitiekader. Toevoeging volgt daarmee op een later tijdstip.	
	Stedelijk gebied vs. bestaand stedelijk gebied Voor zowel het begrip 'stedelijk gebied' als 'bestaand stedelijk gebied' zijn definities opgenomen. Gemeente Hulst constateert dat deze begrippen wisselend en door elkaar worden gebruikt in de artikelen. Gemeente Hulst stelt voor om één eenduidig begrip consequent te hanteren in zowel de begripbepaling als de artikelen. Hiermee wordt interpretatieverschil in de uitvoering en verwarring voorkomen.	Omgevingsverordening Zeeland	Het klopt inderdaad dat de twee begrippen voorkomen in de verordening. Dit is niet de bedoeling en zal worden aangepast, het begrip 'stedelijk gebied' blijft bestaan.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. Het begrip 'bestaand stedelijk gebied' zal worden verwijderd.
	Begrenzing stedelijk gebied De begrenzing van het stedelijk gebied is opgenomen in de GeoViewer van de Provincie Zeeland. Gemeente Hulst geeft aan eerder opmerkingen op de begrenzing te hebben doorgegeven en merkt op dat de begrenzing helaas nog niet is aangepast conform deze opmerkingen. De locaties Emmadorp, Hulsterweg 43 te Kloosterzande en Vylainlaan 14 te Heikant voldoen aan de definitie 'stedelijk gebied', maar zijn volgens gemeente Hulst ten onrechte niet opgenomen in de begrenzing. Hoewel Emmadorp een relatief kleinschalig buurtschap is, is het volgens gemeente Hulst conform de gehanteerde definitie, wel degelijk een 'stedelijk gebied'. Emmadorp voldoet volgens gemeente Hulst aan de definitie omdat: - Het buurtschap voorziet naast een substantieel aantal woningen ook in voorzieningen; - De voorzieningen betreffen bedrijfsmatige, maatschappelijke, recreatieve en horeca gerelateerde functies; - De ruimtelijke structuur is opgenomen in het omgevingsplan en daarmee planologisch wordt toegestaan en gereguleerd; - De bovengenoemde functiemenging is kenmerkend voor stedelijk gebied. Gemeente Hulst merkt op dat, gelet op het bovenstaande, Emmadorp voldoet aan de definitie van 'stedelijk gebied'. De functiemenging, zoals beschreven, is kenmerkend voor stedelijk gebied. De gehanteerde definitie sluit volgens gemeente Hulst immers niet uit dat ook kleinere buurtschappen als stedelijk gebied kunnen worden beschouwd, zolang zij aan de functionele en ruimtelijke criteria voldoen. Gemeente Hulst verzoekt om Emmadorp op te nemen als stedelijk gebied.	Omgevingsverordening Zeeland	Aanpassing begrenzing stedelijk gebied Emmadorp: De argumentatie van de gemeente op dit punt onderschrijven we. Emmadorp wordt opgenomen als stedelijk gebied. Hulsterweg 43 te Kloosterzande is een omissie en wordt toegevoegd aan het stedelijk gebied Vylainlaan 14 te Heikant is een agrarische bedrijfswoning, behorende bij het aansluitende agrarisch bedrijf en is niet omsloten door stedelijke functies. Het hoort derhalve niet bij het stedelijk gebied.	Dit onderdeel leidt wel tot wijzigingen. In de kaart 'Begrenzing stedelijk gebied' in de GeoViewer zal Emmadorp en Hulsterweg 43 te Kloosterzande worden toegevoegd.
	Conclusie Naar mening van gemeente Hulst roept de actualisatie van de Omgevingsverordening vragen op en bevat het wijzigingen met grote ruimtelijke impact voor Zeeland. Bepaalde regels behoeven volgens gemeente Hulst nadere uitwerking en toelichting om de gevolgen te overzien en discussies om interpretatie te voorkomen. Gemeente Hulst vraagt de provincie bewust te zijn van de consequenties van de wijzigingen in deze actualisatie. De gemeente Hulst gaat hierover graag met de provincie in gesprek. Gemeente Hulst hoopt dat de provincie eveneens toelichting kan geven over de doelstellingen van bepaalde regels.	Omgevingsverordening Zeeland	Wij nemen de opmerkingen van de gemeente Hulst voor kennisgeving aan.	Dit onderdeel leidt niet tot wijzigingen.

3. Ambtshalve wijzigingen

Zeeuwse Omgevingsvisie:

- Een tweetal onderdelen in een samenvattende tabel blijken achteraf niet geactualiseerd te zijn, dit wordt hersteld.
- In Deel B, hoofdstuk 14 Milieu zijn per abuis een aantal technische actualisaties niet doorgevoerd. Het gaat hier onder andere om het vervangen van 'BRZO' naar 'Seveso'.

Omgevingsverordening Zeeland:

- Bij artikel 2.100, lid 2 onder b wordt – vanwege een vernummering – de annotatie naar artikel 5.53 tekstueel gewijzigd naar artikel 5.54.
- In artikel 2.125, lid 3 en 4 wordt de annotatie gewijzigd zodat deze technisch ook verwijst naar artikel 2.122.
- In artikel 5.1, lid 17 onder a staat per abuis '; en', dit wordt gewijzigd naar '; of' zoals het voorheen stond.
- In artikel 5.21 lid 3 staat per abuis het woord 'divisietekst', dit wordt verwijderd.
- In artikel 5.47 zijn de hyperlinks naar de begrippen extern, dit wordt aangepast naar verwijzing op Regels op de kaart.
- In artikel 5.54 onder a wordt de annotatie bij het woord 'Wet' aangepast, deze verwijst nu naar de Omgevingswet.
- In de artikelsgewijze toelichting op het begrip 'goede landschappelijke inpassing' staat een spelfoutje in de 2e alinea: 'bestaan' wordt gewijzigd in 'bestaat'.
- In de artikelsgewijze toelichting staat in de aanhef onder paragraaf 5.1.3. een oude verwijzing naar artikelen 5.15, 5.16 en 5.17, dit zal worden aangepast.

4. Conclusies naar aanleiding van inspraakreacties

De zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in de ontwerp Actualisatie 2025 van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland. Deze wijzigingen ten opzichte van de ontwerpversie zijn steeds weergegeven onder de kolom 'Aanpassing' in hoofdstuk 2. Daarnaast zijn alle wijzigingen (ontwerp, ambtshalve en n.a.v. zienswijzen) opgenomen de bijlagen van de definitieve besluiten die ter vaststelling wordt aangeboden.

- In bijlage 2 van het statenvoorstel voor de Zeeuwse Omgevingsvisie zijn wijzigingen ten opzichte van de ontwerp-teksten geel gearceerd.
- In bijlage 2 van het statenvoorstel voor de Omgevingsverordening Zeeland zijn wijzigingen ten opzichte van de ontwerp-teksten geel gearceerd én is het extra aangegeven als het gaat om een verwijderde tekst.

Colofon

Tekst

Provincie Zeeland

Contact

omgevingsvisie@zeeland.nl

www.zeeland.nl